

364 268237

CUVENTARI
FUNEBRALI

SECU

LA CASURI DE MORTE

COMPUSE SI PRELUCRATE

DE

Joanu P. Papiu

BCU Cluj Central University Library Cluj

3
9
4
14

CHERL'A

CU LITERILE TIPOGRAFIEI DIECESANE

MDCCCLXXV.

J. Papiu

364

CUVENTARI FUNEBRALI

seau

LA CASURI DE MORTE

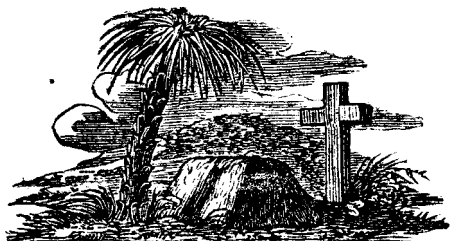
COMPUSE SI PRELUCRATE

DE

Joanu P. Papiu

Preotu de dieces'a Gherlei etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

—————
GHERL'A

CU LITERILE TIPOGRAFIEI DIECESANE

MDCCCLXXV.

268237

La vorbirile tale se nu te impintene aplausulu auditoriloru,
ei suspinulu poporului; lacremele ascultatoriloru se
fia laud'ata. **S. Jeronimu in ep. ad nepot.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Precuventare.

Acum'a vá fi anulu, -- candu presentasem Veneratului Cleru romanu tomulu II. de cuventari besericesci -- nu erám in pusetiunea de a poté sperá cá pre langa multele-mi ocupatiuni strictu oficiose, la anulu se potiu esi érase cu ceva incercare literaria noua, -- ci me credeam a fi indestulitu, deca in tempulu acest'a voiu poté scote la lumina editiunea II. a tomului I., ce si promiseseam cu esírea tom. II.; inse nu arare se templa intr'unu momentu ceca, ce nu speramu intr'unu anu.

Dupa ce audísem din mai multe parti accentuandu-se lips'a unei carti de predice funebrali, mi propusem in tom'u anului trecut a premerge editiunei II. a tom. I. cu opulu de facia -- dar' acést'a nu cu increderea cá dora si eu asi fire unulu din celi competenti, ci numai cu simpl'a dorire de a succurge lipsei sentíte -- pana voru pasí altii pre terenulu acést'a; -- cá ore contribuit'am totusi baremi atát'a, cátu doriaam a face, nu sciú; judecat'a compete Veneratului Cleru.

In compunerea cuventariloru din opusiorulu de facia m'am tienutu dupa potentia de stilulu usuatu si in opurele mele de mai 'nainte, er' ce se tiene de materia, -- in cele mai multe cuventari -- am intretiesutu cá unu firu principale coloritu nemorirea sufletului, carea e fundamentulu credentiei despre viati'a din colo de mormentu, tienendu cá acesta credentia pre cátu e de consolatoria la casuri de morte, pre atátu si de necesaria mai cu sema in dílele nostre.

Ce se atinge de form'a esterna a cuventariloru — in cele mai multe — mi-am luatu de subiectu genulu barbatescu — intogmindu contestulu asia, câtu mai numai schimbarea genului — dupa casuri obvenitorie — are de a-o face benevoitoriulu lectoru.

Propusulu meu erá, cá opulu se fia mai amplu, de câtu cumu e in adevoru, inse „omulu propune, dar' Domnedieu este cel'a ce dispune“: urgitarea désa din partea domniloru prenumeranti si intrevenirea altoru casuri neprevedute, me fecera cá se terminezu, unde nu am cugetatu, remanendu deobligatu domniloru prenumeranti a suplenti neajunsulu cu ocasiunea editiunci II. a tom. I.

Impregiurarea, cá unu criticastra ore-care sub anoninitate cu finea anului trecutu agrediasse tomulu II. alu cuventariloru mele din punctu de catolicitate, descendiendu mai multu la subiectu de câtu la obiectivitate — nu m'a desanimatu dela calea, pre care am apucatu — (cu tote cá respunsulu meu ultimariu nu sciu se fia publicatu, -- acolo, unde l'am tramisu) si sperezu cá in tempu, pre câtu se vá poté de scurtu, voiú fi in stare a presentá Veneratului Cleru romanu si II. editiune a tom. I.

In fine cerendu escusele mele pentru disgresiune, — multiamescu domniloru prenumeranti pentru partenirea aretata si cu asta ocasiune.

Gherl'a, 1 Maiu 1875.

J. P. Papiu.

Cuprinsulu.

I. La moartea unui teneru.

Viati'a pamentena si tofe cele lumesci suntu trecatoris.
ci sufletulu viéza si dupa moarte in cariuri Pag.
1-9.

II. La moartea unei fetiore.

Mortea e numai unu somnu, din carele tredindu-ne la
juviare ne vomu revedé 10-17.

III. La moartea unui teneru, carele a suferitu in bola.

Nu e rea ci e buna scurtimesa vietiei. Sa lucramu pana
ce traimu, cà deca vomu mori nu vomu mxu poté lucrá. —
si deca dorimu a trece din viatia, dorulu nostru se ffa pen-
tru de a ne nuf cu Domnedien 18-26.

IV. La ori ce mortu in etate.

La moarte se pote respicá judecata drepta preste viati'a
trecuta. Trei soiuri de omeni judeca moartea 27-36.

V. La moartea unui betranu onoratu pentru vértuti.

Viati'a indelungata si betraneti'a onorata o facu vâr-
tutile. Cumu potemu ajunge la betranetia onorata? 37-43.

VI. La ori ce mortu in etate.

Fiendu moartea capetulu la tote, in câtu neme nu mai pote
lucrá dupa moarte, e de lipsa a face bene cá in acesta
stare se ne afe, candu vine 44-50.

VII. La ori ce mortu in etate.

Nemieu nu piero in lume, ci numai se stramuta, deci se nu ne tememu de morte, cã ea ne muta la viatia mui fericita 51—60.

VIII. La ori ce mortu.

Ômulu numai cu trupulu pote fi fericitu aci pre pamentu. er' sufletulu fericirea si-o afla numai dupa morte in Domnedieu 61—70.

IX. La mortea unei femei vârtuose.

Laudele femeici bune si vârtuose 71—80.

X. La mortu, carele a fostu crestinu evlaviosu.

Sufletulu omului e nemoritoriu, pentru aceea omulu éra vá inviã precumu areta credenti'a si cereimoniile crestine, de aceea plansulu preste mesura nu se unosee cu acesta credenti'a 81—89.

XI. La mortu, care s'a ostenitu multa in lume.

Omulu e fiulu a trei parenti: grigi'a, pamentulu si Domnediu. Caruia din acestia e detoriu omulu cu mai multe? Lui Domnedieu 90—99

XII. La ori ce mortu in etate.

Mortea pentru creștinulu bunu e dobenda, ea este a dou'a nascere; dupa morte urmeaza tempulu resplatirei si a fericirei 100—107.

XIII. La mortu, carele a suferitu multa.

Suferintiele suportate cu pacientia suntu spre benele sufletului 108—115.

XIV. La mortea unui pruncu micu.

Fia viati'a scurta seau lunga, unulu este scopulu, a viã dupa morte in veci. Celi, cari voru fi cã prunculu, voru intrã intru imperati'a lui Domnedieu 116—120.

XV. La ori ce mortu in etate.

Toti omeii suntu moritori, si fiendcã mortea vine pre neacceptate, se fiau pururea pregatiti de morte 121—127

**XVI. La mortu seau morta, care a trasu
multu in suferintie si in bola indelungata.**

Cumu se envine crestinului a se portá in bola grea si indelungata? 128—136.

**XVII. La mortea unui barbatu, carele a
fostu activu.**

Precumu dfu'a asia viatia bene petrecuta aduce bucuria 137—144.

XVIII. Iertatiuni la inmormentari. 145—164.

I. Cuventu funebrele.

(Se pote dice la mortea unui teneru.)

(Viati'a pamentésca e trecatoria cá visulu; tote suntu desiertatiune cele lumesci, si deca morimu pierdiendu-le aceste de aci, ne remane sperarea cá omulu constandu nu numai din trupu ei si din sufletu, cu acest'a vá viá si dupa morte in ceriuri).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Viati'a acést'a este umbra si visu.
Urmarea inmorm. I.

Asia e. Viati'a acést'a este umbra si visu trecatoriu, care fuge si nu se mai re'ntorce. — Cu adeveratu tote suntu desiertatiune. — Cautati numai la lucrurile omenesci si ve veti convinge cá marirea, cu care stralucimu in dílele vietiei nostre pamentene, dispare — piere cá fumulu; pomp'a si averile, cari ne urmeza in toti pasii nostri insocindu-ne pana la marginea mormentului, aci necredientiose se lápeda de noi. — Iubitii nostri, in alu caroru cercu gustámu din placerile vietiei — moliandu-ne calea cu lacreme pana la mormentu, aci-si pierdu tota poterea, — nu ne mai potu ajutá. — — Unde e asia dara desmerdatiunea cea lumesca? Unde este nelucirea celoru trecatorie? Tote suntu mai nepotentiose de câtu umbr'a.

Tote de câtu visurile mai insielatorie, cà venindu mortea — tote acestea pieru! si placerea de câtu-va tempu se inneca in amaratiune, — desfetarile nostre se schimba in doreri. — Nu folosesce neci aurulu neci argentulu; nu ajuta multîmea serviloru si strigarea. Palaturile nostre se prefacu in mormentu intunecosu, campurile si pamentele nostre cele estinse le dâmu schimbu cu pamentulu de 3 coti.

Tota bucurîa lunei acesteia se imple de amara-tiune, candu ne aducem a mente cà, dupa cumu dîce Lucretiu, inca nu a trecutu neci un'a dî ori nopte, in care se nu se auda câte unu vaietu storsu de dorere — si se nu se scurga lacreme crunte prin poterea mortiei tirane. — Nu e neci un'a mangaiare pre pamentu, déca tote suntu desiertatiune si déca viati'a acést'a este umbra si visu. — Ci nu e de desperatu cà omulu, pentru care suntu facute tote acestea lumesci, e facutu dupa tipulu marirei celei negraite — dupa asemenarea lui Domnedieu, — si acést'a credentia mangaiia pre moritori!

Omulu constà din trupu si din sufletu. Trupulu e moritoriu, inse lasa dupa sene urmele nemorirei; trupu de materia are omulu, cá se arete cà e mosténu estoru pamentesci; trecatoriu e trupulu omului, cá se-si aduca a mente cà nemernicu este pre pamentu si domnîa lui de aicia inca e trecatoria si — sfêr-sîndu-se viati'a pamenténa cu capetulu acesteia se finescu tote cá unu visu alu desiertatiunei. Trupulu omului moritoriu neincetatu ne aduce a mente cà: omulu cá érb'a, dilele lui cá florea campului.

Pentru ce se ne para reu asia dara candu morimu sf esîndu din acésta vale de plangeri — trecemu la viatia, — ne departamu de nelucire si mergemu la

adeveru? Pentru ce se ne vaieramu că pierdemu nelucirile trecatorie, candu, dupa-ce ne-amu plenu cursulu celu rãpede aicia pre pamentu — ne convingemu că viati'a acest'a nu e alta de câtu umbra si visu? Pentru ce se plangemu candu vine or'a mortiei, deca ne-amu incredentiatu că omulu cá érb'a, dílele lui cá florea campului — si viati'a lui visulu insielatiunei, ce fuge si nu se mai re'ntorce? Recapitulati viati'a si veti aflá, cá cu nemicu nu se pote mai nimeritu asemená de câtu cu unu visu, ce trece fora de urme!

In visu ti-areta fantasí'a adese-ori cele mai frumoase placeri, si in statulu acel'a vedi unu munte de fericiiri cu culmea pana la nori, — candu, dupa ce te trediesci — incetandu visulu — dispare si fericiirea si neci umbra-i nu ti-o mai poti intipni; nu lasa alta nemicu in deretru, de câtu aducerea a mente cu parere de reu insocita cu oftare pentru neimplinirea lucrului ce l'ai visatu.

Éta! Ce deschilinire cunosceti intre unu visu si viati'a unui omu?

Omulu venindu la precepere numai de câtu incepe a visá : tenerulu speréza a ajunge la adunci betranetie, — seraculu magulindu-se cu o avere mare in venitoriu, celu singuru dorindu necurmatu unu sociu credentiosu; bolnavulu, ce jace in patu si-usioreza dorerile cu sperarea cá-i vá veni doctorulu vindicatoriu. — Si câte din doriri se implenescu pre pamentu? Voiti dora a-mi respunde cá tote se implenescu. — Bene. Fía adeveru! — Credu si eu cá tenerulu se sente fericitu, pana candu se légana pre aripele sperarei, cá vá traí lungu pre pamentu. Dar' cautati la trist'a templare! — Fienti'a acest'a ténera si frageda cá florea plapanda de primavera, — au nu sperá la o viatia indelungata, si in midiloculu sperarei — atuncia s'a insielatu? — In ce-si vá in-

dreptá tenerulu calea sa? Asia moru tenerii — precumu dŕce scriptur'a, — cá si candu poterea focului se innesuesce de multímea apelorú. Unu minutu, si tote nelucirile teneretiei trecu, sbora cá unu visu, ce nu se mai afla, pieru cá o neluca de nopte, ce nu se mai re'ntorce.

Vedeti — cátu ajunge viosí'a si sprintení'a junetiei! Eri alalta eri s'ar ff incumetatu pote se-si amesure poterea cu celu mai tare din lume si éta cá astadi neci capulu nu e in stare se sí-lu mai radice. Oh viatia amagitoria — asemenea ventului usioru si somnului iute trecatoriu! Speréza tenerulu cá vá traf multu — si in ce se increde? — In teneretia! Nu-si aduce a mente cá florea si frundi'a cu cátu e mai cruda, cu atátu mai curundu se rumpe — se vescediesce, déca-o 'ajunge brum'a! — Vedit' am teneri — dŕce scriptur'a — cá florea trandafirului in dílele primaverei, cá crinii la curgerea apelorú de mândri si de frumosi, dar' mortea si pre acesti'a i-a dumeritu — cá necasu mare s'a facutu la totu omulu — si jugu greu apasa pre ffi lui Adamu; frica si gropa si latiu e preste toti celi-ce locuescu pre pamentu.

Ce ticalosía! Ce lucru nepreceptu si tainicu! Dá, tainicu! cá omulu e o taina, viati'a lui e visu. — Candu suntemu in florea vietiei, atunci ne inti-puimu fericire statornica pre marea valuriloru turburate; díle serine in midiloculu furtuneloru viforse. Rateciri placute, placeri amagitorie ale teneretiei unde sunteti acumu? Desiertatiune suntu tote cele omenesci, cáte nu remanu dupa morte. Candu visamu la fericire atunci ne tredímu insielati si suntemu siliti a strigá si a ne caí cu amaru dŕcandu: Umbra au fostu cele trecatorie; candu incepemu a inflorí in primavér'a vietiei, atunci vine érn'a preste noi si cu recél'a mortiei ne cufunda amortíti in pamentu. Credeti cá viati'a

acést'a este umbra si visu? Umbr'a, ori câtu urmedi dupa ea, neci o-data nu-o poti prinde in desiertu te ostenesci.

Visulu ti-areta fericirea, si candu te trediesci se incepi a-o gustá, a apusu, — nu o mai gasesci. — Viati'a omenésca ni se pare cà ne introduce in fericire, si candu credemu cà visulu s'a prefacutu in lucru adeveratu, tote ne parasescu remanendu numai dorerea pentru pierderea lucrurilor trecute. Tote suntu visu, tote suntu desiertatiune cele omenesci; — si ceea ce s'a templatu acum'a cu acestu teneru in sprinten'fa junetiei, aceea se templa adese si cu barbatulu in vèrtute; asemenea sorte pote ajunge pre prunculu nevinovatu si pre betranulu garbovitu sub sarcin'a aniloru; peccatosulu ambla pururea in latuirile mortiei si dreptulu nu pote incungiurá cursele ei ascunse.

Ce se facemu dar' unde se cercamu mangaiare? Catra angeri se radicamu ochii, au dela omeni se ceremu ajutoriu? candu vedemu, — precumu díce Senec'a — cà mife de càli suntu deschise spre morte, si mortea preste toti domnesce?

Pre cene se conducemu cá se ne apere de ea? Oh! cercarea nostra este desierta, caci mortea e ne invinsa si totu omulu este detoriu a mori. Cene este viu si se nu véda morte?

Si déca toti suntemu detori a mori, déca toti amu facutu legatura cu mortea si asiediantu cu mormentulu intunecosu si asta detoria ne cauta s'o implenimu, — pentru ce se ne intristamu, candu vedemu cà vine or'a cá se platimu ceea, cu ce erámu detori? Au nu e mortea lucru firescu, cá se platimu detori'a, ce nu se pote iertá? Nebunía e a dori ceea, ce nu se pote impleni. Nebunía e a ne tangui pentru morte sciendu a ieva cà nemicu nu ni-se intempla noue, ce se nu se ffa intemplatu si altor'a toturoru in lume.

Se ne prinda asia dara mirare că a moritu unu teneru, despre carele sciamu că dupa ce s'a nascutu, cauta se mora? Au se ne cuprinda mirare că s'a vesceditu o floare, despre carea cursulu legiloru firesci ne spunea, că pentru aceea a inverditu că se se vescediesca?

De amu fi intrebatu pre parentii acestui teneru repositu, — atunci cându li s'a nascutu ffulu loru celu iubit, că ce este cel'a ce s'a nascutu, ar respuns'aru fi altu ceva, de cătu că celu ce s'a nascutu este omu? Asia? Dar' déca este omu, este si moritoriu; — deci ce mirare că a moritu celu moritoriu?

Au nu vedemu sorele resarindu si apunendu? Nu vedemu lun'a crescandu si éراسi scadiendu? Nu vedemu pamentulu inverdiandu si éراسi uscandu-se? Nu vedemu că florea si érb'a cresce, si crescandu éراسi se vescediesce si pieré? Ce mirare dara déca si omulu parte fiendu din lume, se face partasiu celoru ce se temp'a in lume? Déca lumea cea mare tota e supusa la legile firei, ce mirare déca lumea cea mica — omulu — inca e supusu la aceste legi firesci?

Dá. Asia este, omulu e lume mica dupa dís'a santului Ireneu. Pentru aceea striga si santulu Gregoriu graitoriulu de Domnedieu cu uimire dícandu: Ce taina, — ce ascunsu este in mene! Eu sum micu si sum mare; sum umilitu si totusi maiestosu, sum moritoriu si nemoritoriu, sum pamentescu si cerescu. Pamentescu sum cu lumea de diosu si cerescu sum cu Domnedieu; pamentescu sum cu trupulu si cerescu sum cu sufletulu.

Togm'a acésta impregiurare ne intende mangaiare, că omulu e fientia mestecata, dupa cumu díce scriptur'a — ziditu intre umilintia impreuna si intre marire; elu constà sí din sufletu nemoritoriu, si cá

atare e partasiu la alta mostenire, la alta placere, pre care dorerile nu o amarescu si mortea nu-o sângera. Acì se reduce dîs'a cà :

„Omulu e o taina, viati'a lui e visu,
Sufletelor blande ceriulu e deschisu.“

Sufletulu omului e parte cerasca, schintea scoborita din ceriu; trupulu lui celu moritoriu e coronatu cu coron'a nemorii — cu sufletu, si in unirea acestuia cu trupulu visurile lui se prefacu in realitate, in lucru adeveratu. Se nu ne intristamu dara, cà dupa ce ne vomu tredî din visurile lumei acesteia, vomu viá in altu locu, unde in loculu nelucirei domuesce adeverulu, unde dupa insielatiune urmeza realitatea. Se ne mangaiamu cà ajungandu acolo imperatulu vá fî asemenea cu ostasiulu, avutulu intru unu rîndu cu cersîtoriu.

Se nu desperamu, de sî vedemu cà tote ne paresescu, Bcandú ajungemu in la simormentulu, pentru cà ne mai remane mangaiare de crestinu, ce trece cu noi si preste marginea gelnicului mormentu; mangaiarea de a dobendí alta mostenire, unde fericirea nostra nu vá fî conturbata prin valuri de necasu si de dorere; mostenire, unde mortea nu-si pote deprinde poterea sa de tiranu; si déca omulu nu e numai pamentescu, ci totu de odata si cerascu, atunci sî mostenirea nostra din colo de mormentulu rece vá se fía cerésca.

Mortea dupa dîs'a unui clasicu vechiu nu e alta de câtu puntulu, de unde se incepe cerculu veciniciei; — de acì firesce urmeza cà si fericirea nostra in patri'a cerasca vá se fía vecinica, vá se fía fora capetu.

Ce cugetu inaltu! Ce credentia plena de mangaiare pentru celu ce nu se indoesce despre sufletulu seu! Vedeti ce taina maretia!

Mortea nu e alta de câtu stramutarea nostra dela mostenire trecatoria la fericire fora de capetu. Déca viati'a acest'a pamentena e unu síru de amarațiuni, si déca omulu in tote dílele vietiei sale traesce necasítu — precumu díce Davidu, atunci pentru ce se plangemu pre celi ce se muta de acì la unu locu mai fericitu de câtu acì in valea plangeriloru, — pre pamentu? Scurta e viati'a nostra aicia pre pamentu díce Jobu, cà omulu nascutu din muiere are pucine díle dar' multe necasuri, si fuge cá umbr'a si nu remane; dílele lui trecu ràpede, trecu fora de a vedé fericirea; ele trecu inainte cá sí o naie cu ràpediunea vulturului. — Bá, ce e sí mai multu, viati'a pamentesca nu e alta — dupa dísa santiloru parenti — de câtu o morte neintrerupta, pentru aceea a dísu si s. Pavelu cà in tote dílele more, si déca e adevveru cà omulu, candu more atunci incepe a traf, atunci se muta dela morte la viatia; — déca e adevveru cà omulu candu more, atunci se pauséza si afla usiorare multa — cumu audímu in cantarea inmormentarei, — atunci pentru ce se plangemu pre celi ce se muta dela morte la viatia si de pre pamentu la ceriu? cà eli se despartu acì de noi, cá colo susu in ceriuri se se unesca éراسي cu noi pentru totu de un'a; acì lasa bunuri trecatorie, cá acolo se se faca partasi bunuriloru celoru vecinice :

Pamentulu ne desparte, ér' ceriulu ne unesce

In patri'a cea santa egale pentru toti; —

Acolo reutatea si ur'a nu domnesce, —

Nu cumperi cu viati'a pamentulu de trei coti.

Pre dreptu pote díce mortulu catra celi ce versa lacreme pentru elur: nu me plangeti pre mene, ci ve plangeti pre voi, cà eu mergu dela morte la viatia; acum'a m'am pausatu si am aflatu usiorare multa, cà m'am mutatu din stricatiune.

Scumpa e inaintea Domnului mortea cuviosiloru lui. Incetati dereptu aceea de a mai plange mutarea tenerului reposatu in Domnulu, cà elu a fostu crestinu, a avutu credentia despre nemorirea, la care se duce acum'a. *) Déca a fostu crestinu, a fostu si cuviosu, si déca a fostu cuviosu scumpa vá ff in aintea Domnului mortea lui! Nu-lu mai plangeti pre teneru, cà de si a moritu, a avutu sufletu nemoritoriu; acest'a nu a moritu — ci numai trupulu lui se pauzeza — dorme, pentru cà mortea nu e alta ceva pentru celi drepti de câtu unu somnu usioru. Dorme in pace departatu de valurile lumesci, cà pace e multa celoru ce iubescu legea lui Domnedieu si nu este loru smentela. Dormi in pace tenerule cà de si s'a lipitu de pamentu sufletulu teu, Domnedieu te vá inviá dupa cuventulu seu. Aminu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*) In totu loculu, unde vá obveni steluti'a prin textu, se pote descrie viati'a din trecutu a reposatului dupa impregiurari.

II. Cuventu funebrele.

(La mortea unei fetiore).

(Mortea e numai unu somnu usioru, carele ne adorme osteniti de trudele lumoi, cá se ne tredîmu recreati la inviare, unde ér' ne vomu vedé.)

Domne, fét'a mea a moritu, Mat. IX, 18.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu aceste cuvente se apropiase ore-candu de Mantuitoriulu — mai marele sinagogei Iairu — spunendu-i cu dorere cá a moritu fét'a lui. Totu cu asemenea cuvente si petrunci de asemenea dorere sangerosa au fostu siliti si parentii reposatei N. N. a spune servitoriloru besericesci, cá fic'a loru cea multu iubita, a moritu.

A moritu N. si mai multu nu mai este. — Ce templare intristatoria!

Parentiloru iubitori le-a apusu o radia lucitoria, care le luminá anim'a ia intunereculu amaratiuniloru aicia pre pamentu! S'a vescedítu unu surcelu, s'a uscatu o flore din gradin'a naturei in dílele primaveriei — in ainte de a bate brum'a. — Convine, ore unesce-se cu legea firei cá surcelulu se se usce in ainte de a se ramurí, cá florea se se vescediesca in

ainte de tempu? Convine cu cursulu legiloru firesci cá parentii se-si inmormente pre fii si nu fii se planga dupa parenti? Unesce-se cu legea naturei cá parentii se ffa siliti a dîce : Domne fét'a nostra a moritu?

Legea firei e nestramutabile, — natur'a nu lucra in contr'a legiloru ei. Cà sorele se ascunde a orea in noru in ainte de a se apropiá ser'a, — cà florea se vescediesce si se usca a ori'a in dîlele primaverei in ainte de a veni tomn'a, e lucru cunoscutu si nemene nu se mai mira de asemenea templari, pentru ca-su mai de tote dîle, — dar' apoi pentru ce se ne miramu noi cá a moritu fetior'a in primaver'a vietiei, candu scîmu — precumu dîce filosofulu Senec'a cá mfe de càli suntu deschise spre morte? pentru ce se ne cuprinda mirare, candu vedemu pre fetior'a reposata, cá viati'a nostra jocaría este pre pamentu, visu nestatatoriu suntemu, suflare ne oprita, sborare de pasere trecatoria, corabia pre mare, care nu are urme? Cine este, care traesce, si se nu véda morte? (Salm. XXXLIX. 49).

Cà a moritu fetior'a, nu e mirare, pentru cá moritoria s'a fostu nascutu. — Cà a moritu in primaver'a vietiei — in tempulu in florirei, e lucru vointiei Domnediesci, pre care a-lu stramatá moritoriloru le este cu nepotentia, cá calea omului nu este in poterea lui (Jer. X. 23); dîlele omului cá érb'a si cá fumulu se petrecu (Salm. CII. 2; CIII. 15.)

In ce-si vá indreptá tenerulu calea s'a? In teneretia, si nu-si aduce a mente cá florea si frundi'a cu câtu e mai frageda, cu atátu mai usioru se rumpe, cu atátu mai curundu se vescediesce déca a ajunsu-o brum'a? Candu cedrii celi inalti ai Libanului nu potu stá in contra caderei, au potevá se se puna in contr'a o flore frageda, plapanda? Mangaiati-ve dara, cá ceea ce s'a templat cu fetior'a reposata, aceea se templa

cu toti moritorii, cu toti, câti se nascu in lume, pentru cà nu este omu, carele se ffa viu si se nu veda morte! Mangaiati-ve cà numai dorere, care a sangeratu pre Iairu, aceea sangera si anim'a vostra! Eu voiu se ve mangaiu, se ve aretu, cà mare asemenea este intre mortea fetiorei si intre mortea fetei lui Iairu, si de aci voiu se aveti, se aflatu mangaiare!

1. Cene pote ff atâtu de impietritu intru anim'a sa, câtu se nu senta impreuna dorerea, ce ranesce anim'a parentiloru candu-si pierdu pre ffi sei, cà plangere mare se intempla loru? Nu este neci unu lucru mai cu gele maicei nece tatalui mai cu umilintia de câtu candu-si petrecu pre ffi sei de aicia. Mare intristare trebuia se ffa si in cas'a lui Iairu, candu a moritu fét'a lui. Sperarea si bucur'a lui Iairu s'a fostu nemicitu cu totulu prin mortea fetei lui. Asemenea dorere sangerosa si intristatoria credu cà a cuprinsu si pre acesti doiosi parenti, vediendu cà fic'a loru a moritu si cu mortea ei tota bucur'a le-a apusu in gelniculu mormentu. Parentii si-au pierdutu o radia de mangaiare, parentii suntu rapiti de o proptea, pre care si-aru ff potutu sprigioní candu-va slabitiunea betranetieloru s'ale. — Cene se aiba anima de piatra, cene se nu senta impreuna dorere pentru atât'a pierdere? Ostenelele parentiloru in asemenea templare trista suntu inzedarnice remanu desierte, neresplatite. Parentii, doiosii parenti au causa de a-se intristá, inse nu preste mesura, nu pana la desperare; — déca voru cercá in noianulu acestei amaratiuni voru aflá si unu limanu de mangaiare, precumu aflate si Iairu, càtra carele dicea Isusu Domnulu: Fetior'a nu a moritu, ei dorme.

2. Cu cuventele Domnului me voiu încercá si eu a mangaiá pre parentii reposatei fetiore. — Parentiloru! Fic'a vostra nu a moritu, ea dorme, pentru cà mortea

e unu somnu usioru, carele ne adorme osteniti de trudele lunei, cá se ne tredîmu recreati la inviare, unde ér' ne vomu vedé. — Trupulu reposatei pauseza, se odignesce, pana se vá tredî éراسi la o inviare mai frumoasa.

Cátu de dulce e repausulu acest'a, in care se légana ea acuma departata de valurile lumesci! Viati'a mai indelungata, pote cá nu ar' fi fostu altu cev'a pentru dins'a de cátu unu síru lungu de trude si de ne-casuri, de amaratiuni si de intristari.

Am dîsu cá fetior'a dorme precumu dicea si Domnulu catra celi adunati la cas'a cea de plaugere a lui Iairu si in altu locu dîsese catra invetiacei despre Lazaru : Fratele nostru — Lazaru — a adormitu. Intipuirea crestiniloru despre aceea, cá mortea e unu somnu usioru, care ne adorme pana la inviare, chiaru si in or'a mortiei intende mangaiarea cea mai mare omeniloru credentiosi; deci se nu ne intristamu cá si necredentiosii, cari nu au sperare de inviare. La poporulu celu renumitu alu Greciloru inca pre tempulu inainte de Christosu Domnulu — se asemená mortea cu somnulu.

Se vedemu cátu adeveru cuprinde asemenarea in sene.

a) Mortea e unu somnu, care ne adorme pana la inviare; — cá pre cumu dupace trece diu'a grabindu-se spre apusu omulu obositu sub sarcin'a lucrului si a trudeloru de preste dí — se arunca ser'a in braciile somnului si se dà la repausu, — togm'a asia se slabescu pre incetulu incursulu vietiei pamentesci grabindu spre apunere poterile trupesci si sufletesci ale omului, pana caudu apropiandu-se ser'a vietiei aicia pre pamentu, ne cuprinde de tote partile una intunerecu nepetransu alu mortiei; — anim'a ni-se slabesce, poterile incepu a ne parasí, membrele tru-

pului obosite înceta de a se misca cu sprinteni'a de mai 'nainte; ochii ni se inchidu, grigiele se departa si ne punemu pre perin'a repausului vecinicu in braciile cele reci ale mortiei. — Vedeti că mortea nu e decâtu unu somnu, care ne adorme in ser'a vietiei, că se ne tredîmu in demaneti'a inviarei!

b) Câtu de veselu e lucratoriulu ser'a dupace a lucratu diu'a intrega, — si câtu de dulce-i cade somnulu de preste nopte, deca cautandu inapoî la diu'a trecuta — vede că aceea a petrecutu-o in lucruri folositorie si bune! Nu-i pare reu de truda si de necasu sciendu că poterile trupesci si sufletesci le-a folositu spre benele seu si spre fericirea de apropelui implinindu-si chiamarea si detorinti'a impusa de Domnedieu? Ve poteti intipui ce aducere a mente placuta pote se fia acesta! Ce cugetu fericitoriu! Ce conscientia leniscita? Ce perina mole de repausu pentru celu obositu in fapte bune?! — Vedeti! Asia se templa cu omulu, carele si-a petrecutu cursulu vietiei sale in-bene, a servitu lui Domnedieu, s'a nesuitu a inaintă in vîrtute, a lucratu spre benele, spre inaintarea omenimei. Nu pote se nu fia leniscitu, — nu pote se nu fia veselu unu asemenea omu, candu vede că-i apune sorele vietiei in ser'a dîleloru sale, candu se apropia or'a cea de pre urma a mortiei. Ce e dar' mortea de câtu unu somnu usioru, care ne cuprinde in braciile sale, că se ne pauseze dupa multele trude si obesele ale acestei vieti?

c) In somnu paresescu pre omu tote superarile si necasurile: celu bolnavu nu mai sente dorere, seraculu numai duce lipse de neajunsuri, sarcin'a seraciei nu-lu mai apasa, robulu nu mai aude sunetulu celu ingrozitoriu alu legatureloru de fieru ce-lu tieneau incatusiatu; totu ce e greu se usioreza, totu ce a fostu amaru se preface in dulce, pelinulu se schimba cu

dulcetia, totu ce nu a fostu placutu se departa. Asia se intempla si candu vine mortea; ca singura e in stare a delaturá relele tote. Nu e adeveru dara, cà mortea e unu somnu? Nu e adeveru dara cà somnulu e icon'a mortiei?

d) Se culca celu ostenitu si adorme. Dorme pana demaneti'a si sufletulu se face mai curatu, mai veselu dice intieptulu Sirachu (XXXI. 24.) Dupace se trediesce omulu demaneti'a din somnulu de preste nopte, ati luatú de sema cà e cu totulu re'noitu, — mai veselu si mai vioiu de càtu candu s'a culcatu! Poterile se paru cà s'au re'nteneritu, resuflarea e mai usiora, anim'a bate mai cu inlesnire, ochiulu e mai chiaru si mai ageru, vointi'a spre tote e mai aplicata, — pare cà totu omulu s'a nascutu din nou. — Asia se vá templá si dupa somnulu celu lungu alu mortiei, candu adormimu mai pre urma, cá se ne tredîmu in alta viati'a ~~la diorile in viare is~~ La resarirea sorelui dreptatiei sufletulu nostru vá fí mai aproape de lumin'a datatoria de viatia, vointi'a vá fí mai tare, mai curata, mai santa. Vedeti dara cà mortea nu e alta ceva de càtu unu somnu usioru, care ne adorme obositi, cá se ne tredîmu recreati éراسي la in viare. — Nu a moritu asia dara neci fetior'a acést'a, ci dupa dís'a Domnului, ea dorme.

Candu Mantuitoriulu si-a luatú diu'a buna dela invetiaceiiei sei a dísu: 'Era me veti vedé, cà eu me ducu la Tatalu. Astu feliu voru vedé si parentii intristati pre fetior'a reposata, care astadi dela tatalu ei celu pamentescu se duce la celu cerescu. — Mangaiarea e asia dara deplena, cà dupa morte éras ne vomu vedé in cas'a tatalui celui cerescu, ne vomu revedé unii pre altii, pentru cà omulu nu more cu totulu, sufletulu lui e nemoritoriu.

Sciti, cà candu incede a se rarí intunereculu celu

de preste nopte, candu noptea intunecosa si-retrage velulu seu celu negurosu si incepu a se ivi diorile dlei benefacatorie — somnulu trediesce pre celi ce dormu leganati in bratele sale. Ce placere sentu atunci casanii unui parente? Ce viatia placuta re'noita? Din tote anghiurile casei se radica câte unulu din celi ce au dormitu preste nopte; ffa care mai veselu, fia care si mai frumosu, pentru că somnulu de preste nopte i-a recreatu, i-a re'noitu pre toti. Asia vá ff si in cas'a Parentelui celui cerescu in demaneti'a inviarei de obsce; toti ne vomu tredí, toti vomu inviá dupa ce amu adormitu, pentrucà sufletulu omului e nemoritoriu. Ferice de celu ce adorme in Domnulu!

'Eta pre ce temeliuri tari se radíma credenti'a nostra crestina! Adeverulu acestor'a la intaritu insusi si Mantuitorulu, cà nu pentru suflète peritorie, ci pentru suflète nemoritorie s'a coboritu pre pamentu. — Cene vá ~~mancá din panea~~ ~~acesta~~, ~~nu vá pieri~~ neci odata, ci vá ff viu in veci — díce Domnulu. Nu ve temereti de celi ce potu ucide trupulu, ci de celu ce pote ucide si trupulu si sufletulu. In casa Parentelui meu suntu multe locuintie. Tote acestea suntu dovedi tari despre nemorirea sufletului. Christosu prin inviarea s'a din morti ne-a incredentiatu de plenu despre inviare, pentru cà de nu se voru scolá mortii, neci Christosu nu s'a scolatu — díce Pavelu (I. Cor. XV. 16.) er' de nu s'a scolatu Christosu desierta este credenti'a nostra. Ah frumoasa demanetia a inviarei, câtu vei ff tu de maretia, câtu vei ff tu de placuta! Si ore cumu se ne intipuimu acesta inviare? Cumu viatiuirea dupa morte! Nu altu cumu de câtu in intielesulu celu adeveratu cà in altu intielesu nemorirea neci nu ar' poté se aiba pretiu.

Avutulu a cunoscutu pre Lazaru si dupa morte, — asia ne vomu cunosce si noi unii pre altii atunci candu

ne vomu revede! Pentru ce se ne intristamu asia dara de morte, dupa ce scimu că éra ne vomu vede!? Pentru ce se ne intristamu de mortea iubitoru nostri, dupa ce scimu că numai pentru aceea se despartu de noi pe unu tempu, că se se unesca éra si noi nsu in ceriuri pentru totu de un'a?

Un'a singura vedu că nu s'a templatu aci din cele câte s'au templatu la mortea fetei lui Jairu. — Christosu dupa ce a intratu in cas'a lui Jairu a prinsu pre fetiora de mana si a dîsu: fetiora, tîeti dîcu, scola-te! si s'a scolatu fet'a si a traitu.

Se nu ne amagimu! si acést'a s'a templatu inse in altu intielesu. Si la fetior'a reposata inca a venitu Christosu Domnulu. Ea cá crestina s'a pregatitu, s'a impacatu cu Christosu prin sant'a taina a marturisirei pecatelor si a cuminecaturei. Prin viati'a ei cea nepetata; prin blandeti'a si nevinovati'a ei ne dà credentia că si cu dîns'a e Christosu. *) De si fetior'a nu e mai multa via cu trupulu intre noi, vieza si acuma cu sufletulu in ceriuri.

Se fimu dreptu aceea tari in credentia, se ne nesuimu a petrece viati'a acest'a pamentesca in fapte bune, se ne ostenimu intru implenirea porunciloru si a legiloru lui Domnedieu, că astufeliu trairu in lume cu câtu vomu fi mai osteniti de trudele lumesci in cele bune, cu atâtu mai veseli ne vomu tredi dupa somnulu mortiei, si asia fiendu tari in credentia despre inviare, mortea pentru noi nu vá fi neci odata lucru infioratoriu, ci totu deun'a o vomu privi cá pre unu angeru blandu, carele scapandu-ne de necasurile lumii acesteia, ne adorme pre braciele de repausu si ne inaltia la ceriuri, unde ne chiama Christosu Domnulu cu cuvente mangaiose pre toti crestinii dîcundu: Veniti la mene toti celi osteniti si obositi, si veti aflá repausu sufletelorु vostre. Aminu.

III. Cuventu funebrele.

(Se pote dice la mortea unui teneru mai alesu, care a suferitu in morbu.)

Nu e rea, ci e buna scurtînea vietiei pamentesci, — si fienducà viati'a e scurta — se lucramu pana ce este diua, cà vá veni noptea, candu neme nu vá poté lucrá; er' deca amu dori se trecemu diu viatia, dorulu nostru se fía nu pentru a scapá de necasuri, ci pentru de a ne uní mai in graba cu Domnedieu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Omulu nascutu din muiere are pucine dñle.

Job. XIV. 1.

Pucine dñle a avutu si fratele nostru, la care ne amu adunatu, cá moliandu-i calea cu lacreme pana la marginea mormentului — se-i damu onorea cea mai de pre urma; elu a traitu si a petrecutu pucinu in valea plangeriloru — pucinu tempu a avutu de pregatire pentru calea ce duce la vecinicia, — si — de ar' fi petrecutu inca de trei ori de patru ori atát'a, pre câtu a traitu, si atunci inca ar' dice cu Jobu: cà omulu nascutu din muiere are pucine dñle aici pre pamentu, si atunci deca i-ar' fi cu potentia si-ar' mai radică inca odata ochii cautandu cu gele la lume, de care se desparte. Toturoru li se pare scurta viati'a acesta pamentesca, pentruca petrecerea aici, fía ori

si câtu de lunga, e nemica pre langa vecinic'a cea fora de capetu.

Filosofulu din vechime, Teocritu se tanguiá cu amaru pentru ce Domnedieu a datu o viatia amesuratu corbiloru atátu de lunga si omeniloru asia de scurta, — inse nu cu dreptu se plangea intieptulu Teocritu si cu dinsulu toti omenii de pre pamentu candu-si areta parerea de reu pentru scurtímea vietiei omenesci aici in valea plangerei si a suspinului, — cà de si omulu nascutu din muiere are pucine díle, fuge, trece si nu se mai opresce, si dupa dísa unui santu parente : viati'a omului e scurta si neci scurtímea acesta nu e sciuta, — totusi dílele omului si numerulu luniloru lui este in man'a lui Domnedieu (Job. XIV. 5) si asia scurtímea vietiei nu pote fi rea ci buna pentru moritori. — Despre acest'a voiu se ve vorbescu fiti numai cu luare a mente.

1. Nu e rea, ci e buna scurtímea vietiei pamentesci pentruca :

a) Omulu cá fientia facuta dupa tipulu si asemenarea lui Domnedieu nu constà numai din trupu moritoriu, ci e iadiestratu si cu sufletu nemoritoriu; acest'a cá nemoritoriu are se vieze si preste lungimea vecului lunii trecatorie, de unde prea firesce urmeza cà destinulu seau menirea nostra nu e numai viati'a pamentesca, ci o viatia fora de capetu precumu e si însusi sufletulu nostru, petrecerea nostra aici pre pamentu e numai pregatire la viati'a cea de veci, mutarea nostra de aci e numai o punte, pre care trecemu la nemorire. Anii vietiei pamentesci suntu numai anii unei caletoríe pre marea valurosa, ce duce la portulu veciniciei; cursulu petrecerei pre pamentu e tempulu menitu omului spre a invetiá cumu trebuie se mora, pentru aceea strigá ore cene din celi de demultu: invetiati moritoriloru a morí! si cene e acel'a,

oarele se nu doresca a-si sfîrși odata invetiatur'a sa si se ajunga a fî fericitu, deseversftu si de plenu?

Cumuca petrecerea nostra aicia pre pamentu nu e stabile areta marele apostolu Pavelu la Evrei (XIII. 14.) candu dîce scriendu : cã nu avemu aicia locasiu statornicu, ci se cautamu celu venitoriu; dereptu aceea rogu-ve pre voi, cã nescẽ straini se amblati, mai vîrtosu siliti-ve, cã se intariti chiamarea si alegerea vostra asteptandu si dorindu a fî mai de graba venirea dîlei Domnului. (I: Petru II. 11.

. Nu e rea, ci e buna scurtîmea vietiei aicia pre pamentu

b) pentru cã usioreza si inlenescese mutarea din viati'a acesta la viati'a ce o asceptamu. Omulu cu cãtu traesce mai indelungatu pre pamentu, cu atãtu mai cu anevoia se pote desface de lumea acesta, si — deca mai alesu nu vinu necasuri si amaratiuni asupra-i in viati'a pamentena, cari se sternesca dorulu de mörte si se-lu ingretiosieze de viatia, atunci cu nespusa dorere se desparte de aci, si deca ar' stã in potenti'a lui nu ar' voi nici odata se mora; vãi cãtu nevoia are sufletulu candu se desparte de trupu, vãi cãtu lacremeza atuncia! De aci vine de uni omenii in or'a mortiei se lupta atãtu de amaru cu angerulu mortiei, cã si candu aru voi se-lu invinga pre acest'a si cu poterea se-si mai lungesca viati'a; inse in desiertu suntu tote. Lupta inzedarnica e acẽst'a, cã mörtea e neinvinosa, si cãti s'au luptatu cu dîns'a pre toti i-a invinsu. Ce te turburi fora de tempu omule, cã intr'o ora tote trecu?

Asia e intr' adevèru. Cu cãtu traesce ceneva mai multu, cu atãtu mai cu greu se desparte de ticalosf'a vietiei pamentesci. Acẽst'a e caus'a, cã celi teneri adese ori moru mai usioru decãtu betranii, si celi seraci se despartu mai lesne de lume de cãtu celi

avuti. — Se nu cugetati că vorbescu neadeverulu! firea lucrului inca aduce acést'a cu sene : — cu câtu ceneva petrece mai indelungatu in unu cercu, cu atâtu mai greu-i cade candu se vede silitu a esi din cerculu acela. Nu e mai bene dara, candu viati'a omului e scurta, cá se pota mori mai usioru?

Nu e rea, ci e buna scurtîmea vietiei pre pamentu.

c) Cursulu vietiei nostre pamentene la partea cea mai mare a omeniloru e numai unu sfru lungu de patime si suferintie impreunate nu arare ori cu o multîme de pecate, si cu câtu se lungesce viati'a cu atâtu cresce si numerulu acestora; asia dara scurtîmea vietiei pamentesci e mai buna decâtu lungimea ei, cá curma mai ingraba suferintiele si scurteza namerulu pecatelor. Pentruce se ne para reu candu morimu? pentruce se mai totu dorimu a traí díle cu pecate, cá si asia totu vomu ave odata se morimu! — Scriptur'a insasi asemena viati'a acesta cu legaturile si locuenti'a nostra de aci cu unu cortu, unde dupa dísa apostolului suspinamu sub sarcin'a nostra — dorindu se ne îmbracam intru locasiulu nostru celu din ceriuri, cá acolo avemu zidita dela Domnedieu — casa nu facuta de mani — vecinica in ceruri. Cátu-su de iubite locasiurile tale, Domne alu poteriloru, doresce si se topesce sufletulu mieu spre curtile Domnului! Cá mai buna este o dí in curtile tale, decâtu níi! Mai ales'am a fi lapedatu in cas'a Domnului, decâtu a locuf in curtile peccatosiloru! Audíti ce dorire santa pentru celi ce s'au saturatu de lume! Deci pentruce se nu dorimu cu apostolulu a scapá mai curundu din legaturele acestea lumesci, si a ne stramutá mai ingraba locuenti'a nostra cea pamentesca — mutandu-ne din cortulu estu stricatosu in celu vecinicu la ceriuri, unde viati'a nu se mai curma prin morte,

si sarcin'a amaratiunei nu mai apasa pre umerii nostri? Au nu e mai buna asia dara scurtîmea vietiei de câtu lungimea ei aicia pre pamentu, cà trecemu mai in graba din valea plangerei la malulu nemorirei?

2. Din cele dîse pana aci cumucà nu e rea ci e buna scurtîmea vietiei pamentesci s'au potutu convinge baremi acelia, cari nu suntu alipiti cu totulu de lumea asta trecatoria si plena de amagiri, si togm'a pentru aceea, cà viati'a acesta este scurta si neci scurtîmea acést'a nu e sciuta, se ne nesuimu a lucrá pana ce este diua: cà fora de scire vá vení noptea, candu neme nu vá mai poté lucrá, cà dupa cumu dîce unu santu parente pre câtu e de scurtu tempulu vietiei pamentesci, pre atátu e si de pretiosu, fienduca cu acést'a potemu cumpará si câstigá viati'a cea de veci, tempulu celu ce nu se pote pretiuí cu tote bunatatile lumesci; er' dupace anim'a nostra vá ajunge la atát'a taria, cá se potemu stá ori-si candu gata la venirea mirelui, cá si fetiorele cele intiepte, — se dorimu cu apostolulu capetulu acestei vietii trecatorii se asteptamu mortea fora de sfiela, ci dorulu nostru de a trece din acesta viatia la cea fietoria, se fía mai pre susu de tote dorerile lumesci; se acceptamu mortea si capetulu vietiei pamentesci cu unu doru sufletescu, cu doru de crestinu adevveratu, se dorimu mortea nu pentru de a scapá numai de necasuri ci pentru de a ne uní mai in graba cu Domnedieu; in acestu intielesu doriá si apostolulu candu dîcea: voescu a me deslegá de trupu si a ff cu Christosu, cà cu multu mai bene-mi este.

a) Nu se unesce cu credenti'a unui crestinu a dorí mortea si capetulu vietiei numai cà prin acestea se scape de necasuri si de suferintie. — Suferintiele nostre avemu de a le suportá cu rabdare, cu pacientia si cu taría de sufletu — fía acelea ori câtu de multe,

ori câtu de îndelungate, acelea suntu tramise de la Domnedieu pentru benele nostra celu sufletescu. Se nu cantamu la cele ce se vedu, cà cele vediute suntu trecatorie, er' cele ne vediute suntu vecinice (II. Cor. IV. 18.)

Cele de susu grigiti, er' nu cele pamentesci, cà morti suntefi si viati'a voastra ascunsa este cu Christosu in Domnedieu; cãndu se vá aretá Christosu viati'a voastra, atunci si voi ve veti aretá cu elu intru marire, dîce Pavelu (la Col. II. 2—4); inse celu ce nu primisce suferintiele cu supunere fiesca, nu grigesce de cele de susu, ci de cele trecatorie, unulu cá acela nu are credentia tare de crestinu adeveratu.

Vina ori si cãte rele si suferintie asupra nostra, nu ne pote ajunge de câtu ispita omenesca, dupa cumu dîce apostolulu Pavelu la Corinteni (I. X. 13.) necasurile si suferintiele nemica nu ne potu stricá pana candu Domnedieu este cu noi (Rom. VIII. 31.) cà pre câtu se strica omula celu de in afora prin necasurile lumii desierte, pre atãtu se innoesce celu de in laintru prin ele, si pre câtu se deslipesce mai tare lumea de noi in cele trecatorie, pre atãtu ne alipimu noi mai tare de Domnedieu in necasuri si in amaratiuni, astufeliu cugetandu si Davidu strigá intru necasuri dicãndu (Salm. XCIII. 19.) dupa multîmea necasuriloru mele m'a mangaiatu mantuirea ta in laintru sufletului meu! Omenii de a rîndulu candu suntu in necasuri atunci se facu buni, dupa cumu dîce santulu Gregoriu (Moral. XXVI. 9.), si relele, cari ne apasa, acestea ne facu a ne intorce la Domnedieu.

Crestinulu nu are se despereze nu se scada in amaratiuni si necasuri, ci se se intaresca prin ele, cà pre cumu aurulu in focu se lamuresce, asia se curatiesce si anim'a omului in necasuri si in rele. Deci

pentru ce se nu fimu gat'a a suportá cu rabdare si cu pacientia amaratiunile si necasurile lumei, candu scímu cá acestea ne intarescu sufletesce, curatiescu anim'a si o apropia mai tare de Domnedieu? Pentru ce se nu fimu gatá a suportá sarcin'a seraciei, a lipseloru si a neajunsului, candu scímu cá prin acestea ni se dá privilegiu a urmá lui Christosu, carele avutu fiendu — pre cumu díce scriptar'a — seracu s'a facutu pentru noi? Pentru ce se nu suportamu doreri cu pacientia de plena, candu scímu cá prin acestea se sterge si se usioreza piedeps'a, ce ar' poté se ne astepte din colo de mormentu? Pentru ce se ne pierdemu rabdarea, candu lumea ne pune la gone si la persecuari, candu Domnulu insusi cu rostulu seu celu Domnediescu díce : fericiti suntu celi ce se gonescu si suferu pentru dreptate, cá acelor'a este imperati'a ceriurilor?

b) Acel'a e doru santu, adevratu crestinescu candu ceneva doresce capetulu vietiei pentru cá mai curendu se ajunga la Domnedieu si se se unesca cu dinsulu.

Domnedieu e celu mai mare bunu, elu e isvorulu toturoru bunatatoru si alu fericirei, care singuru pote saturá poft'a si dorirea sufletului omenescu, cá pre cumu singura fienti'a lui Domnedieu imple lumea intrega, asia singuru Domnediu, bunulu celu ne mar-ginitu e in stare a implé si a saturá sufletulu omenescu. Acestu adeveru cunoscandu-lu unu santu parente a strigatu dicundu : Domne sufletulu nostru nu se leniscesce pana candu venimu la Tene!

Se nu ne plangemu asia dar' preste scurtímea vietiei pamentene, cá cu cátu petrecemu mai pucinu aicia pre pamentu, cu atátu mai curundu ajungemu

in viati'a ce o acceptamu din colo de mormentu, si dupace ne amu convinsu cu scriptur'a, cà omulu nascutu din muiere are pucine d'ile aicia pre pamentu, se ne nesuimu in pucine d'ilele acestea a semená sementi'a fapteloru bune, cá se potemu secerá intru bene cuventare faptele resplatirei adevveratu fericitorie in viati'a, ce vá se fía, se ne nesuimu a rescumpará cu tempulu acestu scurtu tempulu veciniciei, se folosimu bene tempulu acesta, cà cu elu potemu castigá pre Domnedieu — lucrandu pana ce este diua, cà vá vení noptea, candu neme nu vá poté lucrá; er' deca se sternesce in noi dorirea de a ne despartí de lume si a ne stramutá de aci, se dorimu mutarea din lumea acesta, nu pentru de a ne scapá de necasuri si amaratiuni, ci cá se ajungemu mai in graba la Domnedieu si se ne unimu cu d'insulu, cà deca cugetandu mai adese ori la scurtímea vietiei vomu folosi pucinele d'ile, ce ne suntu rónduite aicia pre pamentu, atunci vomu cutezá si noi a dorí cu apostolulu, cà mai voimu a ne deslegá de trupu si a fí cu Christosu Domnulu, cà cu multu mai bene este.

Din cele d'ise pana aci urmeza dara de sene, cà si mortea tenerului reposatu si-are partea s'a mangai-toria intru atát'a, cà elu petrecandu mai pucinu aicia pre pamentu, a scapatu in graba de valurile lùmesci si s'a mutat mai curundu la viati'a cea fora de capetu; elu nu se vá mai luptá de aci inainte cu valurile amaratiuniloru lumesci, luptele au trecut prested'insulu — si in pace se afla acuma sufletulu lui, cà pace e multa celoru ce iubescu legea Domnului si nu este loru smentela. (Star. III.) *)

Tenerulu evlaviosu si blandu se duce la unu locu cu multu mai fericitu decâtu cumu e valea plangerei aicia pre pamentu, Domnulu l'a iubit pre d'insulu, pentru aceea la chiamatu asia in graba aci la

loculu fericii fora desfersitu; se intorce sufletulu lui la repausulu seu, cà Domnulu bene i-a facutu lui.

Domne, Isuse Christose, carele te-ai coboritu pre pamentu si luandu trupu cá si noi afora de pecatu, ai suferitu si patimitu tote pentru mantuiea nostra, si prin crucea Ta cea de viatia facatoria ne-ai deschisu calea la imperati'a ceresca, toturoru câti luamu asupra-ne si portamu cu pacientia jugulu Teu celu dulce si sarcin'a Ta cea usiora, — indura-te Domne si spre sufletulu adormitu sierbului Teu, carele sierbindu Tîe in dîlele cele pucine aicia pre pamentu, s'a nesuitu a-se face vrednicu de resplat'a alesiloru Tei, dà-i lui cunun'a resplatirei Tale celei drepte, asculta rogatiunea nostra si-lu primesce intru imperati'a Ta cea ceresca, unde pururea domnesci intru marire ne-ajunsa de impreuna cu Parentele Teu celu fora de inceputu si cu spiritulu celu de viatia facatoriu. Aminu.

IV. Cuventu funebreale.

(Se pote dice la ori ce mortu in etate.)

Mortea respica judecata drepta preste faptele vietiei din trecutu. Trei soiuri de omeni suntu pre cari-i judeca mortea.

Mortea si momentulu si judecat'a, ce vedesce tote faptele, ne astepta pre noi, urm, inmorm.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(d. T. M.)

Cene esti tu morte, care conturburi atâtu de adese ori fericirea nostra aicia pre pamentu?! Esti tu dora domnulu fiorului si alu temerei, care cutrieri cu spaima pre celi, la carii sosesci? au dora tu esti angeru blandu, care adormi pre celi obositi in braciele unui somnu usioru? — Ah! Tu esti numai unu nume fora fientia, — tu esti ideea, cugetu, intipuire, nu ai neci umbra de adeveru! — Nu. — Altu ceva trebe se ffi tu morte, ospe neplacutu, care pre toti celi din lume i-prerândezi. — ! Tu esti puntulu nevediuu, prin care trece fienti'a omenesca candu merge la vecinică!

Mortea nu a vediutu-o neme, care se ne spuna cum este ea, pentruca celu ce-o vede, numai pote spune nemic'a despre dins'a.

Mortea —, tiran'a morte a sositu si la fratele nostru reposatu, ci in daru ne amu adunatu aci, candu-lu petrecemu la mormentu, — elu a vediutu mortea si nu ne pote spune cà ce este ea; — pacharulu, cu care i-a inchinatu angerulu mortiei, i-a amutitu rostulu cà se nu ne pota spune, si acèsta impregiurare me face cà se me incercu eu cu labele mele poteri, si se ve spunu ce este mortea? Mortea e judecat'a vietiei din trecutu.

Scopulu si tient'a lumei intregi precumu si a toturoru lucrurilor din lume este inaintarea, propasirea, mergerea inainte spre deseversire. — Adeveru atatu de neresturnatu este acest'a, in catu si acele lucruri din lume, cari ni se paru cà apunu cu totulu, in apunerea loru propasiescu, mergu inainte si se apropia spre deseversire. Cursulu acest'a de propasire atatu in lumea intrega catu si in partile ei singurate se vedescè neintreruptu; tota lumea propasiesce totu ce este in lume merge inainte si apunendu inca propasiesce.

Cautati numai la omeni si la lucrarile loru! — Omenii neci candu nu se indestulescu cu cele de mai nainte, neci candu nu le place a pasî in pasii premargatoriloru loru; — neci candu nu pasiescu in urmele celoru ce au traitu intrecutu, ci cu totii cerca alte cali noue, desvolta alte cugete, desfasiura alte idei deschilinite de a le trecutului, afla si aducu la lumina alte lucruri, cari mai 'nainte nu au esistatu, — si acèst'a — insemna mergere inainte, ast'a vá se dica propasire si inaintare.

Candu se apropia tomn'a vedemu cumu frundi'a arburiloru schimbandu-si faci'a cea vesela, verde si plena de viatia, dupace s'a galbinitu, si suflarea cea

mai mica de ventu o obora la pamentu — cade si se putrediesce, — putrediesce inse nu piere ci se preface in pamentu, — si-schimba tipulu si form'a de mai 'nainte. Asemenea si érb'a, care infrumusetieza pamentulu in lunele de vera, fía taiata de cosa, fía uscatá de sore seau arsa de focu mistuitoriu — nu piere cu totul, ci-si schimb'a forma si tipulu prefacundu-se seau in pamentu seau in atomi nevediuți, de cenusia, pre cari mi-i sventura ventulu si-i asieza in locuri departate. Tote mergu spre propoșire, — si apunendu tote tientescu la inaintare.

In mare se radica adese insule mici, cari prin arin'a adunata de valuri se latiescu, se prefacu in contienuturi mari, in cari preste sute seau mfi de ani voru se se radice curti si palatiuri unde voru locuf omeni; pre acesti'a-i voru urmá nepotii si stranepotii si voru zidí cetati cu renume latíu preste totu pamentulu. Acest'a-i — Cenu leiv propoșire, Cluj inaintare? Sî, — deca tote lucrurile din lume tientescu spre propoșire, deca tote nesuescu inainte, au numai omulu singuru se fía acel'a, care se nu propasiesca? Ah acest'a nu se pote. — Omulu inea propasiesce, pentru cà elu e si detoriu a lucrá spre inaintare; dar' cà acumu a nesuitu spre implenirea acestei detorintie, cumu a inaintatu in viatia, despre aceea judeca mortea — pentruca mortea — precumu amu dîsu — e judecatoriulu vietiei. — A judecá pre omu inainte de morte si a-i cumpani faptele lui in cumpan'a judecatiei drepte, e lucru chiaru cu nepotentia, pentrucà nemene nu-si sfersiesce viati'a inainte de morte, si numai la morte a percusu tota calea vietiei pamentesci, numai candu morimu amu ciuntatu cursulu nostru celu pamentescu — si amu incetatu de a mai lucrá. — Asia. — Pana suntemu in viatia nu potemu dîce cà amu sfersítu cu tote si neci nu potemu fi judecati fora ura si fora

partenire, numai cu moartea inceta acestea tote; că venindu moartea tote acestea pieru; pentrucă moartea este capetulu la totu sfersîțulu.

Dar' ce este judecat'a mortiei? Cum si pre cari omeni-i judeca moartea?

Judecat'a mortiei e pretiuirea drepta fora de partenire a fapteloru omenesci din cursulu vietiei trecute. Am disu pretiuirea drepta si fora de partenire a fapteloru din trecutu, pentrucă judecata drepta si fora de partenire inainte de morte despre nimene nu se pote face între moritori pentrucă viati'a omului se mesura dupa trecutu nu dupa venitoriu, fiindu că acest'a nu-lu scimu, dar' si altucumu a judecă pre imperati, pre domnitori, pre puternici si pre toti celi mari inainte de morte, ne retiene fric'a si temerea de eli, ne impiedeca sfiel'a de a spune adeverulu mai alesu déca acesti'a au trairu asia in lume, in câtu nu si-au castigatu vrednicie pentru cari se-i laudamu si se-i inaltiamu mai pre susu de alti moritori in lume.

A judecă si a cumpani cu mesur'a dreptatiei faptele celoru slabi si neinsemnati e cu nepotentia pentru iubirea de sene, pentru nepasarea ce o avemu facia cu acesti'a; legaturile de cunoșcintie, interesele lumii trecatorie si nesuintiele singuraticice ale fiacarui omu — tote acestea ne facu, că se nu potemu judecă cu dreptate. Pre scurtu judecat'a drepta numai moartea o face cu potentia; singura moartea e in stare a fi judecatoriu dreptu si fora de partenire; ea singura pote judecă pre toti si divanulu judecatiei ei e mai pre susu decâtu marirea si puterea estoru lumesci, toti moritorii suntu supusi la judecat'a mortiei, si numai atunci ar' poté ceneva scapá de judecat'a acest'a, candu i-ar' fi cu potentia a scapá si de morte inse cene este omu, carele se fia viu si se nu veda moarte?

Trei clăsi seau soiuri de omeni suntu in lume, pre cari judecandu-i mortea si-spune parerea sa despre dinsii — si spunendu-o despre unii nu dîce nemic'a, despre altii nu pote dîce decâtu reu, éra pre altii i incarca cu laude, si cu marire i petrece pana la mormentu.

Lucru dorerosu, tristiloru ascultatori, cà de clasea cea de antaiu suntu mai multi omeni in lume. — Mai mare parte a omenimei stà din omeni, cari nu suntu neci reci neci caldi, — tandalescu si alerga in susu si in diosu for' de a se nesuî spre bene, for' de a se cufundá in rele, nu s'a incuibatu in anim'a loru neci benele neci reulu, suntu nepasatori si catra vîrtute si catra pecatu, unii cá acesti'a traescu pre spatele societatei omenesci cá si muscii pre lemnu. — Omenii din soiulu acest'a cu fienti'a loru in lume nu adaugu nemica spre inaintarea societatiei omenesci, eli suntu cá trêntorii in cosiulu cu albiney traescu numai spre greutatea némului omenescu si in locu de a ajudá si eli ceva cu conlucrarea loru insisi cá si pruncii celi nepotentiosi au lipsa de ajutoriulu omenimei. Sciti cá lemnulu putredu. nu e bunu de nemica si totusi baremi in întunerecu arunca ceva lumina dela sene, dar' omenii pre cari vi i-am descriu acuma neci atât'a nu facu câtu lemnulu celu putredu, cu dreptu-asemena ore cene pre atari omeni cu rimele, cari trairu fora ochi si fora capu nu au alta decâtu sentiulu pipairei; pre cumu rimele candu se tereescu nu facu neci unu sunetu, nu suntu in stare a misicá neci firutiulu de érba, asia si omenii de acestu soiu nu facu neci unu sgomotu in viati'a loru aicia pre pamentu, — cà de si este vre-o clipita care se sternésca in anim'a loru ceva indemnu spre bene, recel'a sufletului si lenea innéca si impedecca nesuinti'a spre bene, si — fiendu cà din anim'a acestor'a nu s'a nascutu

neci o fapta, care se sustee baremi pre unu tempu câtu de scurtu bá si cugetele loru au fostu numai de o clipita, cá si fulgerula, care se sfersiesce de o data cu inceputulu, acesti omeni si dupa ce au trecut prin lume nu lasa neci o urma in calea loru ; — nu scie neme despre dinsi cá ore moritau seau dora neci nu sau nascutu ! Despre viatia acestoru omeni — fiendu ca nu au facutu nemica — táce mortea pentru ca nu are ce díce despre eli, ci togma prin acest'a-i judeca, caci tacerea despre unii cá acesti'a e judecat'a cea mai dreapta, cea mai adevarata.

Adou'a plasa de omeni suntu acelia, preste acororor fapte din cursulu vietiei pamentesci respica mortea, judecata cu blastemu. Omeniloru din clasea acest'a nu le-a lipsitu potenti'a de a face bene, inse — dorere — cá potenti'a acest'a au folositu-o spre reu si spre stricatiune omenimei, eli nu au agonisitu nemica bunu cu talantulu, celi-s'a datu, ci l'au ingropatu in pamentul celu intielinitu alu pecateloru si foradelegiloru. Soiulu acestoru omeni suntu pismasii si inimicii a totu ce e bunu si folositoriu, nesuinti'a loru numai intru acolo tientesce, cá se restorne legile statorite spre inaintare si propasírea de obste, si inainteza eli pre dí ce merge in calea reutatiei loru.

Departe e dela pecatosi mantuirea, cá nu au cautatu indreptarile Tale, (Star. III.) díce scriptur'a despre unii cá acestia.

Pre atari omeni tempiti in sentíri nu-i dore de necasulu si nefericirea nemenui, si cá se-si pota duce in deplenire tote nesuintiele loru cele reutatiose — facu si intreprindu tote, câte le stau in putere, numai cá se-si sature nesatios'a pofta a reutatiei incubate in anim'a loru.

Pre unii că acești'a încă-i judeca mortea cu judecata de blastemu.

Nu i-a judecatu lumea până traiau în viația aicia pre pămentu, pentru că puterea, averile, vedea, bunătățile și mărirea strălucitoria, că și unu zidu puternicu i-au încungiuratu, i-au scutitu de totu ce se putea atinge de dinsii, cu unu cuventu : pusețiunea — starea în care se aflau că vii trăindu, — a încuiatu, a închisu, a amuțitu gur'a la totu adevărulu, — unde aurulu vorbesce, tota limb'a amuțiesce, — dăce dică'l'a; — ci — îndata ce a venitu mortea înceta acelea tote și în loculu loru pasiesce mortea, că judecatoriu dreptu și fora de partenire. — Faim'a mortiei cutriera lumea cu iuțime de fulgeru și respica despre dinsii și despre faptele loru judecata atâtu de avama, atâtu de aspra, câtu și în momentu petrunde și le strapunge urechile amuțite, că puternica este faim'a judecatiei de după morte, mai puternică de câtu trimbiti'a judecatiei de pre urma.

Vedeti câtu de aspra este judecat'a mortiei, câtu e mortea de ne partenitoria! — Ea descopere tote ascunsele, arunca la o parte totu velulu, care îndoscesce faptele vietiei omenesci, totu ce a fostu ne știutu lu-face cunoscutu la lume, mortea și momentulu și judecat'a care vedesce tote faptele ne astepta pre noi, dăce cantarea înmormentarei; asia și este în adevera că cu mortea disparu tote cele din viația : frica, temere, atragere, partenire, lingusfri și alte tote parasescu pre omu și-lu lasa golu înaintea divanului de judecata.

De a trei'a clase a omeniloru se tienu și se numera aceli'a, cari împlinindu-si chiamarea sa de omu aicia pre pămentu, — prin faptele loru cele bune și

frumose s'au facutu vrednici cá mortea se raspice preste dinsii judecata cu lauda, si cu onore se-i petreca la mormentu; despre unii cá acesti'a dice si scriptur'a cá : dreptulu, de vá mori — in vécu vá trai si intru Domnulu plat'a lui; dreptatea pazesce càlile celui fora de reutate si lumin'a dreptiloru stralucesce.

Omenii de clasca acést'a mora ori si cu ce morte totusi onorata este trecerea loru din acésta viatia, cá precumu ap'a marei — si dupa ce vine noptea cu velulu ei celu intunecosu — totusi nu-si pierde luciulu seu si in intunereculu celu mai aduncu inea dà ceva lumina, asia si pre acesti'a, dupa ce vine mortea cu velulu seu celu intunecosu i incangiura straluciulu fapteloru bune si maretie. — Cu mortea ataroru omeni, celi rei se rusíneza, celi buni se bucura si nu le este rusíne a stá langa costiugulu loru. De mortea acestor'a se bucura celi buni, si celi rei se intristeza : celi buni se bucura pentru faptele loru cele din trecut si pentru onorea ce li-se face prin judecat'a mortiei; celi rei se intristeza cá i'au rusínatu prin faptele bune si maretie. Onore si lauda insociesce pre celi buni si in viatia si onore i-petrece pre eli si la morte si din colo de mormentu.

Indreptati-ve acumu privirea tristiloru ascultatori spre reposatulu, ale carui osamente jacu acuma reci inaintea vostra si recapitulandu cursulu vietiei lui din trecut, ve veti convinge cá de care plasa a omeniloru s'a tienutu si ce feliu de judecata pote respicá mortea acum'a despre elu!

Priviti-lu cá pre omu, cá pre cetatianu — membru alu societatiei omenesci, cá pre tata de familia si cá pre crestinu, cá de acestea parti privesce si mortea pre omu, candu-lu supune la judecata. *)

Deca cá omu si-a cunoscutu chiamarea sa si s'a nesuitu in viatia a-si impleni detoriele sale — acumu in or'a de pre urma si mortea nu pote se díca judecata de câtu cu lauda si onore despre d'insulu.

Deca cá membru alu omenimei s'a nesuitu spre inaintarea benelui comunu, déca si-a iubitú patri'a, tier'a si pre nemulu seu nu numai cu cuventulu ci si cu fapt'a — mortea astadi nu pote se-lu judece de câtu cu partinire, cu lauda si cu onore. Patri'a si némulu lui nu pote de câtu se verse lacreme storse de dorere pentru pierderea lui.

Deca lú-vomu priví pre elu cá tata de familia, unde si-a implenitú fora pregetu si fora obosela detorintiele de parente iubitoriu, — unde cá si oglind'a centrica radiele sale adunate la unu puntu — tote nesuintiele sale le-a indreptatu si concentratu spre fericirea familiei, a ffiloru si a casniciloru sei, ce vá poté mortea se judece despre elu de câtu judecata cu lauda si cu onore. — Laud'a si onorea parentiloru se vedesce in fii si in urmasii acestor'a, ffi buni suntu onorea parentiloru dupa morte.

Omu bunu neci nu se pote intipuí ceneva, déca nu vá fí si crestiinu bunu. Crestinulu adevveratu nu iubesce pre omeni facundu deschilinire între celi de legea sa si între celi de alta lege; elu iubesce pre fiacare omu, pentru cá astufeliu implenesce legea iubirei crestinesci. — Crestinulu tare in credentia nu-si pierde rabdarea si paciéntia neci atunci, candu relele si amaratiunile vietiei lu-impresura in totu cursulu vietiei pamentesci, conscientia sufletului lui si atunci remane leniscita candu nu mai vede neci o usiorintia in venitoriulu seu — si atunci e tare cá stanc'a si neclintitu.

Crestinulu adevveratu pentru legea sa e in stare a-si pierde tote si ale dá schimbu pentru legea si

credenti'a sa — si deca reposatulu tote le-a plenu
acestea, deca nascundu-se s'a facutu crestinu si cá
atare impenindu-si cursulu vietiei l'a si sferstu acest'a
cá crestinu — astu-feliu vá fi si judecat'a, care o
rotesce astadi divanulu mortiei preste faptele lui din
viati'a pamentesca. Dee-i Domnulu resplata in curtile
sale cele vecinice si primesca-lu intru imperati'a sa,
unde toti dreptii-si iau resplat'a fapteloru sale. Bene-
cuventata ffa pomenirea lui. Aminu.

V. Cuventu funebrele.

(La mortea unui betranu, carele pentru vîrtutile lui a fostu vrednicu de onore.)

Viati'a indelungata si betraneti'a onorata o facu vîrtutile si faptele bune; cumu pote omulu ajunge la betranetia onorata?

Cu dîle indelungate 'lu voiu saturá pre elu, si-lu voiu face se veda mantuirea mea. Salmulu XC, 16.

Nu credu cã sunetulu clopotului de morte a fostu acel'a, carele v'a adunatu astadi la acestu locu, unde angerulu mortiei éra-si areta sabi'a sa sangerosa reportandu invingere asupr'a unui dintre moritori! — Neci v'a potutu atrage post'a de a audî din rostulu meu lucruri si cuvente neindatenate, caci a vorbí despre morte e lucru de tote dîle. Altulu este indemnulu, ce a facutu se ve vedu adunati in numeru atátu de mare si de frumosu; — Mai credu cã sentiulu de onore si de iubire crestinésca v'a adusu aci la cas'a plangerei, cá se dovediti si voi prin venirea voastra cã reposatulu N. N., pre care Domnedieu l'a cununatu cu cunun'a caruntetieloru onorate, e vrednicu de petrecere onorata si acumu, candu trece din valea plangerei la memorire.

Acum'a vedu cã se implinesce adevverulu neresurnatu, cumca : precumu e viati'a omului oicia pre pamentu, asia vá ff sfersítulu vietiei lui; vîrtutea câtu de tardîn nu remane neresplatita si Domnedieu pre celi drepti nu-i lasa pana in sfersítu, pentruca scumpa

e înaintea Domnului moartea cuviosiloru lui. Dar' în aintea Domnului e scumpa nu numai moartea cuviosiloru, ci si viati'a loru înca e de mare pretiu, — pentru aceea daruesce Domnedieu cu viatia îndelungata si cu betranetie onorate pre celi cuviosi si vèrtuosi.

Betranetia e onorata.

Candu vorbescu despre betraneti'a onorata, — se nu se încredea betranii prea tare, cà precumu nu tota coron'a pote fi de pietri scumpe si de diamante, asia nu totu perulu carantu e vrednicu de asemenea onore. Potu fi ce e dreptu, omeni betrani în ani înse prunci în fapte bune, betraneti'a onorat'a — dîce scriptur'a nu e aceea, numai care se mesura dupa numerulu aniloru, ci betraneti'a onorata o facu faptele bune. Si omulu, carele a traitu în pecate înca pote fi betranu, bá de multe ori se întempla cà celu ce traesce în pecate îmbetranesce mai îngraba de càtu celu vèrtuosu, ca precumu calulu buiacu, cu càtu-i lasi frènululu mai lungu, cu atátu se obosesce mai iute, asia omulu cu càtu se desfrèna mai tare în pecate, cu atátu grabesce mai în graba spre ruinare si spre slabitiune. Foculu cu càtu arde mai puternicu cu atátu mai iute consuma si mistuesce materi'a ardiatoria; asia si foculu pecateloru cu càtu se incuiba mai tare cu poftele trupesci, cu atátu mai îngraba duce trupulu la strâncenare si la ruina. Ci cu tote cà si pecatosulu pote ajunge la betranetia, totusi cà m de a rîndulu se întempla contrariulu, cà pucini omeni traiti în desfrène ajungu la adunci betranetie, si deca totusi se templa cà desfrenatii se ffa betrani, betraneti'a acestor'a nu pote fi corona de onore. Cele ce facu betraneti'a onorata suntu viati'a cuviosa, multîmea fapteloru bune, blandeti'a, cuviosi'a, cumpetulu, evlavi'a. Betranulu fora judecata matura, betranulu fora esperintia, fora leniscea conscientiei sufletesci, betranulu nedesbracatu de

patime, ffa mai caruntu de câtu neu'a, ffa ajunsu la sute de ani, remane in desonore asemenea prunciloru sburdalnici si nebagati in sema; cã dupa ce a trecut prin lume si a platitu cele, cu ce erã detoriu estoru trecatorie, neci nu se unesce cu firea lui a se mai alipi si atunci mai multu de lume si a nu se apropiã de Domnedieu.

Si ore numai pentru acestea se ffa betraneti'a onorata? Nu. — Betraneti'a e onorata, pentruca ea in sene e onore, si cã onore nu se pote câstigã de câtu prin vêtute, de aceea dîce unulu dintre sauti cã : Betraneti'a e semnulu vêtutei si togma pentru aceea e vrednica de onore; asia dara betraneti'a onorata e o urmare a vredniciloru câstigate prin vêtutile de mai 'nainte, de aceea dîce scriptur'a (V. Moisi 33, 25.) cã precumu vã ff tenereti'a, asia vã ff omulu si la betranetia, si santulu Jeronimu adauge dîcandu cã blandeti'a din tineretie nu se pierde neci odata. Vêtutea singura e aceea, care face pre omu fericitu si onoratu la anii betranetieloru, deci cã cenev'a se ffa onoratu la betranetia, se invetie a si câstigã onorea inca din teneretia, pentru cã tenerulu desfrênatu de si ajunge vre o data a ff betranu, totusi nu pote ff si onoratu, si osele betranului — dupa cumu dîce Jobu — suntu plene de foradelegile teneretieloru. Omeni vêtutiosi suntu asia dar' aceli'a, cari ajungu la adunci betranetie onorate. Betraneti'a nu e numai onore ci e si daru dela Domnedieu.

Viati'a in sene luata, ffa aceea scurta ori lunga e unu daru dela Domnedieu, pentru care daru neci o data nu suntemu in stare a multiamî de ajunsu lui Domnedieu, cã in man'a ta suntu dilele vietiei mele, dîce Davidu (Salm. XXXI. 16) si la tene este fantan'a vietiei (Salm. XXX. 10.) numai indurarea Ta este mai buna de câtu viati'a. — Asia e. — Viati'a e darulu lui Domnedieu, ceea ce intaresce si mai in-

vederatu scriptur'a, candu intru altu locu (la Prov. III. 13.) dîce că omulu manca, be si vieza, tote suntu darurile lui Domnedieu.

Că ceneva se ajunga viatia lunga si adunci be-tranetie, e de lipsa poterea de viatia, care sustiene trupulu si-lu intaresce, bá se poftescu inca si mediloe spre a nutrî trupulu si a-lu imbracă, — si tote acestea — de unde vinu, nu dela Domnedieu? — Au nu totu darulu de susu vine dela Parentele lumineloru?

Că patriarchii celi de de multa au traitu atatea sute de ani — precumu spune scriptur'a — au nu si eli aveau de a multiamî lungimea vietiei ca unu daru deschilinitu lui Domnedieu? Sustienerea vietiei prin decursulu mai multoru dieci de ani, intarirea in vîrtute si in fapte bune, cari bucurandu sufletulu si mangaiandu conscienti'a — au inriurintia si asupra sanetatei si asupra vietiei indelungate; ferirea si scaparea de totu ce e stricatiosu, periculosu si omoritoriu de trupu, scaparea de bole, necasuri si amaratiuni, cari tote adangu la scurtîmea vietiei pamentesci — tote suntu darurile lui Domnedieu; si celor'a, cari se facu vrednici de tote acestea daruri le si dà Domnedieu, că dela inceputu fagaduindu-le le-a datu si prin gur'a profetului Îsaia (XLVI. 4.) de non si-a intaritu cele promise dîcandu: Pana la betranetiele vostre eu acel'asi sum, si pana la peri albi eu ve voiu portá pre voi.

V'am aretatu destulu de invederatu că betraneti'a că si viati'a in sene e unu dar' deschilinitu datu omului dela Domnedieu, ci se nu ne amagesca cugetulu că dandu Domnedieu darulu acest'a, dora omulu nu ar' fî detoriu a conlucrá si din partea sa spre ajungerea la acestu dar' deschilinitu.

E adevveratu că omulu fóra darulu lui Domne-

dieu nu pote face nemicu dela sene, pentru că cu darulu lui Domnedieu sum ce sum, dîce Pavelu, ci cu tote acestea darulu lui Domnedieu numai atunci e spre folosu omului, candu prin conlucrarea sa, se face vrednicu de dinsulu, candu faptele omului si călile lui in viatia conlucra din preuna cu darulu lui Domnedieu. Deci că ceneva se ajunga a fi betranu si se ajunga pana la caruntetie adunci, cari sunt coron'a betranetiei onorate, si elu insusi are se lucre pre langa darulu lui Domnedieu, se-si castige vrednicia spre acest'a. Calea de a poté ajunge la adunci betranetie si inca onorate, e calea vîrtutiloru — e calea fapteloru bune si intre acestea mai cu deadinsulu e fric'a lui Domnedieu si blandeti'a, că despre cea de antaniu si ins'asi scriptur'a dîce (la prov. X. 27.) cumca fric'a lui Domnedieu inmultiesce dîlele, si Domnulu implenesce voi'a celoru ce se temu de dinsulu, si roguve, spre ce pote avé moritoriulu mai mare voia de cătu spre viatia îndelungata? éra despre blandetia dîce santulu Jeronimu, că acésta nu se pierde pana la adunci betranetia si duce pre omu pana la anii carunti. Vêdeti cumu pote omulu se conlucra insusi spre asi lungi viati'a aicia pre pamentu!

Dar' fiendu că omulu numai pana candu sufletulu i stă in legatura cu trupulu pana atunci pote traí, cene nu pote precepe de aci că celu ce-si grigisce de trupulu seu prin acést'a viati'a sa si-o lungisce? Cumpetulu si infrenarea trupului nu numai că face pre omu sanetosu ci e si midiloculu celu mai puternicu de a lungi viati'a omenesca, pote pentru aceea s'au aflatu si intieptii indemnati a numí cumpetulu mesur'a de auru. Intre toti omenii vîrtuosi nu este omu, carele se fía mai multu vrednicu de lauda, decātu omulu cumpetatu si infrênatu. Nu me miru de omenii celi de de multu că au traitu cu sutele de

ani, că cumpetulu in mancari si in beuturi erá regul'a cea mai strinsa a vietiei, erá calea ce ducea pre omu pana la adunci betranetie. La omulu care e cumpetatu in mancari si in beuturi de sene urmeza cumpetulu si in alte privintie; man'ia, ur'a, pofta de isbenda si de resbunare suntu cá totu atâtea riuri, cari cresc si se ramur'za din nesatiulu in mancari si in beuturi — si tote acestea suntu numai spre scurtîmea vietiei. Se credeti că lucru doveditu e acel'a cumca omulu plecatu spre man'ia si spre ura traesce totu deuna mai puciuu de câtu omulu cu sange rece si leniscitu; despre estu din urma dîce si scriptur'a prin gur'a lui Moisi (V. 33. 25.) că puterea lui vá tiené câte dîle vá traf elu.

Acéstea suntu florile v'rtutiloru din care se compune si se impletesce cunun'a cea frumoasa a betranetieloru si a vietiei indelungate, si deca betraneti'a prin esperinti'a indelungata si prin alte preferintie nu ar' fi vrednica de onore, singuru v'rtutile, cari conduc pre omu pana la anii carunti — suntu de ajunsu, cá se ne indemne a onorá betraneti'a si a-o cinsti.

Asia se benecuenta omulu, carele ambla in cãlile Domnului cu viatia lunga si cu betranetia onorata aicia pre pamentu!

Esemplu destulu de invederatu ne pote fi si reposatulu, ale carui osamente acumu stãmu gata a le petrece la mormentu. *) Elu pentru v'rtutile sale cele frumoase si-a luat aici pre pamentu o parte a resplatirei sale: Conscienti'a lui a fostu pururea leniscita, totu de una a fostu veselu si voiosu intru anim'a s'a; grigia si fric'a preste mesura despre dobendirea mantuirei sufletului, fric'a de morte si de cele ce au se urmeze dupa morte neci candu nu i-au neleniscitu sufletulu lui, că de ce se se pote teme omulu, celu ce implenesce voi'a lui Domnedieu?

Onorea si cinstea din partea altor'a a fostu totu de una sociulu lui celu mai credintiosu in viati'a, cà pre celu ce Domnedieu-lu onoreza, si omenii inca-lu cinstescu si-lu stimeza; cene pote fi in contr'a nostra deca Domnedieu este cu noi? Nenumerate si nespuse suntu resplatirile vèrtutiei si aicia pre pamentu, dar' pe câtu e mai pre susu ceriulu de câtu pamentulu, pre atâtu mai pre susu si mai maretie suntu resplatirile vèrtutiei in cealalta viatia, si acest'a o credemu cu atâtu mai tare, cà si scriptur'a ne spune, cà dupa morte noi toti vomu se ne aretamu inaintea judecatiei lui Christosu, cá se-si iè fiesce care resplat'a sa pentru cele ce a facutu in viatia.

Ochiulu omenescu inca nu lea vediatu acelea, ce a gatitu Domnedieu celoru ce-lu iubescu pre elu, si lá anim'a omului nu au intratu, si numai intru atat'a ni-le potemu intipui, in câtu cele de aci suntu numai umbr'a bunatatiloru celoru ce ne astepta dupa morte.

De atari bunuri si resplatiri s'a facutu vrednicu si evlaviosulu betranu reposatu prin vredniciele sale castigate aicia pre pamentu; si deca erá cuviosu lucru cá nu numai in cursulu vietiei pamentene se ffa onoratu si iubit de toti, ei chiaru si acumu in or'a petrecerei sale de aci se ffa inpartesîtu de atât'a cinste si onore, cu atâtu mai mangaiatu pote se se arete acumu inaintea lui Domnedieu a resplatitoriului celui dreptu, carele i vá impleni si dorerea cea mai santa si mai ferbente, cà dupa ce lá saturatu pre dinsulu cu dile indelungate si lá infrumosetiatu cu coran'a betranetieloru onorate aicia pre pamentu, se-i dè si corona nevescedita a nemorirei inceriuri, si se-lu faca a vedé mantuirea lui. Aminu.

VI. Cuventu funebrele.

(Se pote dice la ori ce mortu in etate.)

Mortea e capetulu la tote lucrurile din lume, pentru aceea, deca more omulu, nu mai pote face neci bene neci reu, deci e de lipsa a face si a lucrá bene, cá mortea intru acesta stare se ne afle candu vine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vediut'am capetulu a totu sfêrsítulu. Cantarea
inmormentarei.

Nemicu nu se intempla in lume mai adese ori de câtu morte, si la nemicu nu cugeta omenii mai arare ori de câtu la morte. -- Neci unu lucru nu turbura mai tare fericirea lumei acesteia, decâtu mortea, -- si totúsi de nemicu nu-si aducu omenii mai pucinu amente decâtu de morte. -- Caus'a e, cá omenii de atát'a amaru de tempu inca neci pana astadi nu au invetiatu a cunosce, ce este mortea, cu tote cá unulu dintre celi din lumea vechia neincetatu indemná pre omeni spre acést'a dîcandu: invetiati moritoriloru a mori! -- Singuru cugetulu cá ne-amu nascutu in lume cá moritori, ar' fi de ajunsu cá se ne faca a cugetá in tote díle la morte; ast'a s'ar cuveni se-o facemu

cu atât mai vertos, că nemicu nu este mai sigur
și mai anumit în lume, decât aceea că vomu mori;
rânduitu este odata omului a mori. (Pav. Evr. XI. 10);
neci nu este omu, carele se fă viu, și se nu veda
morte, pentru aceea dăce Pavelu apostolulu (la Evr.
XI. 13) că după ce și celi de demultu crediura și
cuprinsera cu mintea cu totii „marturisira ca-su straini
și nemernici pre pamentu.“

Deci fiindu-că dela cugetarea mai adese ori la
morte aterna fericirea omului în ceea lalta viația, de
ora ce după dis'a santului Joanu neci unulu, carele-și
aduce a minte de morte vre-o data pote pecatu', și
eu cu trist'a templare de astadi voiu se ve vorbescu
despre morte; fti numai cu luare amente!

Mortea e piedeps'a pecatului, ca prin unu omu
a intratu pecatulu în lume și prin pecatu mortea, —
dăce Pavelu la Romani (V.), că deca pecatulu a avutu
atât'a reutate că se desparta pre sufletu de Domne-
diu, — benele celu mai mare în lume, atunci a po-
tutu avé și puterea de a desface sufletulu de trupu,
din care desfacere urmeza apoi mortea.

Nemorirea, la care putea se ajunga omulu pana
ce nu a fostu cadiutu în pecate, nu eră legata de
firea omenesca, ci nemorirea acést'a a omului eră
unu daru preste fire alui Domnedieu, și de acestu
daru s'ar fi facutu vrednicu omulu, deca nu ar' fi
pecatuitu.

Cumuca nemorirea nu eră legata de firea ome-
nesca, și omulu după fire eră moritoriu, se dovedesce
destulu de invederatu de acolo, că fiindu omulu fa-
cutu din pamentu, precumu tote lucrurile câte suntu
facute din materia — suntu supuse peritiunei, asia
și omulu după fire eră supusu mortiei, și deca nepe-

catuindu nu ar' fi moritu, acést'a nu erá urmare din firea omului ci acést'a nemorire ar' fi fostu unu daru preste fire dela Domnedieu. Adamu ar' fi ajunsu la acést'a nemorire, déca ar' fi remasu statornicu in darulu lui Domnedieu — si asia nemorirea ar' fi trecutu dela elu si la urmasii lui; inse calcandu Adamu legea a pecatuitu, a cadiutu din darulu lui Domnedieu si pierdiendu asia darulu celu preste fire alu nemorirei a remasu omulu numai in starea sa firesca — prin urmare s'a facutu ceea ce erá dupa fire, adeca moritoriu, cà prin pecatu a intratu mortea in lume — díce Pavelu la Romani.

Candu omulu ar' fi fostu nemoritoriu dela fire atunci nu s'ar' fi facutu moritoriu neci dupa ce a pecatuitu, ci si dupa pecatu ar' fi remasu nemoritoriu, precumu s'a templatu si cu angerii celi rei; acesti'a inca au pecatuitu si totusi pentru aceea nu s'au facutu moritori, pentru cà nemorirea a fostu legata de firea loru. — I-s'a iertatu lui Adamu — ce e dreptu — pecatulu celu stramosiescu, si acestu pecatu se iérta toturoru crestiniloru priu botezu, inse mortea totusi nu s'a stersu, ci a remasu cá un'a urmare a pecatului si cá o facere destulu pentru legea vete-mata, cá se véda omulu dupa cumu díce unu santu parente (L. 21. d. Civ. c. 22); cà incatràu se inclina natur'a omenesca prin pecatu, si cà de ce ajutoriu are lipsa cá se scape de elu; nu s'a stersu mortea neci pentru aceea cá, de câte ori vá cugetá omulu la dins'a, totu de un'a se-si aduca a mente, cà prin pecatu a venitu caderea omului — si asia sciendu-se pre sene de moritoriu se se umilesca nesuindu-se spre vèrtute, ferindu-se de pecatu.

Ce reu mare e asia dara pecatulu! Ce reu fora de mesura, cà a potutu avé urmare o piedepsa atátu de grosnica cá mortea, care in tote partile lumei

casiuna atât'a amaratiune si intristare! O pecatu reutatosu, sierpe veninosu fora de parecchia, carele ai implutu tota lumea cu veninulu aducatoriu de morte!

Mortea cu atâtu e mai intristatoria pentru omu, cà ea este capetulu si sfêrsîtu la tote vredniciele si nevredniciele omului, vá se dica : celu care more odata nu mai pote face neci bene nece reu. Da! Asia este! mortea e capetulu la tote, pentru aceea cantamu la morti dîcându : Vediut'amu capetulu a totu sfersîtu; acestu adevèru vá se-lu intarésca si scriptur'a candu dîce (Ecles. XI.) ca déca vá cadé arborele spre amiedi seau spre miedia-nopte, in loculu acel'a, in care a cadiutu, acolo vá remané.

Asemenea se templa si cu omulu deca more, cumu cade, cá si arborele, asia vá remané, nu mai pote trece dela pecatu la vîrtute, neci dela vîrtute nu mai pote cadé la pecatu; remane in starea in care a moritu; sortea omului e hotarita candu more, cà mare prepaste s'a intaritu între sinulu lui Avramu unde erá Lazaru, si între iadu unde se aflá avutulu (Luc'a XVI.), cá 'celia — dîce Avramu — ce aru vré se treca de aicia catra voi, se nu pota, — nece de acolo catra noi se treca.

Tempulu acestei vieti e asia dara tempulu, in care omulu-si-pote castigá vrednicie seau nevrednicie, si incetandu viati'a iuceta sí tempulu de a câstigá seau de a pierde; cursulu acestei vieti este diu'a in care pote omulu lucrá, éra mortea este noptea, in care neme nu vá mai poté lucrá.

Unii dîcu, cà mortea este usi'a cea din urma, pre care intra omulu la fericire seau la nefericire. Forte nimerita mi-se pare si asemenarea acesta, cà deca cautu la cursulu vietiei aceste pamentene, mortea asia mi-o intipuescu cá si usi'a, pre care intrandu omulu nu se mai rentorce, ci trece prin dins'a la vecinicía.

E lege statorita in natura cá nemica se nu remana in aceea stare, ci seau se inainteze sprè perfectiune seau deseversîre, seau se merga inapoi spre stricatiune; de asemenea potiu se ve aducu ap'a, care stagneza, adeca stà nemisicata; neci insasi acest'a nu remane totu in aceea stare, ci seau inaintéza limpedîndu-se si capetandu gustu bunu, seau inapoeiza, adeca se strica, se imputiesce si capeta gustu reu. — La acesta lege a naturei este supusu sî omulu : seau inainteza spre deseversîre, seau inapoeiza spre stricatiune, pana candu vieza aicia in lume; in un'a din aceste doue stadie lu-afla si mortea candu vine, si asia intra pre usi'a veciniceii, in care stadiu l'a aflatu mortea, candu a venit.

Deci cugetandu cu de amenuntulu la acestea, cene pote ff atâtu de nepreceptu cá se nu se nesuesca a lucrá pre calea deseversîrei, si asia se lu afle or'a cea de pre urma a mortiei, care e capetulu a totu sfersîtulu?!

Acestu adevèru cunoscundu'lu si Davidu (Salm. XXXIII.) strigá dîcandu : mortea peccatosului este cumplita, si scumpa este inaintea Domnului mortea cuviosiloru lui. (Salm. CXV.) Cugetati numai cumu pote se se bucare acel'a, care vede cà la cepetulu vietiei pamentesci intra pre usi'a aceea vecinica, ce vá se-lu unesca cu Domnedieu.

Cá ceneva se pota ajunge a ff unitu la morte cu Domnedieu, inca de aci din viati'a pamentesca are se se nesuesca a se apropiá totu mai tare de Domnedieu; spre a aduce a mente omeniloru de nesuinti'a acésta a si rînduitu Christosu in rogatiunea Domnului intre alte cereri si aceea unde dîcemu : vina imperati'a Ta!

Omulu e facutu de Domnedieu, elu e ffulu si dupa tipulu lui Domnedieu, sufletulu lui inca e de la Domnedieu si menirea lui e : cá prin cursulu acestei vieti pamentene de aci de pre pamentu se se nesuesca totu mai tare a se apropiá de Domnedieu, cá asia odata se se unesca cu Domnedieu in ceriu. Lucru greu e acest'a intru adeveru, cà angusta e calea si strimta e port'a ce duce la ceriu.

Aplicarea spre pecate, poftele si inclinatiunile omului, ispitele din partea lunei tote stau in cale si ingreuneza nesuinti'a acést'a de a se apropiá omulu de Domnedieu, de aci vine de multi in lumea acést'a se abatu pre alte càli si nu se apropia ci se departa de Domnedieu :

a) Unii se abatu prin pecate dela calea, ce-i duce la Domnedieu, scadu cu totulu dela dinsulu, se cufunda in poftele si desmerdatiunile cele rele; acesti'a in locu de a cercá se se unesca cu Domnedieu, nu cercá Imperati'a lui ci se abatu dupa cele desierte. Cercati mai antaiu imperati'a lui Domnedieu si este pamentesci tote se voru adauge voue — dice scriptur'a. — Dorere cà la unii nu strabate viersulu cuventelor scripturei, acesti'a nu dorescu se vina si la dinsii imperati'a lui Domnedieu, pentru aceea se voru aruncá afora din dins'a; pre servulu celu viclenu luati-lu si-lu aruncati in intunereculu celu din afora!

b) Altii din contra ratecescu pre càli stancose — pre càli rele — acumu plecandu-se spre bene, acumu éراسi intorcandu-se la rele. La unii cá acesti'a, deca se intempla cà se cumpanesca benele cu reulu — dupa ce in urma a precumpanitu partea cea buna si s'au intaritu in acést'a, mai tardfu de si pre càli rele si crucisiate impreunate cu multe necasuri si trude — ajungu totusi la acelu puntu, care i unesce cu

Domnedieu, că Domnulu este induratu, nu vre mortea peccatosului, ci se se intorca si se fía vîu, la unii cá acesti'a, de si căm tardîu, petrundu cuventele scripturei, unde se dîce : pocaiti-ve că s'a apropiatu imperatî'a lui Domnedieu !

c) Altii incepundu pre calea cea dreapta si buna, inainteza pre acést'a fora cá se-o paresesca — si in totu modulu se incerca, se nesuescu a se apropiá totu mai tare de Domnedieu. Acesti'a de si aluneca si se potignescu vre-o data, — se radica si éراسi se scola in graba din cadere. Pre acesti'a nu este nemicu in lume, ce se-i desparta de Domnedieu. Prin nesuinti'a lor se apropia totu mai tare de Domnedieu si de imperatî'a lui.

De plas'a cea din urma s'a tienutu si fratele nostru reposatu; elu a amblatu in viatia pre calea cea dreapta, pre calea cea adeverata — grigindu cá neci odata se nu se departe de Domnedieu, urmandu dela inceputulu vietiei sale in călile Domnului si nesuindu-se a implení poruncile lui. *) — Pentru dinsulu mortea, care e capetulu a totu sfersîtulu — dupa credenti'a nostra, a fostu si este puntulu acel'a, in care despartindu-se de lumea acesta, s'a unitu de plenu cu Domnedieu; pentru dinsulu usi'a veciniciei s'a deschisu cá se-lu duca la o fericire netrecatoria, viati'a-i pamentesca s'a schimbatu cu o viatia vecinica, unde unitu pururea cu Domnedieu vá petrece intru lumin'a cea adeverata. Fia-i aducerea amente bene-cuventata. Aminu.

VII. Cuventu funebreale.

(Se pote dîce la ori ce casu de morte).

Nemicu nu piero in lume, ci numai se stramuta, pentru aceea se nu ne tememu de morte, cã ea ne muta la viatia mai fericita:

Seau de viamu seau de morimu, ai Domnului
sunteму Rom. XIV. 8.

Câte casuri sî templari nenorocose mai vinu in ainte in lume, si neci odata nu vedi atãt'a intristare, nu audi atãtea vaiete, suspinuri si oftari, cã si candu se templa se vina mortea.

Asia se vede cã mortea e mai in stare de cãtu tote a turburã leniscea si fericirea pamenteniloru; arare ori se templa cã venindu mortea, se nu fãa impreunata cu vaiete si cu plansu, — cu tote cã, deca ar' judecã omenii lucrula mai cu temeliu, dupa cumu se cuvine crestiniloru, nu aru avé de a-si udã totu de un'a ochii in lacreme, — nu aru avé de a plange cu atãt'a amaratiune, pentru cã mortea, de care se temu omenii atãtu de tare, nu e asia de rea, nu e asia de amara, precumu si-o intipuescu multi

omeni in lume; — bá roguve, se nu vi se para lucru cu totulu deschilinitu, deca voiu spune că nece nu este morte; nemic'a nu piere, — numai viatia este in lume; seau déca totusi voescu moritorii a intarí, că este morte in lume, — bene, — fia! Eu voiu se ve aretu astadi, că ceea ce numescu omeni morte, nu se deschilinesce de viatia, si mortea e numai la parere, pentrucă in lume nemic'a nu piere ci numai se schimba, numai se stramuta. — Ascultati moritoriloru si nu ve infricati de morte! —

Pre langa invetiatur'a despre fienti'a si esenti'a unui Domnedieu, cea mai insemnata in legea crestina, e invetiatur'a si credenti'a despre nemurirea sufletului omenescu. E cea mai insemnata pentru că dela acest'a atêrna multu credenti'a crestinesca; candu ar' lipsí acest'a invetiatura, ar' cadé si relegea.

Invetiatorii besericesci vorbescu adese ori despre nemorire, si o si dovedescu acest'a in moduri deschilinite, seau din sant'a scriptura, seau din invetiatur'a besericeii. Eu me voiu incercá a ve dovedí acestu adevèru pre alta cale, — pre calea naturei, pre calea creatiunei seau a zidirei firesci si naturali, pre calea celoru ce se templa in aintea ochiloru nostri in natura; că Domnedieu a asediatu in natur'a cea de in afora o multime de adevèruri, cá si intr'o carte plena de invetiatura.

In natura nu se pierde nemica ci numai se stramuta. Florea de si ne intreruptu respandesce mirosu dela sene, totusi acesta nu se sfêrsiesce nu se gata pana ce sustà florea, pentru că pre câtu pierde din mirosulu seu, pre atât'a aeru suge éراسi in sene si

de nou produce mirosu; viati'a florei stà intru aceea cá respandindu-si mirosulu se suga aeru nou, din care se produca mirosu prospetu. Arburii si pomii lapeda tomn'a frundiele de pre sene, nu cá se piera cu totulu, ci numai cá se se reînprospete acelea; caci cadiendu frundiele la pamentu, nu pieru ci se prefacu in pamentu grasu si nutritoriu, alu carui sucu si medua sugându-o arburii prin radeciini, de nou suntu in stare a produce frundie noue si prospete si in acest'a stà viatiuirea arburiloru.

Lemnulu de se taia si se pune pre focu, ardiendu nu pieru, ci se preface in cenusia, care aruncandu-o pre pamentu, de nou dà pamentului potere roditoria de a produce arburi si lemne; piatr'a sfarimandu-se si prefacandu-se in pulbere, in atomi mici, nu pieru, ci cade pre pamentu, din care cu tempu éra se pote face piatra, cá si cea de mai 'nainte.

In mare se templa flucusu si refluxu, vá se díca ap'a marei ne incetatu cresce si éراسi scade, e asia dara in misicare neintrerupta; si deca in cutare vasu lasamu ap'a se stè tempu mai indelungatu, — in urma aflamu vasulu golu, fora de apa — si dícemu cà ap'a a scadiutu, — ní se pare cà a peritu — ci nu e asia. — Ap'a nu a peritu, a urmatu numai legiloru firesci, s'a prefacutu in aburi suptîri s'a inaltiatu susu in aeru cá de acolo cu tempu éراسi se cada pre pamentu in picuri fluidi, cumu érá si mai înainte.

Nu a pieritu asia dara nemica: neci mirosulu florei, neci frundi'a arburiloru, neci lemnulu, neci piatr'a, neci ap'a nu a pieritu fora de urme, ci tote au urmatu numai legiloru firesci cá asia se pota traí si mai departe; s'au stramutatu, cá éراسi se se prefaca in ce au fostu.

In acest'a stramutare, in acesta misicare neintrerupta stà viati'a faptureloru in lume; candu se

stramata, nu pieru, ci se adaugu la universu, ffacare elementu cauta sie-si asemenea, cu care se se pota uní, cá se produca éراسi sie-si asemenea.

Omulu e lume mica dupa dís'a santului Grigoriu, ceea ce se templa cu lumea mare, totu aceea se templa si cu lumea mica, cu omulu, cumu vá poté dara se piera omulu, tipulu lui Domnedieu, tipulu marirei celei negraite, deca neci fapturne cele necu-ventatorie inca nu pieru cu totulu? Ah acesta e cu nepotentia, cá fapturne cea mai alesa in lume -- omulu, se piera cu totulu, se nu mai ffa! Cautati numai la dínsulu si ve veti increde in adeveru! Omulu stá din doue parti, din trupu si din sufletu, cà Domnedieu a facutu pre omu din pamentu si i-a insuflatu spiritu de viatia, — díce scriptur'a (I. Mois. II. 7) omulu stá din doue parti, un'a e parte materiale, trupesca, alt'a e parte spirituale, sufletesca, omulu asia dara intruunesce cele pamentesci si cele ceresci adauge santulu Chrisostomu.

Viati'a trupesca a omului stá in misicarea neintrerupta; baterea pulsului, — suflarea si resuflarea, misicarea sangelui si curgerea sangelui prin nervi, prin vine, acést'a sustiene, acésta contenua puterea de viatia, si acést'a se templa atátu de iute, câtu dupa cumu díce medicii, in una minuta de 60 de ori curge si alerga sangele dela anim'a omului pana la partile cele mai extreme, cele mai departate ale trupului omenescu; sangele omului totu mereu se re-inprospeta prin misicarea acest'a, si prin resuflare omulu totu de un'a capeta putere noua de viatia.

Asia dara o misicare ne intrerupta e ceea ce sustiene viati'a neintrerupta in omu.

Asemenea misicare seau lucrare se intempla nu numai in trupu, ci si in sufletulu omului; si acesta lucrare ori misicare a sufletului e atátu de puternica,

atâtu de invederata, câtu neci nu ne stà in potentia a-o oprí, a o innedusí baremi pre unu minutu. Nu este omu, alu carui sufletu se fía candu-va fora cugetu, cugetele a-le oprí in sufletulu nostru este cu nepotentia, de aci vine de nu este neci o lege pre pamentu, care se se inceree a domní si preste cugetele omului. — Ceea ce e in trupulu omului bate-rea animei, baterea pulsului, aceea e in sufletulu nostru cugetulu; precumu se misiea anim'a si pulsulu prin misicarea sangelui, asia si sufletulu e in lucrare neintrerupta prin misicarea cugetului, bá potiu dîce, sufletulu e totu un'a cu cugetulu.

Dar' ce se intempla ore cu omulu atunci, candu ajunge la aceea stramutare, la aceea misicare, pre care omenii o numescu morte? au dora atunci piere cu totulu?

Natur'a face si desface, dar' neci candu nu nimicesce. Deca more omulu partile lui se desfacu in elementele s'ale, de aceea pote numescu si apostolulu mortea deslegare de legaturi; partea omului, care e din pamentu se întorce la alu seu, cà pamentu esti si in pamentu vei merge, dîce scriptur'a, sufletulu inca se duce la loculu seu — fora cá se piera fora cá se aiba candu-va sfersítu. La morte, candu fienti'a omenesca se desface, se pote scí despre alte parti, cà cari unde voru se merge fía care acolo, de unde si-a luat u începutulu, asia dîce si Ciru celu betranu catra fíi sei, candu se apropia de morte. Si deca materi'a, trupulu, nu piere cu totulu, ci se stramuta érase in pamentu, din carele a fostu luat — cum? au dora vá se piera sufletulu, care e mai pre susu de câtu trupulu. Sufletulu e simplu, nu se desface cá si materi'a, elu si dupa ce se desparte de trupu remane intregu, se duce si cerca asemenea si-esi, elu merge la Domnedieu, in locasiurile ceresci, cà in cas'a Parentelui mieu suntu multe

locasiuri dîce Christosu. Tote viatatile au ceva indemn, ceva instinctu seau boldu firescu, care le conduce si stîrnesce in ele unu sentiu de atragere catra ceva, indemnulu acesta e dorire neintrerupta si neci odata nu inceta. Asemenea doru neintreruptu se afla si in anim'a omului, care neincetatu lu trage pre omu catra ceriu, catra Domnedieu, doveda e acesta cá si sufletulu nostru se doresce pururea catra ceriu, pentru aceea se totu misca si e totu neleniscitu pana candu i se implenesce dorulu acesta, pana candu ajunge la Domnedieu; numai candu a ajunsu sufletulu omului aci, atunci i se astempera dorulu, atunci se interefesce de nou, atunci e voiosu cá a aflatu asemenea siesi, a aflatu lucrulu ce-lu pote pre elu ferici, pentruca pana candu suntemu aci pre pamentu in trupu, numai cá prin oglinda lu vedemu, éra deca vomu ajunge acolo lu-vomu vedé facia la facia asia precumu este.

Candu vine tomn'a si se apropia recel'a iernei tote erbele, burenele, plantele si arborii se paru cá si candu aru incepe a perí, se pare cá moru, si totusi dupa ce a trecut iern'a, dupace vine prim'aver'a éra si incepu a inverdi — reinviá mai mandre si mai frumose tote; tote pare cá intinerescu. La asemenea schimbare e supusu si omulu candu se apropia ierna cea rece a mortiei; sufletulu care e caus'a la tota misicarea si lucrarea omului — inceta de la lucrarea acest'a in trupulu omenescu, inse nu pieru, elu se inteneresce se face frumosu deslegatu de legaturile trupesci; traiesce si dupa desfacerea de trupu, gerulu mortiei nulu inghetia, ci dupa somnulu mortiei vá reinviá si vá traí in primaver'a cea frumoasa a imperatiei ceresci. Ciru vorbindu cu fii sei la ór'a mortiei dîce cá sufletulu dupa ce se elibereza de tota amestecarea trupésca, numai atunci pote fi curatu si intregu, atunci pote

fi întieptu . . . din acestea se pote vedé cumu vá se ffa sufletulu, candu vá fi liberatu de legaturele trupului; si deca acestea suntu asia, díce betranulu Ciru., — onorati-me cá pre unu nemoritoriu!

Oulu in sene e unu lucru mortu fora de viatia, inse dupa ce se apropia caldur'a de dinsulu, se face din oulu celu mortu fientia viatiuitoria. Omid'a more si togm'a din materi'a asta morta sbora preste unu anumitu tempu flnturulu frumosu, simbolulu, semnulu celu mai nimeritu alu sufletului candu se desparte de trupulu omenescu.

Asia se intempla acest'a si cu sufletulu, de si spiritulu nu se pote asemená cu materi'a de cátu numai dupa preceperea omenesca. Candu omulu e incalditu de iubire si de credentia in Domnedieu — prin stramutarea, pre care noi o numimu morte, se face numai mai mândru si mai frumosu sufletulu lui, cá asia se se pota apropiá mai multu de Domnedieu.

Deca mortea nu e altu ceva de cátu un'a stramutare, prin care trecandu omulu ajunge la viatia neimbetranitoria, deca mortea nu e altu ceva de cátu unu somnu dulce care ne adorme pre braciele sale, cá se ne tredímu pre nesentíte in viati'a vecinica, — deca mortea nu e altu ceva de cátu unu angeru blandu, care ne radica pre aripile sale la ceriu, la Domnedieu, — pentru ce se temu, pentru ce se ingrozescu omenii atátu de tare de dins'a? Deca mortea e marginea la care ajungandu trecemu in tier'a imperatiei ceresci, pentruce caletorindu in lume, aci in asta vale de plangeri — amu dorí se nu mai ajungemu la dins'a? Asia se templa ore si cu caletoriulu? Nu, nece de cumu! Caletoriulu cu cátu se departa mai tare pre locuri necunoscutu, cu atátu se stênesce in

anim'a lui dorulu de a ajunge in patri'a sa, sean la tient'a unde doresce; cu câtu se inaltia pre culmi si pre munti mai inalti cu atâtu i-pare mai bene, cà vede locuri totu mai frumose si mai placute. — Ce pote fi dar' caus'a la atât'a temere, frica si ingrozire de morte candu scimu cà ea ne duce pre plaiurile vietii vecinice?

Caus'a e necredienti'a, ne incredentiarea de plena despre marirea vietiei venitorie, pentru aceea nu voru omenii a se lapedá de este trecatorie, nu voru a schimbá lumea acesta pamentesca cu lumea ceresca; nu vre omulu se dee schimbu lumea acest'a, care o are a mana cu lumea aceea ce-i o promite credenti'a si sperarea, lumea aceea ce i-o areta mentea si filo-sofi'a mentiei sanetose.

Alta causa cà se temu omenii si se ingrozescu de morte e crescerea gresíta. Ati luatú sem'a cà in data ce crescu pruncii si yinu la ore care mesura a preceperii li se implu orechiele despre neluciri despre povesti si fabule ingrozitorie, despre intipuirii neadeverate. La vechii Egipteni erá daten'a cà la ospetie, candu-si petreceau omenii mai bene, luau câte un'a capetîna de mortu si o portau giuru impregiuru, cá asia vediendu-o omenii se-si pierda voia se se intristeze. Ceea ce se templá la Egipteni, se templa si acumu in dfilele nostre. Plansulu preste mesura gelea si vaieratulu fora de margini la morte si alte nenumerate de acestea suntú totu atâtea lucruri ce ingrozescu pre omeni de morte.

Nu voiu eu cu vorbirea mea cá se scotu si se delaturu tota fric'a despre morte dintre omeni, cà si credenti'a si invetiatur'a crestina dà in grigia moritoriloru aducandu-le amente de morte, dar' nu cá se-i infrice ci cá se astepte pregatiti acesta stramutare din lumea trecatoria in cea vecinica. Bá e chiaru lucru

bunu si folositoriu a ne aduce amente mai adese ori de morte, ci cá se nu ne tememu de morte, cá se o asteptamu cá si ori ce altu lucru din lume. Se facemu contra la cele de mai nainte, se ne intarimu in credentia despre o alta viatia mai fericita cá si ast'a de pre pamentu, se speramu cá deca vomu lucrá si vomu anblá in càlile lui Domnedieu si vomu implení cele ce se unescu cu voi'a celui Preainaltu — nu vomu perí morindu, ci ne vomu stramutá numai la viatia mai buna mai fericita. Se dedamu pruncii la rogatiune si nu la ascultarea povestiloru nelucitorie — pre scurtu se facemu lucruri de acelea in viatia, cari ne voru intarí in fire candu se vá apropiá angerulu mortiei, si atunci nu ne vomu teme de morte.

Neci aceea nu amu doritu eu se facu cu vorbirea mea cá se oprescu cuiv'a lacremile, seau se-i inmedusiu suspinulu; nu voiú cá omenii se nu-si planga se nu-si gelesca pre iubirii sei, candu se muta de aci de pre pamentu; ast'a ar' fi dela mene o poita, care ar' voi ceva ce este in contra firei omenesci, vedemu cá candu se schimba diu'a cu noptea, candu sorele se ascunde dupa délu, faci'a lui cea auría, cu care apune cá se resara demaneti'a éra, inca face ceva schimbare in anim'a omenesca, — Steu'a care a statu pre bolt'a ceresca fora cá se o fi vediutu pote mai nainte deca o zarimu si numai in minutulu candu cade, inca sternesce ceva misicare in laintrulu nostru, bá de multe ori ne lasa uimiti — dar' apoi o stramutare cá si acest'a pre care omenii o numescu morte, se nu ne misice, se nu ne ranesca anim'a, se nu plangemu, deca mai cu sema prin atare stramutare urmata legiloru firesci, unu sociu si pierde pre sociulu credentiosu de casetoria, parentii pierdu pre ffi, in cari credeau cá voru aflá mangaiare aicia pre pamentu; au pruncii se nu planga candu si pierdu pre parentii iubitori,

au amiculu si cunoscutulu se nu senta neci una schimbare in anim'a sa, candu se despoia de amiculu si cunoscutulu seu?

Plansulu si lacremile nu stà in puterea noastra a le oprí, bá chiaru neci nu ar' ff bene a pune stabile lacremiloru, cà plansulu e legatu cu firea omenesca; ochii omului suntu fontanele animei, vaietele si suspinurile suntu sunetulu dorerei ce ne apasa anim'a ranita, lacremele moia dorerea, revenescu anim'a si usioreza suspinulu, pentru aceea e bene a plange. Asia dara si plansulu in sene inca e frumosu, deca acel'a nu trece preste mesura.

Se plangemu dar' pre iubittii nostrii candu se muta de aci de pre parentu, inse se nu ne tememu de morte, se nu ne infricamu de ea, — cà nemicu nu piero in lume cu totulu, mortea e numai la parerea noastra, reposatulu in Domnulu, care acumu-si stramuta loculu, la alta viatia mai fericita, de câtu cea de aci, nu a moritu, — elu se duce la unu locu mai bunu — la o viatia fora de necasu — la loculu fericirei, si noi inca lu vomu urmá acolo, unde éra lu vomu vedé *) Aminu.

VIII. Cuventu funebreale.

(Se pote dice la ori ce mortu).

Omulu numai cu trupulu pote fi fericitu aicia pre pamentu, ér' sufletulu fericirea si-o pote aflá numai dupa morte in Domnedieu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ferice de cel'a, pre carele Tu-lu alegi si-lu
lasi se se apropie spre a locuf in curtile
Tale. Salm. LXV. 4.

Nemicu nu este sub sore, ce se nu-si aiba scopulu ori tient'a sa. Scopulu seau tient'a acest'a e deschilinita precumu suntu insesi fapturele din lume, — ci pre langa tota deschilinita se vede a ff ceva asemenare intre fapture intr' atát'a, cà tote areta ore-si cumu o dorintia de obsce de a ajunge la anumita mesura a fericirei, vá se díca : tote fapturele dorescu se fía fericite.

Si in ce stà fericirea?

Intrebare usiora e acést'a, si totusi pucini suntu in stare a respunde la dins'a.

Fericirea stà in dobindirea lucrului ce te pote

indestulí; ajungerea la locul, unde nu mai aibi nemic'a de doritu. — Éta aci stà fericirea.

Cumu-ca tote fapturile dorescu se ffa fericite e lucru prea invederatu: — Cautati numai la florea! Candu se pare ea a fí fericita? In dílele de iérna, candu frigulu o inghiatia, candu gerulu o nimicesce? Nu! Cà atunci-si pléca capulu. Se vescediesce; frumoséti'a-i trece si urm'a i-se sterge. — — Sorele e cel'a, ce-o pote fericí; elu-o incaldiesce, elu o face vesela. — Lunele de véra suntu tempulu fericirei ei; florea atunci nu mai are nemic'a de a dorí, rou'a de véra e ceea ce-o satura; atunci zimbesce frumoséti'a vesela de pre frundiele ei.

Dar' vit'a seau fier'a, candu se sente fericita? Au nu atunci, candu afla indestulire in tote? Intru adeveru atunci, candu si-a ajunsu indestulirea, candu nu mai are nemic'a de doritu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Altu cumu stà lucrulu cu omulu aicia pre pamentu. — Auditú-ati vre-unu omu in lume, carele se díca cu incredere deplena: acum'a sum fericitu, si nemicu nu-mi mai lipsesce; acumu s'au implenitú tote doririle mele si nemicu nu mai pottescu?

Urméza dora de aci cà numai omulu se nu ffa fericitu? Departe se ffa. — Déca despre cele alalte fapture din lume se pote díce, cà potu se ajunga candu-va la fericire, cu atátu mai vêtosu are se ffa fericitu omulu, carele nu e cá florea, nu e cá vit'a, ci e facutu dupa tipulu si dupa asemenarea lui Domnedieu, dupa tipulu marirei cele negraite.

Omulu inca are se ffa fericitu si inca partasiu la o fericire amesurata fientiei lui, si cu câtu ajunge mai in graba la implenirea acestei dorintie, cu atátu e mai fericitu. Acest'a e adeverulu; ce mi-am pro-

pusu se vi-lu dovedescu cu trist'a templare de astadi,
— fti dreptu aceea cu luare amente!

Cumca omulu inca are se ffa fericitu aréta atátu statulu, in care l'a pusu Creatoriulu la inceputu, nesuintiele lui aci pre pamentu, câtu si fienti'a lui Domnedieu, a Facatoriului.

Scriptur'a insasi spune, că dupa ce facù Domnedieu pre omu lu-puse in Edemulu desfetarei, că se ffa fericitu; asia dara pre omu inca l'a facutu Domnedieu spre fericire, menirea lui erá că se cunosca pre Facatoriulu seu si prin acest'a se ffa fericitu. — Intaresce acestu adevèru si ins'asi invetiatur'a crestinesca invetiandu : că „noi omenii pentru aceea suntemu facuti pre pamentu că se cunoscemu pre Domnedieu, se-lu iubimu, se-i sierbimu lui, si prin acést'a se fimu fericiti.“

Ci din fericirea cea de antaniu, ce o gustá in Edemu, in statulu nevinovatiei, cadiù omulu prin pecatu, dar' nu cadiù pentru totu de un'a, asia câtu se nu mai pota ajunge la fericire, i-remase o cale, pre carea de nou se pota ajunge acolo, de unde cadiù, se pota ff erasi fericitu; ci calea acést'a se facù grea, impreunata cu multe trude si necasuri, in câtu toti urmasii lui Adamu, toti, numai cu greu si cu anevoaia potu se ajunga acolo, unde ajunsese Adamu la inceputu fora truda, fora necasu, — si pre langa tote acestea greutati vedemu că de atunci si pana astadi omenii, — urmasii lui Adamu, ne incetatu se sbatu că se ajunga éراسي la fericire : tote nesuintiele, tote lucrarile si faptele omului tientescu intr'acolo că se ajunga la bene, — si ce e benele altuceva de câtu fericire? Asia dara si din lucrarile omului aicea pre

pamentu apriatu se vede că omulu e facutu spre aceea, că se ffa fericitu.

Că omulu e facutu spre fericire, — aréta chiaru si fienti'a lui Domnedieu.

Ori ce maiestru preceptu de ajunsu in maiestr'a sa, candu face ceva lucru, pre acest'a lu indiestréza cu tote recerintiele, câte-i suntu de lipsa, cá lucrulu se pota respunde la tient'a pentru care é facutu. — Omulu e facutu de man'a lui Domnedieu, a maiestrului celui iscositu, tient'a seau scopulu omului e cá se ajunga la fericire, precumu v'am aretatu, prin urmare pre omu a trebuitu se-lu faca Domnedieu asia cá se pota ajunge la fericirea menita pentru elu.

Cumca omulu are se ffa fericitu urmeza si din dreptatea lui Domnedieu; că deca pre cele alalte fapture le-a facutu Domnedieu asia, cá ffacare se ajunga la mesur'a fericirei, pentru care le-a facutu, de sene urmeza că si omulu are si pote se ajunga la fericirea menita pentru elu; apoi cumcă Domnedieu voesce si doresce fericirea omului, unde ne trebue dovéda mai lamurita de câtu aceea, că nevoindu mortea pecatosului, ci cá se se intorca si se ffa víu, a tramisu pre insusi ffulu seu pre pamentu, cá se-i deschida calea la fericire si se-i dee midilocene spre a ajunge la dins'a. — Oh! fericire — — fericire multu dorita! cunu de omulu nu te afla neci o data pre pamentu si totusi cutezamu a intarí că omulu inca are se ffa fericitu? Da! asia e : omulu inca are se ffa fericitu, inse fericirea menita pentru omu are se ffa amesurata dupa fienti'a lui.

Omulu stà din doue parti din trupul si din sufletu, — acestea amendoue impreunate intru un'a facu fienti'a omenesca. Trupulu omului e facutu din pamentu, din materia — sufletulu lui e insuflatu de Domnedieu, e parte din imperati'a ceresca, de unde

de sene urmeza că omulu in cătu e cu trupn e locuitoriu aici pre pamentu, éra in cătu e cu sufletu are se ffa locuitoriu in alta lume, unde materi'a — trupulu — nu are locu, nu pote se intre, deci deca omulu e menitu de locuitoriu la doue lumi si fericirea in amendone locurile trebe se ffa gatita pentru elu; o parte a fericirei trebese ffa gatita pentru trupulu, ce'a lalta parte pentru sufletu. — Ce mirare dara că asia de cu greu se pote aretá fericirea omenesca intrega aicia pre pamentu?!

Cumu si candu pote fi omulu fericitu? Cursulu firescu de sene areta, că numai atunci se pote dice ceneva fericitu candu afla lucrulu, ce-lu pote indetuli. — candu ajunge la loculu, unde nu mai are nemic'a de doritu.

Estea din lumea acésta numai in parte potu indetuli pre omu, numai trupulu-lu potu fericí, că acestea suntu trecatorie cá si trupulu însusi; nu potu inse fericí cu indetulire si sufletulu — carele fiendu spiritu neci de cumu nu se pote impacá cu materi'a, că trupulu se lupta pururea in contra sufletului si sufletulu in contr'a trupului. Că omulu neci candu nu e destulu de fericitu aicia pre pamentu urméza dara de acolo, că pre langa trupulu are si sufletulu, carele e mai pre susu de cătu lumea, de aceea dice scriptur'a că nemic'a i'ar' folosi omului de ar dobendi lumea tota, deca-si pierde sufletulu, si ce vá dá omulu schimbu pentru sufletulu sen? E asia dar' lucru doveditu că deca sufletulu e mai pre susu decatu lumea, acésta pre sufletulu nu-lu pote fericí in destulu.

Cercati calea omului in viati'a pamentésca — si credu că veti convinge si mai tare despre acestu adeveru, că omulu in lumea acést'a nu pote fi deplinu fericitu neci odata, ori si cătu ar' traí de multu! Audítati despre vre unu avutu in lume, carele dupa ce si-a adunatu tote comorele lunei — se dica: acumu

sum fericitu si nemicu nu mai dorescu; au nu vedemu că cu câtu are ceneva mai multu, cu atâtu e mai neleniscitu, cu atâtu se sbate si se trudesce se adune, se gramadesca mai multu; pofta de a adună si a gramadî tote intru un'a cresce cu multîmea bunatatoru celoru adunate; cu câtu ceneva are mai multe bunatati, cu atâtu se pare că-i lipsescu mai multe. Si ce este caus'a la atât'a neindestulare? Caus'a e sufletulu, pre carele neci lumea intrega nu e in stare se-lu indestulesca. Nu — că sufletulu e mai pre susu de câtu lumea — si lumea ast'a trecatoria fiendu mai pre diosu de câtu dinsulu, nu-lu pote indestulî cu fericirea estoru trecatorie.

Pre câtu de pucina indestulare afla omulu in avutiile lumei acesteia, — togma pre atâtu de pucina potu se-lu indestulesca cu fericire si cel'alalte lucruri din lume. Nu potu se indestulesca pre omu neci marirea, neci laud'a — neci frumoseti'a, neci domni'a inalta — nu, că tote suntu nestatornice si trecatorie, tote se petrecu si se sfîrsiescu tote-si au capetu, tote inceta: aurulu avutiloru, laud'a boieriloru, marirea imperatoru, tari'a eroiloru — tote se gata cu o scrisoria pusa la capulu mormentulu, cu aducerea amente că „aci jace.“

Tota fericirea lumci e unu sîru lungu de sperari desierte si amagitorie, ce se nelucescu pururea, si neci o data nu se implinescu; omulu pururea remane neindestulitu, si candu se pare că le are tote, si atunci totu mai are de doritu — deca nu altuceva, celu pucinu dorulu si poft'a de a remané fericitu.

Aiba ceneva avere, lui Cresu cea colosale, puterea lui Alesandru celu admiratu de lume, intieptiunea lui Solomonu cea minunata, imbuibarile lui Sardanapalu celu molesitu, fal'a lui Nabuchodonosoru celu superbu, chiaru si blandeti'a lui Davidu cea

angeresca — neci atunci nu se sente fericitu, indestulirea inca nu si-o ajunsu, — totu mai sente uu doru neincetatu intru anim'a sa — totu nu e indestulitu.

Caus'a la tota neindestulirea acést'a e firesce sufletulu omului, carele fiendu mai pre susu de câtu lumea, acést'a cu totu ce se afla in dins'a nu e in stare se indestulesca pre sufletu, nu se-lu facea fericitu. Nici ins'asi viati'a indelungata — ffa acesta chiaru câtu a lui Matusalemu — nu pote se indestulesca si se fericesca de plenu pre omu aicia pre pamentu.

Despre adeverulu estoru dîse pana aci convin-gandu-se si sant'a scriptura prin gura intieptului striga : desiertatiunea desiertatiuniloru, tote suntu desiertatiune, câte nu remanu dupa morte, si paganulu Cicerone nu încetá a dîce : mi este grétia cu totulu de viétia, caci tote s'au implutu de amaratiune.

Cumú dara? / Omulu se nu potaryff neci o data fericitu pana ce e pre pamentu? filosofulu Eschine cugetandu multu despre statulu acel'a, candu pote se ffa omulu intr'adeveru fericitu, in urma a venitu la cugetulu, cà omulu candu dorme — in somnu — atunci e fericitu. Asia dara am aflatu adeverulu, — omulu e fericitu candu dorme dupa cumu dîce Eschine! Templarea cu acestu filosofu e destula dovéda cà si elu s'a insielatu — si cà omulu neci in somnu nu e fericitu.

Spune istori'a cà pre candu dormiá odata acestu filosofu cu capulu desvelitu langa laculu Meotide, unu vulturu a lasatu pre capulu lui unu melciu atátu de mare si greu, câtu lovindu-lu indata a si moritu. Éta cà neci in somnu nu e omulu fericitu! Ce se facemu dara, unde se cercamu fericirea omului aicia pre pamentu?

Ah dorita fericire unde se te mai cercamu, deca nu esti pre pamentu? Dela nascere pana la mormentu dupa tene ne sbatemu, dupa tene alergamu, si neci cându nu te aflamu, in altu locu trebe se fía locu-enti'a ta.

Somnula e icon'a mortiei dîce ore cene din celi de demultu. — Omulu candu dorme, nu scîe de sene, si totusi viséza. Caus'a e cà sufletulu omului e ne-adormita, acést'a nu dorme, acest'a nu inceta, de unde se vede cà omulu nu pieru cu totulu neci dupa ce more; pieru trupulu nu pieru inse sufletulu, pentru aceea dîce si scriptur'a cà : de vá morí omulu, vá traí dupa ce-si vá sfêrsí dílele s'ale — astepavoiu pana ce voiu fí. Deca omulu nu e fericitu aicia pre pamentu, trebe se fía fericitu dupa morte, din colo de mormentu dupa ce-si vá sfersí dílele sale. Lucru firescu e acesta si usioru de doveditu. Cî deca omulu pentru aceea nu pote fi deplenu fericita pre pamentu, pentrucu sufletulu lui nu este trecatoriu nu se pote din destulu fericí — fiendu cà e nemoritoriu, — abuna sema fericirea deplena numai acolo pote fi, unde nu mai este nemica trecatoriu si stramntabilu — in viati'a cea alalta, unde nu este schimbare, unde tempulu nu mai curge si anii nu se sfirsiescu, viatia aceea e fora capetu, si ce incepe o data a fi in dins'a nu se mai sfêrsiesce. — Pre sufletu nu-lu pote indestulu fericí de câtu lucru — care cá si sufletulu, este vecinicu — acestu lucru vecinicu este Domnedieu, asia dara singuru Domnedieu pote fericí pre sufletu in viatia cea alalta, nu aicia pre pamentu, nu, cà pana ce suntemu in lume, cu trupulu cauta se amblamu, si pana ce suntemu in legaturile trupului — dupa cumu dîce apostolulu numai cá prin oglinda-lu vedemu, éra acolo lu-vomu vedé facia la facia asia precumu este intru

adeveru — deci numai atunci pote fi omulu fericitu candu ajunge a-lu vede pre Domnedieu facia la facia pe cumu este.

A mori este dobinda dice Pavelu la Filipeni — vá se dice a mori insémna a ajunge la fericire, a mori insemna a merge la viatia, la locul unde e fericirea amesurata fientiei insufletite a omului; a mori insémna a ajunge la Domnedieu, carele singuru pote indestuli sufletulu cu fericire. Au nu intarescu si crestinii acestu adeveru in vorb'a loru cea de tote dile, candu dice despre mortu cá acumu e fericitu?

E in cátu-va adeveru, cá somnulu e icon'a mortii, cá precumu paresescu pre omu in somnu tote necesurile si grigiele, asia cu mortea inceta grigiele si trudele este lumesci ce ne impresora in viatia. Acesta umbra de adeveru pentru asemenare intre somnu si intre statulu mortii a recunoscut'o si insusi Mantuitorulu candu despre fet'a lui Iairu a disu cá nu a moritu ei dorme, si candu invetiacheliloru le spune dicându : Lazaru fratele nostru a adormitu. — Ci se nu cugetati — sé nu ve insiele pre voi celi necredentiosi cu cuvente desierte cá dora statulu de dupa morte e totu un'a cu somnulu, nu, — cá somnulu e numai icon'a mortiei — pentru aceea am disu cá asemenarea cuprinde in sene numai umbra de adeveru. Pre cátu e de mare deschilinirea intre icona si intre cea, pre care-lu areta icon'a, pre atátu e de mare deschilinirea intre somnu si intre statulu omului dupa morte. Umbr'a, cu tote cá areta form'a lucrului, ce face umbra — totusi nu ar' cutezá a dice neme cá umbr'a e totu un'a cu lucrulu ce face umbra, asia nu pote fi somnulu un'a cu statulu de dupa morte.

Credu că v'am doviditu destulu de invederatu cumcă omulu nu e deplenu fericitu, pâna candu more, și prin urmare v'am întaritu în credenția de creștinu că și fratele nostru reposatu — numai acum'a e fericitu! —

Deci pentru ce se plangemu acum'a pre acest'a, care s'a mutat din stricatiune și a ajunsu la viația? Pentru ce se versamu lacrimi — că fratele nostru acum'a a scapatu de desiertatiunea desiertatiuniloru și a ajunsu la locul unde e fericirea adevărata? Pentru ce se ne întristăm că a trecut prestu marea cea viforosa a acestei vieți? Au naieriulu bucura-se atunci, candu pleca pre mare, seau dora candu ajunge la malu?

Și noi insine pentru ce se ne înfricamu de morte — candu scimu că numai acest'a ne scapa de însietatiune, numai cu or'a mortii ajungemu la fericire?

Se fimu cuviosi în viația se implenimu poruncile lui Domnedieu, atunci potemu fi fericiti și aici pre pamentu, fericitu e celu ce tien poruncile mele dîce Domnulu în sant'a scriptura — că așa traindu neci candu nu ne vâ fi frica de morte, pentru că scumpa e în aintea Domnului mortea cuviosiloru lui, și, ferice de cel'a, pre care tu-lu alegi și-lu lasi se se apropia spre a locu în curtile tale.

Fratele nostru reposatu a fostu creștinu cuviosu în viația *) elu' a trecut acumu din valorile desiertatiunei — s'a dusu la locul, unde nu mai are nemica de doritu — dorirea lui de a fi ferice s'a implenitu, elu este fericitu, că ferice de cel'a, pre carele Tu-lu alegi și-lu lasi se se apropie spre a locu în curtile Tale. Aminu.

IX. Cuventu funebrele.

(La mortea unei femeie vârtuosa).

Laudele femeiei bune.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Femei'a vârtuosa este coron'a barbatului seu.
Proverb. XII. 4.

Deca cautamu la lun'a plena, ori de care parte o vomu privi, totu rotunda se vede si lucitoria, — asia este si femeia vârtuosa. Precumu lun'a cu frumosei'a stà mai pre susu de câtu stelele de nopte, asia femeia indiesirata cu vârtute, se inaltia mai pre susu de câtu cele alalte femei pre lume; cu dreptu dîce asia dar' scriptur'a cà : femeia vârtuosa este coron'a barbatului seu, pre candu ceea ce face rusine este cà putrediune in osele lui; — o femeia vârtuosa, cene o pote afli? Cu multu preste margaritarie trece pretinlu ei (Proverb. XXXI. 10).

In cosciugulu, ce stà inainte-ne invelitu cu velulu de tristetia — jacu osamentele unei femei indies-

trate cu multe vîrtuti. Ea a moritu, a trecutu din lume, si-nu mai este, ceea care ar ff fostu vrednica se traiesca doue vieti omenesci, un'a pentru sene si alt'a pentru ai sei.

Ea a moritu — a si potatu se mora, pentru cã moritoria erá si numai cu vîrtutile intrecea pre alti moritori. — —

Esemplariu de vîrtute jace inaintea nostra, tris-tiloru ascultatori, — inse se nu cugetati cã m'am apucatu de vorba cu scopu de a-o laudá pre dins'a, candu nu se mai numera intre celi vii; cã ce ajunge onorea; ce laud'a dupa morte? Viati'a e ceea, ce lauda pre moritori, — si onorea, ce se pare cã o dãmu mortiloru, o damu pentru faptele si cursulu vietiei din trecutu. Cuventele mele inca se voru reduce la viati'a ei din trecutu, la vîrtutile, cu cari a stralucitu cá si lun'a intre stele.

Cá si negurile, cari dupa ce a apusu lun'a si se apropia resarirea sorelui — tote se inaltia si se aduna pre langa vîrvulu muntelui, asia cugetele mele s'au adunatu tote la culmea vîrtutiloru, unde se pote inaltia o femeia vîrtuosa cu frumosei'a vîrtutiloru sale aici pre pamentu. Tipulu de viatia nepetata a unei femei indiestrate cu frumoseiiele sufletesci ale vîrtutiloru, stã inaintea ochiloru mentiei mele. — Voiu se ve vorbescu cu trist'a mutare din viatia a repositiei N. N. despre loculu, chiamarea frumosa si despre insemnatatea femeiei vîrtuose. — Eu sciu pre bene cã celi ce plangu si versa lacreme storse de dorere — cu anevoia-si potu oprí plansulu, candu petrecu pre iubitiu sei la mormentu, de unde nu mai este reintorcere; neci nu m'asi incercá se le oprescu cursulu lacremeloru amare, pentru cã celi ce plangu acum'a, neci nu au potutu se aiba lucru mai scumpu si mai pretiosu, de cãtu cel'a pentru care versa la-

cremi acuma. Anim'a omenesca e isvorulu lacremelor, ce usioreza dorerea, si versa balsamu pre ranele amaratiuniloru pamentesci, — dar' cu tote acestea ve rogu, puneti stavile rîului de lacreme pre câteva minute — pana candu voiu aretá pre scurtu, cari suntu vîrturile, ce infrumosetiéza pre femeia aicia pre pamentu!

Viati'a barbatului e sgomotosa, a femeiei e leniscita. Ce contrastu intre amendoi! Celi ce au aceeași sorte, au de a suportá asemenea sarcina in viatia, pre căli deschilinite facu destulu chiamarei sale.

Precumu sorele si lun'a in deschilinite restempuri se areta pre bolt'a cêresca, cá se dè lumina fapturiloru de pre pamentu, asia barbatulu si femeia pre osebite căli facu de ajunsu chiamarei, ce le este pusa in ainte in cerculu familiei loru. Ci bene se ve insemnati, cá lun'a nu e in stare a dá lumina dela sene, ea numai pana atunci straluce, pana candu pre orizonu remane credentiosa sorelui si nu se departa de elu mai departe, de unde potu se o ajunga radiele lui; indata ce lun'a s'ar' inaltia preste sore, dela care imprumuta lumina, in data ce s'ar' indosf dela faci'a sorelui, nu ar' mai ff in stare se lumineze. Asia stà lucrulu si cu femeia facia cu barbatulu; — in data ce se deslipesce si se departa de barbatulu seu, nu mai pote ff in stare de a mai ff vîrtuosa.

Loculu femeiei totu de una e langa barbatulu seu; trept'a pre care are de a se inaltia in viatia, nu pote ff neci odata mai susu de câtu trept'a, pre care stà barbatulu. Viti'a de iedera se intende totu de un'a câtu parulu, de care e legata, in data, ce vá a se radica preste acest'a, se indoesce, se incovoia si se pleca la pamentu; asia i se intempla si femeiei, ce cêrca a se inaltia preste barbatulu seu,

Natur'a a rînduitu viorelei locu indositu langa tufa, pana candu stà ascunsa sub frundiele acesteia, pana atunci subride placere si atragere pre faci'a viorelei fermecatorie, tuf'a e locul ei celu placutu — tuf'a e ceea, ce-i scutesce frumose'ti'a incantatoria, de ai duce-o si in paradisu nu e vior'a la locul celu de placere, cà tuf'a singura o viosieza, tuf'a singura e adapostulu gingasiei floricele; asia si locul femeiei e totu de un'a langa barbatulu seu, si femeia vîrtuosa neci nu pote aflá altu locu de placere aici pre pamentu, de câtu in apropiarea barbatului seu, de câtu in cerculu celu restrinsu alu familiei sale, de câtu in midiloculu prunciloru sei.

De câte ori nu audîmu in lumea de astadi plan-gandu-se unele, cà barbati le detragu tote placerile vietiei pamentesci! Pentru unele cá acelea nu mai suntu dîle bune pre pamentu, cà se vedu marginite si restrinse a-si petrece viati'a acasa, departate de sgomotulu lumei — si ore — ce cugetati? e intemeiata tanguirea loru? — Cantati la mic'a paserica si ve veti convinge! Nu vedeti cà serman'a pasernica in data ce i-a venitu tempulu cá se-si faca cuibusiorulu uita de tote, si tota grigi'a lapedandu-o remane credentiosa langa cuibulu seu, for' cá se-lu mai parasca. Nu este neci o placere in lume, care se-o deslipisca de acestu locusioru placutu, arburele ori tuf'a, pre care si-a facutu cuibulu, acestea-i suntu lumea ei, de cari nu se mai pote departá. Dîlele frumose de vera, serele si demanetiele incantatorie, spicele de grânu incarcate si cantatulu celu fermecatoriu alu sororiloru sale, lumea intréga si natur'a cu fermecele ei suntu mai pucine de câtu se-o pota trage dela acestu locu, — si femeia cu prunci, cu casa se nu-si afle placere de câtu in vuetulu lumei sgomotose? -- Domne ce gresiela mare! Loculu paserelei e cuibulu,

loculu viorei e tuf'a unde a crescutu, si loculu mu-
ierei vârtuose e cas'a si famili'a ei.

Barbatulu e arbitrariu, femeia are se ffa pacienta,
barbatulu e alu valuriloru lumesci, femeia e a casei
si a familiei sale.

Ce locu frumosu a rînduitu Creatoriulu pentru
femeia! Lumea femeiei e cas'a si giurulu ei, viati'a
si placerile e famili'a si casnicii ei. Femeiloru! unde
veti afli voi locu mai placutu de câtu acest'a? Unde
poteti remané mai credentiose barbatiloru vestri —
de câtu in acestu cercu restrinsu? cà pucine suntu
astadi cá Penelope, care si in departare de barbatulu
seu se arete atât'a credentia si alipire, ea cá si unu
esemplu vrednicu de admiratu a remasu pentru lu-
mea armatoria. — Se spune cà pre candu barbatu-so
erá departe si sperare nu mai potea avé cà se vá
rentorce, petitorii o inbuldiau de tote partile, si, cá
se-i amene se scape de eli — in sperarea cà dá de
cumva se vá rentorce barbatulu, caruia-i pestrá cre-
denti'a — desfacea preste nopte tota pandi'a, câta o
tiesea diu'a, pentru cà ne mai potendu scapá de eli
in urma le-a disu se astepte pana ce vá tiese pandi'a.
Regin'a Egiptului in credenti'a neciatita si iubirea
cea mare, care o avea catra barbatulu seu, i-a in-
ghititu cenusi'a dupa ce a moritu acest'a. — Corneli'a
intrebata despre comorile sale, aretà pre prunci di-
cundu: aci suntu comorile, aci placerile, aci bucu-
rile mele.

Chiamarea femeiei pre câtu e de frumoasa pre
atátu si de interesata bá cu dreptu se pote dice cà
in unele privintie chiamarea femeiei e mai pre susu
de câtu a barbatului. — O femeia cá si Judit'a, pre
care o lauda scriptur'a cu laude neuitate, o vergura
cá si cea de Orleans, pre care istori'a a facut'o ne-
moritoria — ori candu se potu mesurá cu barbatii, —

și se nu ve mirati, deca voiū spune că adese ori s'a templatu că femei sa suplînescu loculu barbatiloru, inse barbati mai arareori suplînescu loculu femeiloru. Mam'a harnica e in stare se suplînescu pre tat'a prunciloru, dar' unu barbatu, unu tata neci candu nu pote suplîni pre mama. — Precumu caldar'a de primavera reinvîia viosiesce si sternesce natur'a din somnulu de preste ierna — imbracandu pamentulu cu frumusetie, asia femeia buna si-intognesce cas'a sa, o pune in rîndu bunu si o infrumusetieza. Grigiele ne intrerupte, sirguintia neobosita, osteneia fora de pregetu a unei femei bune suplînescu tote lipsele casnice; pana candu barbatulu e capulu familiei, mam'a e anim'a ei, că de si face si lucra barbatulu, mam'a e ceea ce tote le pune in rîndu. Barbatulu de la fire fiendu mai aspru, chiaru si acolo unde ranesce elu, anim'a mamei vindeca si usioreza. — Teseu că barbatu animosu, că erou mare a fostu in stare se intre in labirintu — in gradina ratecinei — din care neme nu potea esî dupa ce intră acolo, dar' si Teseu pre langa totu eroismulu lui, numai cu ajutoriulu firului datu de o femeia — de Ariadne — a fostu in stare a esî érași afora.

Sub grigi'a unei femei bune cas'a devine locu santu, beserie'a santita, unde nu poti vedé, nu poti audí de câtu lucruri sante, lucruri bune si folositorie. Cene impreuna mai antain mantiele pruncului celui micu intru un'a si-lu invetia a se rogá lui Domnedieu? Nu mam'a evlaviosa este acest'a? Cene vérsa mai antain sentiulu de religiane si moralitate in anim'a cea nevinovata a pruncului? Nu vorbele mamei cele blande si dulci? Cene se bate diu'a si noptea că din pruncu se faca omu fericitu cu tempu si se-lu pregatesca la tote călile vietiei pamentesci. Tote acestea le face mam'a cea buna. Vedeti ce chiamare santa? Éta in cercu micu chiamare mare!

De vomu luá in cumpanire insemnatatea creşterei pentru omenimea întreaga, cu dreptu potemu întări că în man'a mamelor de familia e pusă fericirea sortiei omenesci; de la nascere pana la mormentu urmele invetiaturei imprumutate dela mama. — acestea se potu cunosce în totu loculu si în tote giurstarile vietiei pamentesci. Cene pote creşce fiu bunu, creştinu evlaviosu, barbatu care se-si iubescă patri'a si natiunea sa? Nu alta neme decâtu mam'a cea iubitoria; de aci pote s'a luatu dical'a prea adevărata, că pre cumu e mam'a — asia voru fi si pruncii ei.

Ce se vedí! bunatatea mamei adeverate, nu este péna care se o pota scrie, si rostulu mieu e cu multu mai slabu de câtu se ve potiu aretá câtu ajunge femeí'a vârtuosa? Câtu ajunge mam'a buna?

Sorele, fiindu că e rotundu — ori de care parte vei stá, în totu loculu te încaldiesce. Asia si femeia buna, mam'a adevărata ori de care parte o vei judecă — vei aflá marimea chiamarei si insemnatatea ei. Cene pote scí câtu de adunca e marea si se aduca de acolo margaritariie pretioşe? Cene pote scí anim'a mamei adeverate si se arete iubirea ei? Se pare numai că marea e nemarginita, si totusi candu ar' fi cu potentia a-o secá, s'ar' vedé că are margini — numai anim'a de mama adevărata e fora de margini, numai iubirea mamei e nesecata si nu pote avé otaru.

Ve aduceţi amente că am asemenatu pre femeia cu lun'a — si pre femeí'a buna, pre femeí'a vârtuosa cu lun'a plena. — Da! asia si este intru adevéru, — ci precumu lun'a nu e totu de un'a plena, asia si între femeí este deschilinire, pentruca mai cu séma în dílele noastre nu tote câte suntu mame si implinescu acest'a chiamare mai santa de câtu tote. O mama numai atanci respunde în tote privintiele, candu buna-

tatea ei catra ffi, catra prunci, e mai pre susu de câtu tote alte odore.

Femei'a credentiosa, femei'a intiepleta si vêtuoasa e aceea care nu-si cerca petrecerea in cele trecatorie in cele desierte; cas'a cuprinderile din giurulu acesteia, estea desfêta pre femei'a vêtuoasa, de aceea dîce scriptur'a cã femei'a intiepleta zidesce cas'a sa (Prov. XIV. 1.) Pentru cã femei'a buna este asemenea corabiei negociatoriului, care din departare aduce negociulu seu; gur'a sa si deschide cu intiepletiune si legea bonatatiei este pre limb'a ei. (Proverbe XIV. 14. si 26.)

Femei'a buna cá mama de familia de si are ocasiuni a se aretã la lume — uita de acele si le parascesce, si precumu paserea cu pui neci candu nu se departa de arborele, unde si-a asediatu cuibulu, asia mam'a buna neci candu nu se dêparta de cas'a sa. Nu este desfetare nu alta deprenderi mai placuta pentru mam'a inibitoria, de câtu cerculu ffiloru sei, de câtu grigi'a de crescerea loru. — Mam'a adeverata nu cêrca bucuria si placeri, cã tote acestea le impartiesce cu pruncii sei.

Osamentele unei femei bune si vêtuoase jacu si in costingulu rece, ce ve stã in ainte tristiloru ascultatori! *)

Ea a fostu crestina, dar' evlaviosa.

Ea a fostu socia de casatoria, dar' credintiosa.

Ea a fostu mama, dar' si iubitoria de ffi sei.

Ea a fostu economã, dar' sirguitoria.

Cautati la faci'a-i obdusa cu velulu gelnicu a-lu mortiei! Pare cã poterea cea nedumerita a mortiei cu tota tari'a ei nu a fostu in stare sei obduca cu tristeti'a fruntea cununata cu atãtea vêtuti omenesci; si aceste cugetari me facu si pre mene se dîcu despre dins'a

cu cuventele scripturei (Prov. XXXI. 29) că multe (femei) s'au portatu bene, dar' ea pre tote le-a intrecutu.

Că crestina de voiu a vorbí de dins'a, ce pote se ve si aducu alta inainte de câtu anima-i cea buna cu carea sciá cuprinde si ajutá pre celi lipsiti si necasiti, dar' nu numai ajutá ci deodata cu ajutoriulu si radică pre celi cadiuti, a datu daru nu numai cu man'a ci si cu sufletulu, darulu ei totu de un'a erá impreunatu cu bunavointia; inaintea ei seraculu erá pretiuitu cá si avutulu, strainulu cá si celu de aproape, ci cu tote acestea a traitu lipsita de bucurie, pentru că bucuriele sale le-a impartitu cu altii. Asia face crustiin'a adeverala, asia face muierea evlaviosa, si deca cu strainii a fostu asia de milosa cá crestina, cumu a potutu fi de buna cu ffi si casnicii sei cá mama?

Cumu a pututu se ffa reposit'a cá socia de casatoria, neme n'u ar' putea sa se lase mai bene de câtu barbatulu ei, cu care a traitu in viatia? oh dar' lasá-lu voiu pre acel'a pentru ce sei marescu dorerile, pentru ce se mai tornu veninu pre ranele plene de amaratiune? Femei'a buna, soci'a credentiosa e totu de un'a realitatea seau tipulu cugetului si alu vointiei barbatului seu. Lumea cu necasurile ei suntu pentru barbatu valurile marei viforose, femeia buna e portulu si limanulu de scutentia, unde barbatulu obositu de lupte si-afu leniscire.

Mam'a buna si iubitoria pentru pruncii sei e angera coboritu din ceriu, care sei in drepte sei invetie cele bune si fericitorie. — Reposat'a in Domnulu a fostu totalu pentru pruncii sei, pre cari i-a iubit, si pentru cari a fostu gata a si-le jerfi tote aicia pre pamentu.

Dar' nu plangeti, voi celi, pre carii vá iubit, că de si se departa acum'a cu trupulu de intre voi —

sufletulu ei celu blandu nu ve vá uitá neci de acumu înainte; invetiaturele ei cele crestinesci voru remané ne sterse in anemele acele, unde le-a seditu. Voi candu veti radică manele impreunate catra ceriu cá se ve rogati, ve veti aduce totu de un'a a mente, cá mam'a vostra cea buna, crestina cea evlaviosa vá invetiata la acesta, pentru cá aducerea a mente de celi drepti este pururea ne uitata, si pomenirea loru in totu neamulu.

Pasa dar' in pace fientia blanda, mama buna, socia credentiosa, crestina evlaviosa -- pasa la creatoriulu, care te-a chiamatu se-ti dè respaltire pentru virtutile tale. Aminu.

X. Cuventu funebrele.

(Se pote dice la ori ce mortu. dar' cu deschiluire la unu crestinu evlaviosu.)

Fienduca sufletulu omului e nemoritoriu si mortulu éra vá inviá la inviare, precumu areta credenti'a crestina si ceremoniele dela inmormentari, — plansulu si vaietulu preste mesura nu se unesce cu credenti'a crestina.

Se nu ve intristati, cá celi ce nu au sperare. Sol. IV. 13.

Na me miru, candu vedu cá omenii in lucrurile cele lumesci si trecatorie lucra de multe ori in modu intorsu pre dosu, pentrucá precumu suntu lucrurile lumei acesteia celea trupesci si trecatorie, asia cauta se ffa si lucrarea si tient'a omeniloru facia cu ele; lumea, — e dreptu — a inaintatu multu in scientia si in iscosintia, inse a facutu pasi de propasíre si in reutate si violenía, si togma pentru acést'a am dísu : nu me miru candu vedu pre omeni cá in cele lumesci lucra câte odata intorsu, cu 'napoi'a inainte, dar' togma cu atát'a mi-cauta se me minunezu mai tare, candu vedu cá si in cele sufletesci — de si arare ori — totusi se templa cá omenii se lucre si se arete baremi in unele o tienuta cu totulu intorsa, vá se díca : un'a sentiescu in anima si alta aréta in cele de in afora; si unde se templa ore, cá omenii in unele lucruri se

se arete altucumu de cumu sentiescu si credu? Dupa parerea mea, acésta se templa si la inmormentari; aci adese ori potemu vedé unu lucru ce nu se unesce cu celealalte lucrari si ceremonse, ce suntu impreunate cu inmormentarea crestiniloru, cà de si tote ceremoniele si semnele de gele, câte vinu in ainte, suntu vrednice de lauda, si orsi cumu usioreza amaratiunea animei apesate, totusi câte o data intrevine si unu atare lucru, care nu se unesce cu credenti'a nostra crestina, acest'a e plansulu si vaietulu preste mesura.

Se nu ne intristamu cá celi necreditiوسي, cari nu au sperare — dîce scriptur'a. — Prin plansulu si vaietulu preste mesura crestinii restorna semnele credentiei, ce si le areta prin alte lucrari si ceremonie impreunate cu inmormentarea, cà plansulu si vaietulu e contrariu la cele alalte ce se potu vedé la inmormentare.

Nu voiu eu cu cuventele mele a me incercá se oprescu pre crestini, cá se nu planga la inmormentari, candu-si pierdu pre iubitiu loru; nu voiu se oprescu lacremele storse de dorere, cà lacremele si plansulu suntu o usiorintia in sarcin'a amaratiunei, ce ne apasa; ochii suntu fîntanele animei apesate de amaratiune, pre aceste fîntane se storcu lacremele; candu anim'a se apasa de dorere. Plansulu si vaietulu e o insusire firesca a omului, si celu ce s'ar' incercá se le innescesca acestea, se opresca cursulu lacremiloru, unulu cá si acel'a ar' voi se lucre in contra legiloru firei omenesci. Ceea ce voiu cu vorbirea mea, cá se ve aretu, cà plansulu si vaietulu preste mesura nu se unesce cu credenti'a nostra crestina, nu cu ceremoniele ce le aretamu la inmormentare.

La vechii Egipteni erá datena a unge, a inbalsamá trupurile mortiloru si asia a le pune in cripte

si in mormente, pentruca deca nu aveau cunoscintia adeverala si credentia tare despre nemorirea sufletului omenescu, se nisuiu cá celu pucinu trupurile se le faca neperitorie, si lucrulu acest'a se unia cu credentia loru. — La Romani intre alte multe ceremonie, ce se templau la morte, aveau si daten'a de a pune la cas'a si la usi'a mortului crengi si ramuri taiate de ciparisiu. Ciparisiulu are aceea insusfre ca dupa ce se taia ramulu de la trupina, nu se mai prinde si nu mai inverdiesce neci o data; prin ast'a voiau a insemna, cá precumu ramulu de ciparisiu nu mai inverdiesce neci odata, deca se taia, asia omulu nu mai invia neci odata, dupace more; dreptu aceea deca poporele cele vechie si pagane plangeau, se vaietau si smulgeau perulu, si-rumpeau vestimentele la mortea iubiteloru sei, tote acestea aveau ceva insemnare, care se unia cu credentia seau mai bene dicandu cu necredentia loru despre nemorirea sufletului. La noi crestini plansulu si vaietulu preste mesura nu are locu, cá noi avemu credentia tare despre nemorirea sufletului, si credentia acest'a ne intende sperare deplena cá sufletulu nostru traesce si dupa morte, de aceea dfece scriptur'a prin gur'a apostolului : se nu ne intristamu cá celi necredenciosi, cari nu au sperare; cá de vá mori omulu, vá traf dupa ce-si vá sfersi dfile vietiei sale, adauge Jobu.

Plansulu si vaietulu preste mesura pentru celi ce moru, cu atátu e mai nepotrivitu, cu cátu cá tote cele alalte lucrari ale nostre si ceremonie, ce le facemu la inmormentare, vedescu credentia crestineloru in nemorirea sufletului; asia ap'a cu care stropimu mortulu, crucea, praporii, temi'a, cantarile si rogatiunile nostre simbolizeza si inserna credentia nostra despre nemorirea sufletului si sperarea cá éra vomu invia si vomu traf in vécu, dupace se voru sfersi dfilele nostre,

pentru că de vă mori omulu, vă traí dupa ce si-vá sfêrsí dilele vietiei sale.

Nu-su numai lucruri desierte ceremoniele acele si lucrurile, ce le vedemu la inmormentari; — fía care din ele e unu simbolu si unu semn vedutu alu sentiului de credentia, ce-lu au crestinii in anim'a sa.

Ap'a cu care ne-amu indataenatu in unele locuri a stropí mortulu, ne aduce amente de ap'a de la botezu, cu stropirea careia fía care botezatu invía sufletesce, capeta dreptu de a fí mosténu in imperatí'a ceresca, cà pre cumu ap'a potopului a spelatu totu pamentulu inundandu-lu cu valurile s'ale, astufeliu ap'a botezului spala trupulu celui botezatu, si priu acésta curatíndu-ne de pecatu, ne facemu fíi lui Domnedieu si, deca prin botezu ne botezamu si ne imbracamú intru Christosu, si dupace vomu morí trupesce credemu cà vomu invíá intru Christosu sufletesce. Cela mortu si stropitu cu apa érase vá invíá intru Christosu, pentru ce se plangemu dara si se ne vaietamu preste mesura, cà acestu reposatu vá traí in vécu, dupa-ce si-a sfêrsítu dílele vietiei sale. — Plansulu si vaietulu preste mesura nu se unesce cu credentí'a crestina; se nu fímu necredientosi cá si celi ce nu au sperare. Ap'a e simbolulu si semnúlu curatíei. De pecatele facute dupa botezu ne curatímu prin taina pocaintiei, pentru aceea pocainti'a se díce alu doilea botezu. Davidu inca s'a pocaitu de multe ori si totu de un'a se rogá dicandu stropesce-me cu isopu si mai vêtosu de câtu neu'a me voiú albí. Asi'a si despre reposatulu, carele inca s'a pocaitu in viatí'a stropíndu-se cu apa amu aretatu cumuca credemu — cà dupace fú botezatu cu apa, pocaitu mergandu in aintea lui Domnedieu, vá fí curatítu de pecate si vá traí dupace si-a sfêrsítu dilele vietiei sale. Plansulu

si vaietulu preste mesura nu se unescu cu acést'a credentia; se incetamu dreptu aceea de a plangé cá se nu ne aretamu necredentiosi, cá si paganji, cari nu aveau sperare.

Dar' crucea aceea maretia, lemnulu celu data-toriu de viatia, de ce folosu amu mai porta-o inaltata susu cá in Golgot'a, deca nu ne amu poté falf cu dins'a cá cu unu semnu de invingere in contra peccatoru. E dora trupulu celu rece si mortu vrednicu de atâtea semne de onore, câte vedemu la inmormen-tari? Trupulu, dreptu cá acuma e pulbere si pamentu, mortu, inse credenti'a crestina ne dà invetiatura forte mangaitoria despre acestu trupu omenescu. Si trupulu inca e facutu de Domnedieu si éراسi vá inviá candu se va uní cu sufletulu. Trupulu e instrumentulu su-fletului celui nemoritoriu aci in viati'a pamentésca si pentru aceea onoramu cu atâta evlavia trupurile santi-loru si ale crestiniloru celoru drepti. Mantuitoriu-lu Christosu a santitu si trupulu omenescu prin coborirea si intruparea sa, si la rescumparatu si trupulu ome-nescu prin sangele seu celu de multu pretiu: trupulu omului crestinu se santiesce si prin Spiritulu santu, prin oleulu si prin mirulu cu care se unge in santele taine, pentru aceea dice scriptur'a cá trupurile nostre suntu locuentia spiritului santu. Eta acesta e una caus'a, cá venimu cu sant'a cruce, cá se ducemu tru-pulu in mormentu. Ci cu deschilinire crucea, care o ducemu inaintea mortului, neaduce a mente de mortea cea mantuitoria a lui Christosu Domnulu, pentruca prin cruce s' resipitu domni'a mortiei, s'a stinsu po-terea iadului, si s'au stersu peccatele. Crucea ne aduce in mente sperarea despre fericirea sufletului si despre inviarea trupului. Pentru ce se plangemu dara si se ne vaietamu preste mesura, candu prin cruce aretamu cumu ca credemu in viati'a vecinica, in nemorirea sufle-

tului, in inviarea trupului si in fericirea castigata prin lemnulu celu datatoriu de viatia a crucei mantuitoriului nostru?

Afora de sant'a cruce vedemu, cà la in mormentari mai fãlfaia inca si poporul clatitu de borea cea lina a ventului, aducandu a mente moritoriloru, cà pre cumu se clatina acel'a misicatu si de suflatulu celu mai linu alu ventului, asia se clatina si atãtu e de nestatornica fericirea omenesca aicia pre pamentu. Ci pre langa tote acestea aduceri a mente triste cà semnu alu invingerei sternesce in sufletulu omului si bucuria si sperare.

Mortea este o lupta, ce trebuie se o sustiena fia care moritoriu, pentru cà fia care crestinu e ostasiu alu alui Christosu Domnulu, si, celu ce se lupta cu Christosu in lupt'a acest'a, a cel'a totu deun'a ese invingatoriu. Crestinulu, carele se lupta cu credentia, cu sperare si cu iubire, invinge cele pamentesci si cele trecatorie, si pre cumu conducatoriulu ostei, carele a invinsu se intorce in patri'a sa coronatu cu marire si cu onore, asia crestinulu, carele luptanduse sub steagulu credentiei in Christosu se intorce in patria ceresca la Parentele seu cu semnu de invingere, carele este praporulu. Celu ce a invinsu lumea si se intorce prin mormentu la Domnedieu cu semnu de invingere, acel'a se vá cununá in ceriuri cu cunun'a nemorirei, pentru ce se plangemu dara pre mortu, care se intorce invingatoriu in imperati'a ceresca, cà se-si iee coron'a nemorirei. De acesta invingere a crestinului in or'a mortiei aducandu-si amente si apostolulu Pavelu a cutezatu a strigá dîcandu : morte unde e aculu teu, iadule, unde e poterea ta?

Se se indrepteze rogatiunea mea, cà temi'a in aintea ta, — asia se roga santa man'a beseric'a. Vedeti ce dorire frumoasa si santa are sant'a beserica cu

crestinii celi buni de impreuna, cá pre cumu fumulu de temia si miresm'a de bunu mirosu se inaltia in susu catra ceriu, asia se se inaltie si rogatiunea nostra susu la tronulu celu santu alu lui Domnedieu; — si pentru ce ne rogamu noi la inmormentari? Suntu dora ceremoniele cele multe, câte le facemu numai lucruri vane, lucruri desierte si gole fora de insemnare? Feresca Domnedieu — cá atunci ne amu batujocuri cu celu Prea inaltu. Tote si-au insemnarea sa simbolica si tainica; rogatiunea e pentru sufletulu celui reposatu; si roguve de ce folosu ar' fi acést'a, candu nu amu crede cá sufletulu omului traesce si vieza si dupa morte?

Tote rogatiunile si cantarile cele frumose si tainice, câte le audímu la inmormentari, ne aducu in mente de o parte desiertatiunea cea trecatoria a lumii acesteia, de alta viati'a de dupa morte si nemorirea sufletului; fericirea la care ajunge sufletulu deca omulu a facutu bene aicia pre pamentu si a amblatu in calea adeverului.

Ce cugetati? Unesce se plausulu si vaietulu celu peste mesura cu acesta credentia? Nu, nece de câtu, deca credemu in nemorire, deca credemu cá mai este viatia si dupa morte; pentru aceea díce dar' scriptur'a se nu ne intristamu cá celi ne credentiosi, cari nu au sperare.

Nemicu nu e mai siguru, mai intaritu adeveru in aintea unui crestinu, decâtu nemorirea sufletului; acést'a o si marturisimu toti crestinii in faci'a lumii, candu dícemu in simbolulu credentiei cá credemu si — „in viati'a vecului, ce vá se fia“ — Candu nu ar' fi nemorirea sufletului, candu nu amu asteptá alta viatia dupa morte, atunci de ce ne aru fi bune lucrurile religiunei? De ce folosu ar' fi atunci rogatiunea pentru morti, de ce dorulu si cererea nostra de

a ajunge bene in ceea 'lalta viatia, cà deca nu e sufletulu omului nemoritoriu, — candu more omulu, aci pre pamentu aru incetá tote!

Isusu Christosu Domnulu s'a umilitu pre sene, s'a facutu omu, s'a coboritu pre pamentu — dar' nu pentru aceea cá se castige omeniloru bene pamentescu, ci mai cu sema cerescu, si dupa ce more trupulu omului aicia pre pamentu, in câtu nu mai are lipsa de nemica, pentru ce ar' ff castigatu Domnulu benele celu cerescu, de câtu pentru sufletu, carele are se vieze si dupa morte. Elu a fundatu prin beserica imperati'a lui Domnedieu aicia pre pamentu.

Dreptu cà beserica e fundata si intemeliata aicia pre pamentu, si cá mama cea adeverata si buna a crestiniloru — a ffiloru sei — se ingrigesce si de benele si fericirea cea trupesca a ffiloru sei, inse scopulu ei celu de frunte e a pregati pre omeni pentru alta lume, pentru unu bene si fericire nu trupesca ci sufletesca, de unde apriatu se vede cà sufletulu omului e nemoritoriu, elu vieza si dupa ce se desface de trupu. — Deca ar' cadé nemorirea sufletului, deca sufletulu omului nu ar' viá si dupa morte, atunci de ce ar' ff buna beseric'a, de ce santele taine si inventiaturile cele, ce nesuescu a ne duce la mantuire?

Dupa ce eugetu cà v'ati convinsu si incredentiatu de plenu despre nemorirea sufletului, credu cà veti lasá pre locu dis'a mea de mai 'nainte, cà adeca plansulu si vaietulu preste mesura pentru celi morti, nu se unesce cu credenti'a nostra crestina; se nu ne intristamu dreptu aceea — cà si celi ne credentiosi, cari nu au sperare. Noi crestinii credemu si speremu cu cuventele scripturei cà de vá mori omulu, vá trai — dupa ce — si vá sfêrsi dílele vietiei sale. Acesta credintia crestina si sperare ne mangaia si in perderea reposatului in Domnulu N. N. — Elu a

fostu crestinu — si inca crestinu bunu, viatiundu in lumea acesta dupa legile si poruncile lui Domnedieu si ale santei mame ale beserecei, cà a alesu a ff lapedatu in cas'a lui Domnedieu, de câtu a locuf in curtile pecatosiloru dupa dis'a cantarei. *)

A moritu N. cu trupulu, vieza inse cu sufletulu in imperati'a ceresca; dupa trudele cele multe cu cari s'a luptatu in lumea acést'a, a plecatu acumu pre o cale mai fericita de câtu ast'a din valea plangerei, merge la repausu, „fericita e calea intru care merge astadi, cà i s'a gatitu lui locu de repausu.“ Aminu.

XI. Cuventu funebrele.

(Se pote dice la ori-ce mortu in etate, carele a ostenitu multu aicia in lume.)

Omulu este fiiulu a trei parenti; acestia suntu : grigi'a, pamentulu si Domnedieu. Caruia din acesti'a e datoriu cu mai multe ?

Induratu este Domnedieu, carele faptur'a cea mica si ne bagata in sema, a facutu-o mare si minunata cu bunatatea sa ! S. Cirilu I. in J. c. 9.

La paganii din lumea vechia, pana ce inca nu s'a fostu latitu invetiatur'a mantuitoria a lui Christosu pre pamentu, era multime de domnediei; -- din evlavia, seau mai bene dîcandu din frica la atîta au fostu ajunsu, câtu pentru fîacare lucru vediutu seau si nu-mai intipuitu — si cugetau cîte unu Domnedieu. Asia, ceriulu era unu domnedieu; pamentulu, ap'a, foculu, ventulu era domnedieu: frica, bucuria, intristarea, dorerea, dorulu, grigi'a si altele, tote erau totu atîti'a domnediei. — Pre domnediei acestia si-intipuiiau in moduri deschilinite, dupa firea lucruriloru pre cari si le cugetau. Apoi fia carui domnedieu i insusiau lucrari deschilinite, si despre fîacare formau si pareri si povesti deschilinite.

Dintre povestile acestea este un'a, care, de-si nu se unesce cu credenti'a nostra crestina, totusi pre câtu e de frumoasa, pre atât'a umbr'a de adeveru cuprinde in sene. — Se spune adeca că : grigi'a, pre care pagani si o intipuiiau de domnedieu, stá odata langa unu rfu frumosu si cu degetele sale sulegete facea unu tipu de lutu din pamentu, — si, precandu erá cufundata in facerea tipului trece pre acoloa altu domnedieu : Joe seau Jupiteru. — Acesta intreba pre grigia : Ce faci? Unu tipu de lutu — raspunde grigi'a — te rogu invia-mi-lu dieule! Jupiter i-ascaltá rogarea, suflá in tipu spiritu de viatia, si se fece tipulu vfu si incepú a se misicá. Dar' ce se vedi? acumu se nasce certa intre Domnediei pentru tipulu vfu, ffa care voiesce cá tipulu se ffa alu lui. Grigi'a dice se ffa alu ei, pentru cá ea l'a facutu, pamentulu lu-poftesce pentru sene, cá din densulu s'a facutu; Joe sustiene cá i-se cavine lui, pentru cá elu i-a datu partea cea mai de frunte, adeca spiritulu de viatia, si precandu astufeliu se certa toti trei, vine alu patrulea domnedieu — Saturnu — si toti trei se indrepta catra acesta rogandulu cá se-i impace.

E bine, dice Saturnu, tipulu pana vá ff aci in lume, vá ff alu grigiei, pentru cá ea l'a facutu; deca vá morí, carnea si osele voru ff ale pamentului pentrucá din dinsulu s'a facutu, éra spiritulu de viatia, adeca sufletulu vá ff alu lui Joe, cá elu i-l'a datu. — Judecat'a fú primita si tipulu celu de lutu se facú fiulu a trei parenti : alu grigiei, alu pamentului si alu lui Domnedieu.

Deca cautu in lume, nu affu neci un'a faptura, cu care se potu asemená tipulu acest'a mai nimeritu, de câtu cu omulu. — In omu spus'a din povestea pagana se preface in adeveru. Elu e ffulu grigiei pana candu traiesce in lume, ffulu pamentului deca

more, si — cu partea cea mai insemnata — cu sufletul — dupa morte o ffulu lui Domnedieu.

Fiti cu luare a mente la cele, ce le voiu dîce cu trist'a mutare din viati'a pamentesca a reposatului N. N., si veti vedé cã omulu e ffulu a trei parenti.

a) Calif'a turcescu Abderahmanu, carele a domnitu preste 50 de ani, intrebatu fiendu la morte cã cãte dîle a avutu in viati'a pamentesca fora de grigia si fora de necasu si superare, a respunsu : 14 dîle, dar' ce au potutu se ajunga si fericirea acestoru 14 dîle, cã si atunci neincetatu portãmu grigia si frica — dîce Abderahmanu, — cã voiu cadé din fericire si voiu ff nefericitu. — Éta 14 dîle fericite — intru-o viatia de omu, a carui domn'ia singura a tienutu preste 50 de ani; abia pre 5 ani cade o dî fericita o dî fora de grigia! Ce dîcu? fora de grigia, — candu insusi Abderahmanu spune, cã si in diu'a fericirei erã cu grigia, nu cumuva se cada din fericire?

Vã ceneva se se convinga mai multu despre adeveru, cerceteze-se pre sene insusi, recapituleze-si tote dîlele vietii sale dela nascere pana in acestu momentu, si vã strigã cu salmistulu (XXXVIII. 18.) Dorerea mea este pururea in aintea mea; tote undele necasului au trecutu preste mene. — In cursulu vietiei nostre aicia pre pamentu o aduncime a necasuriloru chiama pre alta si omu fora de grigia nu pote ff pre pamentu. Ori si ce statu alu omeniloru si-are necasurile si grigiele sale : prunculu, junele, barbatulu si betranulu — toti-si au sarcinele sale. Ne nascemu cu grigia, petrecemu impresurati de grigia, si insociti de dins'a ne petrecemu pana la mormentu.

Cugetati numai la prunculu nepreceptu cãtu e de ingrigitu pana si pentru jocariele sale cele copi-

laresci! Câtă grigia aduce mamei sale, că se-lu feresca de focu, de apa si de totu ce-i pote strică? Câtu ingrigiesce pre parentele seu, că se-i câstige cele de lipsa si se-lu pota sustiené? Nu este ora, nu este minutu, candu grigi'a se stè departe.

Cresce prunculu — si se face june — au nu a crescutu si grigi'a cu densalu? S'au inmultitu numerulu aniloru, a crescutu si numerulu grigieloru cu tempulu. Sprinteni'a junetiei aduce cu sene grigiele de a valm'a, si cu tota diu'a se inmultiesce numerulu loru. Dar' apoi, dupace din june s'a facutu barbatu, dupa ce a ajunsu la stare de sene? Cene ar' poté spune câte grigie lu petrecu in calea sa? De-o parte lu ingrigiesce sustienerea vietiei si a familiei; de alta parte se pune pre cugete, cumu se-si inmultiesca averea, — cumu se ajunga la marire si la onore, cumu se ffa fericitu? — si — de cumu-va le ajunge tote ácestea doriri, au pote fi atátu de nepasatoriu, câtu se cuteze a intarí, cà nu porta grigia de morte, grigi'a, cà vá cadé din fericire? Si deca asia stà lucrulu cu junele, cu barbatulu — — ce vá fí atunci de celu betranu?

Cu câtu inainteza omulu in etate — cu atátu trece preste mai multe, cu atátu crescu sarcinele si slabitiunile firei omenesci; dorerile se inmultiescu, necasurile vinu mai adese, anim'a se innoreza mai de multe ori de negurile amaratiunei, — trecutul aduce parere de reu, apropiarea mortiei aduce frica, versa téma pentru cele ce voru se fía, — asia, câtu numerulu grigieloru si a necasuriloru cresce cu numerulu aniloru. — Deci ce este omulu altu ceva, de câtu fflu grigiei, care-lu insociesce dela nascere pana la mormentu? Dreptu are asia dara Jobu (V. 7) candu se plange, cà : omulu e nascutu pentru amaratiune, pana ce e pre pementu, si salmistulu recapitulandu

dfilele vietiei striga : (LXXIII. 14.) „in tote dfilele vietiei am fostu necasitu.“ — Asia e, — ca nu este omu, nu este statu pre pamentu, carele se ffa scutitu de grigia; avutulu, seraculu, domnulu si servitoriulu — toti suntu insociti de grigia, si acesta nu-i paraseste nece pre unu momentu. Vedeti ca omulu e fiulu grigiei?

b) Ce va ff apoi omulu, candu more — destulu de invederatu areta trist'a templare a reposatului, carele inca cateva minute mai petrece in midiloculu nostru si apoi pleca in senulu mamei sale, alu pamentului, din care a fostu luatu. Care a fostu pana acum'a ffulu grigiei, preste cateva momente va ff ffulu pamentului, adeverindu-se si acf dis'a scripturei si porunc'a Creatoriului, ca pamentu esti si in pamentu te vei intorce. Dupa ce toti suntemu pamenteni, au nu toti ne vomu re'ntorce la mam'a nostra — pamentulu! BCU Cluj / Central University Library Cluj

V'am demustratu tristiloru ascultatori doue adeveruri din cele propuse mai 'nainte : ca omulu e ffulu grigiei pana candu traesce in lume, si ca la morte e ffulu pamentului, urmeza acumu se ve intarescu si alu treile adeveru ca omulu e ffulu lui Domnedieu.

c) Ve aduceti amente cumu amu disu la inceputu, ca spiritulu de viatia a fostu cel'a, ce a inviatu tipulu de lutu; — acestu spiritu marturisesce dupa dis'a apostolului (Rom. VIII. 16.) ca noi suntemu ffi lui Domnedien, pentru aceea dice scriptur'a : ca omulu e facutu dupa tipulu si asemenarea lui Domnedieu (I. Moisi. V. 1.) Si insusi Christosu Domnulu intaresce dicandu ca suntemu ffi Tatalui celui cerescu (Mat. VI. 26.) Asia este! Ffi lui Domnedieu suntemu si elu e Parentele nostru, pentru aceea-lu si numimu pre elu „Tatalu nostru“ (Luc. XI. 2.), pentru aceea credemu, ca deca more omulu, precumu cu trupulu se

intorce la mam'a sa pamentulu, asia sufletulu merge la Parentele celu cerescu, la Domnedieu.

Deca luamu sub judecata starea lucrurilor din lume cautandu nu numai la cele trecatorie, ci si la cele, ce voru se fía din colo de mormentu, ne convingemu adese ori cà portarea omului, carele e ffulu estoru trei parenti, mai de multe ori nu corespunde la mesur'a iubirei, ce-o areta acesti trei parenti catra elu — si cà omulu mai multu se alipesce de parentele acel'a, carele i-a datu mai pucinu, si din contra parentele, pre care-lu iubimu mai pucinu, acel'a ne-a datu viati'a si tote. — Cautati numai lucrurile omului si veti affá, cà pre câtu e de mare iubirea unui'a din parentii acesti'a, pre atátu e de pucina recunoscinti'a ffului, si parentele de care se alipesce ffulu mai tare, acel'a-i dà mai pucine, acel'a-si areta mai pucina iubire parentesca catra ffulu seu.

a) Caci ce dau grigiele cele multe omului pana ce petrece aci in lume? Omulu : — avutulu, seraculu, domnulu si servitoriulu, prunculu si betranulu, barbatulu si junele, pana ce e in lume tota grigi'a si-o pune in cele trecatorie, in cele ce suntu ale trupului; grigiele lumei acestea suntu pururea inaintea ochiloru lui; omulu neincetatu se sbate a servi desiertatiuniloru netrevnice. — Cu unu cuventu : totu cursulu vietiei omenesci nu e altu ceva nemieu, de câtu unu síru de trude si de ostenele, cá se-si agonisesca cele trupesci, cele trecatorie. Unii, papace suntu in lume suntu robi lumei si desiertatiuniloru ei, pana si visurile loru nu-su alta de câtu fantasie si neluciri insocite de grigie; pentru grigiele lumei suntu in stare se-si jerfesca tote : puterea, viati'a, omen'a si numele celu bunu.

Deci apriatu se vede că omulu mai multu sêrvesce grigielloru lumesci de câtu lui Domnedieu. Si rôgu-ve, ce dau grigiele cele lumesci, de cari se ali-pesce omulu cu tota anim'a sa? Nu. — Nu dau nemica. Acest'a o intaresce si scriptur'a candu dîce : (Ecles. VI. 7.) Tota ostenele' a omului este pentru gur'a sa, si totusi dorintî'a lui nu se satura. — Celi ce sêrvescu grigielloru lumei mai multu de câtu lui Domnedieu, toti se afla insielati, si celu pînînu la capetulu vietiei vedu adevêrulu in cuventele scripturei, care dîce (Job. XVII. 11.) Dîlele mele suntu trecute, resturnate planurile mele, pentru cari erá cuprinsa anim'a mea. Lumea nu dà omului nemicu de câtu insialatiune si dorere la capetulu vietiei pamentesci. Vediuta-ti ori audîtu-ati vre unu omu, carele in viatia a sêrvitu numai lumei si grigielloru lumesci, se ffa dîstu la morte cu indestulire : am sêrvitu lumei si grigielloru ei si acum'a sumu fericitu? Nu, ci toti, câti sêrvescu grigielloru celor lumesci mai multu de câtu lui Domnedieu, — suntu siliti se strige cu cuventele scripturei : desiertatiunea desiertatiuniloru, — tote suntu desiertatiune, câte nu remanu dupa morte! Ap'a sapa pietrile, valurile ducu cu sene pulberea pamentului — dîce dreptulu Jobu (XIV. 19) asia este si sperarea omului, deca acest'a se increde numai in cele trecatorie, si nu-si aduce amente si de Domnedieu.

Dupa dîs'a filosofului Solone, neci nu pote fî omu fericitu înainte de morte, că fericirile lumei acesteia suntu numai că nesce neluciri trecatorie, cari tote se cufunda in abisulu trecutului dorerosu, si ceea ce dà lumea cu grigiele ei la omulu carele a sêrvitu ei in viati'a pamentesca, nu e alta de câtu scandurile si pandi'a de pre facia. Acestea le duce cu sene din lume avutulu si seraculu, imperatulu si ostasiulu,

dar' si acestea numai atunci, candu celi, ce voru fi remasu in viatia, se voru îndurá spre elu, si facandu-li-se mila de firea omenesca, voru voi se i-le dee. Oh lume desierta si plena de amagiri nelucitorie, cu acestea resplatesci omului, care ti-a servitu tie in tota viati'a sa!

Mergeti la mormentu — dice Iung — si veti vedé cà : aurulu avutiloru, marirea boieriloru, glori'a imperatiloru tote se sfêrsiescu cu cuventele scrise pre piatr'a pusa la capu : „aci jace.“ Da! aci jace ffulu grigiei, carele a servitu lumei si desiertatiuniloru ei. — Domne, câtu de neucetatu este omulu! — Panace e in viatia servesce lumei si grigieloru ei, si éta cu ce-i resplatesce, -- cu mormentulu.

Ah mormentu intunecatu, casa plena de intunecun, locuentia de intristatiune, casa a viermiloru si vasu de cenusia, — aci se ajunga omulu, carele se faliá cu atât'a frumozetia, cu atât'a mandria pana ce erá in lume? Tu, — tu mormente intunecosu se ffi locuintia celui'a, carele in tota viati'a s'a sbatutu a radicá palate si curti stralucite pre acestu pamentu? Ah mormentu negurosulu plenu de frica si de fioru, pentru aceea se sbate omulu atât'a pre pamentu, cá in urma se-lu inghiti in senulu teu? — Vedeti moritoriloru acést'a e resplat'a, ce o dà pamentulu ffului seu, mormentulu intunecosu, cas'a intristatiunei. — Au voesci moritoriule a asteptá si mai multe de la mam'a ta pamentulu? — Acolo suntu viermii, acolo e intunereculu, acolo-su gliiele, cu cari te vei astupá. Acestea-ti suntu resplat'a pentru cà te-ai ostenitu, câtu ai truditu pre pamentu.

Alergati moritoriloru la mormentu — voi celi ce a-ti servitu lumei, grigieloru si pamentului mai multu de câtu lui Domnedieu, si veti vedé cà desierte preste desierte a-ti adausu! — Ci nu desperati dupa atât'a amagiri, câte a-ti vediutu pana aci, cà deca ne-a insielatu lumea

cu grigiile ei, mai avem încă unu părinte, și acésta e Domnedieu!

Domnedieu e Părintele celu bunu și adevăratu, acésta iubescé mai multu pre fiulu' seu de câtu' celi doi părinți vitregi de mai înainte, de și omulu' acéstaia șerveșce mai puțin.

Nu lumea neci grigiile ei cele plene de desierțatuni, nu visurile ei cele nelucitorie, ci acésta e celu, ce ne dă tote, acésta resplătesce după vrednicie ostenelele fiiloru' sei. Părintele celu cerescu de multu ne-a încredințat prin rostulu' fiulu' seu celu Domnediescu, că ori ce vomu cere dela Tatălă întru numele fiulu', tote se voru dá noue. Acésta a spus că pentru noi stă întemeliată o imperația de la începutulu' lumii. Domnedieu e acéla, care a încununat tipulu' nostru cu mărire și cu onore; elu înalță și umileșce, elu face seracu și înăvțieșce; în mână lui stă morțea și viața omulu', după cumu dăce scriptur'a. — Și totuși — vedeți — omulu', acéstu fiu nemulțămitoriu, pre părintele acésta lu-iubescé mai puțin, acéstuia șerveșce cu mai puțină credință și de acésta se alipeșce cu mai puțină căldură. Domne, câtu' de nemulțămitoriu este fiulu' Teu acésta, pre care întru atâtă l'ai iubită, câtu' și pre fiulu' Teu celu Domnediescu l'ai tramesu din sinurile Tale pre pământu — pentru acéstu tipu' de lutu' nemulțămitoriu Tu că bunătate lu-cercetezi pre elu în toti pașii vieții — și elu — cu nemulțămire, cu ură și cu foră de legi-ți mulțămieșce! Tu cu bunătate te întorci spre elu — și elu se abate de la Tene pre călea păcatului. — Cu adevăratu Domne — fiulu' Teu este omulu' și Tu esti Părintele lui celu iubitoriu, că nu numai este pământesci le-ai făcutu Tu pentru elu, ci și alte bunătăți ai gătitu pentru acéstu fiu alu' Teu colu' susu în imperația cerescă, că de și trece prin brăciile morții

pentru ne-ascultare de porunc'a Ta, Tu cá unu parente si Domnedieu Atotupoternicu prin morte-lu treci la viatia, facându-lu mostenu intru imperati'a Ta.

Intorceti-ve privirea tristiloru ascultatori spre acestu costiugu, ce jace inainte-ve — si cugetati — cene jace in elu? Unu tipu rece de lutu fora de viatia, fora de sentîri. — Elu nu e mai multu fîflu grigiei, ci mai nimeritu s'ar' pote dîce fîflu mortiei, cá a trecutu din valurile lumei acesteia, stà gata se merge in senulu mamei sale, alu pamentului — ci nu cu totul, nu pentru totu de una, cá pomenirea i-vá remané intre noi, er' sufletulu se vá suí la parentele seu celu cerescu, cá se-si iee resplata, dupa camu a servitu grigieloru lumesci sean lui Domnedieu. Se nu-lu plangemu pre elu, cá a scapatu din valulu grigieloru lumesci, intru cari s'a ostenitu in cursulu vietiei sale pamentene de — ani, se ne plangemu mai bene pre noi, celi ce amu remasu inca intre valuri si in braciile grigieloru pre valea plangerei.

Reposatulu, de si cá omu fiendu cu trupu aicia pre pamentu, a trebuitu se servesca si grigieloru si valuriloru lumesci, totusi cá crestianu bunu si evlaviosu — nu a servitu lumei cu calcarea porunciloru lui Domnedieu; sa nesuitu a-si plení datorintiele sale ffesci si catra Parentele celu cerescu, cá de si totu moritoriulu pote dîce cu Pavelu (Galat. IV. 11.) Temu-me se nu fîu ostenitu in desiertu, si cu tote cá neme nu se indrepta din faptele omenesci, totusi a alergatu pre calea porunciloru lui Domnedieu, candu-i desfetá anim'a lui; *) si acumu, dupa ce si-a plénitu cursulu aicia pre pamentu, merge cá se primesca cunun'a nevescedita in imperati'a ceresca. Aminu.

XII. Cuventu funebrele.

(Se pote dice la ori ce mortu).

Mortea pentru crestinulu bunu este dobenda, ea este a dou'a nascere; tempulu de dupa morte e tempulu resplaiterei; dupa morte ajunge crestinulu celu bunu la fericire nestramutata.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Christosu-mi este dobêada si in viatia si in morte.
Filips. I. 21.

Omulu de rondu si cufundatu in cele pamentesci se deschilinesce de crestinulu bunu prin aceea, cã celu necredientiosu traesce numai pentru lume si pentru este trecatorie, éra credentiosulu traesce pentru venitoriu si pentru vecinicã. Omulu desiertatiunei cugeta numai la placerile si la desmerdatiunile este pamentesci. Dorinti'a animei lui e aplicata si insetéza numai dupa onorile, dupa bunurile si dupa avutiile lumii acesteia, si asia petrecandu-si tote zilele vietiei in urma, candu ajunge pre patulu mortiei, acestea tote pieru cã fumulu suflatu de ventu, — si nu-i mai remane alta nemicu, de câtu aduncã parere de reu cã in viatia a urmatu cele desiercte; éra

crestinulu celu adeveratu, de sî traesce in lume, totusi nu vietuesce numai pentru lumea acést'a, ci gustandu din placerile si bucuríele vietici, multiamesce si nu-si uita neci candu de Domnedieu, ffa incungiu-ratu de onore ori de bani, de marire ori si de nedreptatírile lumiei trecatorie, tote acestea le privesce numai cá nesce lucruri, cari, precumu lumea, in care se afla, asia si ele suntú numai nesce lucruri treca-torie. Cugetele crestinului bunu suntú totu de un'a indreptate la ceriu si la Domnedieu; candu ajunge apoi si elu pre patulu mortiei, se desparte de tote este trecatorie fora dorere, fora parere de reu, pentru cá anim'a lui nu a fostu lipita de ele. Unu asemenea omu crestinu pote dice atunci cu Apostolulu Pavelu : Una facu uitandu cele de indereptu si spre cele din venitoriu nesuindu-me, me silescu la dobend'a chia-marei de susu a lui Domnedieu in Isusu Christosu.

Unu crestinu bunu, incare tisi a rapetrecutu viat'a dupa legea si poruncile lui Domnedieu — more totu de un'a leniscitu si veselu, pentru-cá atunci vede cátu e de bene a nu vená cele desierte si pieritorie; caci desierte si pieritorie suntú tote cele omenesci, — tote cáte nu remanu dupa morte.

Nu remane avutí'a, neci caletoresce impreuna mairia, cá venindu mortea — tote acestea pieru, asia cantamu in cantarea inmormentarei, si asia se sî templa in adeveru, pentru-cá mairia lumiei ace-steia e nepotentiosa cá si celu ce s'a falitu cu ea, trece si apune, dupa ce a tienutu pucinu tempu. Pla-cerile cele lumesci, bani, avutíe si alte cáte tote; pieru si parasescu pre omu in or'a candu are se se mute din lumea acést'a. — Cátu de fericitu pote fi asia dara acelu crestinu, carele traindu in lume —

nu a traitu numai lumii ei si lui Domnedieu? Câtu de leniscitu pote fi sufletulu lui, candu vede că pierdiendu este desierte si trecatorie, dobendesce cele vecinice si ne pieritorie? Pentru unu atare crestinu bunu dupa dis'a Apostolului — a mori este dobenda, că pierde lumea si pamentulu, si dobendesce in loculu loru ceriulu si pre Domnedieu.

Cumnea pentru crestinulu adevveratu mortea nu e pierdere ci e dobenda intaresce apostolulu candu dice : Christosu este viati'a si pentru aceea a mori mi-este dobenda, ci si fora se ffa disu candu-va marele apostolu, acestu adevveru e prea usioru de a-lu intari si a-lu cunosce din ins'asi sortea lumii acesteia :

a) Pentru crestinulu bunu mortea e scaparea si mantuirea de patime si de suferintie. — Câte nu are bietulu omu de a suferi aici in lumea acést'a, care cu dreptu se numescentu valendurs plangere si i locu de necasu! Bolele, superarile, ostenel'a, trud'a si supararea une ori se imbaldiescu un'a cu alt'a, de multe ori esti silitu a suferi nu numai dela straini, nu numai dela celi de departe, ci si dela ai tei, dela celi de aproape; sîrulu acestor'a de multe ori la unii crestini buni si cu fric'a lui Domnedieu e atâtu de mare atâtu de lungu, câtu acel'a nemic'a in lume nu-lu pote curmá de câtu singura mortea, pentru-că ea este capetulu a totu sfersîtulu. Mortea pune capetu la tote, nu e ea asia dara dobenda? Si — déca candu-va s'a potutu intari acestu adevveru, cu câtu mai vertosu cutezu a dice in dílele nostre, că mortea pentru crestinulu bunu este dobenda? Asia ni se pare că lumea pre dí ce merge totu inainteza; acesta e mai multu de câtu parere, — e adevveru că lumea inainteza in cele lumesci, in cele materialu, nu e inse totu asia si in cele sufletesci, că cu inaintarea

cea de inafora scade adese ori cea din laintru; — asia si in dilele nostre bunatatea animei, iubirea de, apropelui, curat'ia conscientiei si nevinovat'ia, le vedi cumu scadu tote pre d'î ce merge, si cu scaderea acestor'a se marescu nezasurile si suferintiele crestini-loru celoru buni. Lucru firescu se pare acest'a, că cu numerulu reiloru se crésca si reulu pre pamentu. Cine nu pote vedé că mortea pentru celi ce suferu asia dara nu e pierdere, ci e dobenda?

b) Mortea pentru unu crestinu bunu e capetulu, e ser'a unei dile beneaventate. D'fieriulu ostenitu de obosel'a si trud'a de preste d'î, nu pote sentî mai mare mangaiare ser'a, de câtu candu se pote pune la repausu dupa lung'a obosela. Câtu de dulce pote fi repausulu pentru unulu că acel'a, carele mergandu se se culce-si aduce amente că a lucratu unu lucru bunu preste d'î? Perin'a conscientiei, că si-a imple-nitu detorin'a-lu adorme leniscitu, si veselu se increde in braciele dulci a-le somnului. Asia se intempla acesta si cu crestinulu celu bunu in or'a mortiei. — Pentru crestinulu bunu or'a mortiei e ser'a unei d'fle bene-aventate, in care aducandu-si amente de cursulu vietiei bene petrecute, leniscitu si fora de temere si-pleca capulu la angerulu mortiei, că se-lu adorma in somnu dulce si usioru. Conscienti'a lui e leniscita aducandu-si amente, că in viatia si-a implenitu tota detorin't'a de crestinu, atâtu facia cu Domnedieu, câtu si cu deapropete. Dupa ostenela e bunu si dulce repausulu. Dupa viatia bene implenita si sfersita nu pote se urmeze de câtu bunatate, de câtu dulcétia si fericire, asia dara mortea pentru crestinulu celu bunu este dobenda.

c) Mai multu este mortea unui crestinu bunu, — ea e a dou'a nascere. — E dreptu că nu potemu dice despre prunculu de curundu nascutu că dora se

bucura de nascerea sa, pentru-cà nu scie de sene; ci deca nu a aretatu prunculu bucuria pentru nasce-rea sa, atunci candu nu a sciutu de sene, o areta elu acesta dupa ce cresce, dupa ce vine la precepere; ba-i pare bene cà are vietia togma si in barbatia si la betranetia, mai alesu deca a dusu o viatia buna, curata si placuta omeniloru si lui Domnedieu. Si ore de ce se bucura omulu? De o viatia trecatoria, de o viatia plena de nezasuri, de trude si de amaratiuni, care in urma, ffa cãtu de lunga, totusi se sfãrsiesce. Deca avemu temeliu de a ne bucurã de viati'a acest'a trecatoria, au se nu avemu cauza de a ne bucurã mai multu de viati'a cea vecinica, de viati'a cea fora de capetu, care incepundu-se cu mortea, neci candu nu se mai sfãrsiesce, pentru ca mortea dupa dis'a clasicului e punctulu de unde se incepe cerculu vecinicefi; precumu cerculu necaiuri nu are capetu, astu-feliu viati'a veciloru neci candu nu vã avé capetu.

Santulu apostolu Pavelu doresce se se deslege de legaturele trupului si se ffa liberu; sufletulu pana ce e in trupu e legatu de acest'a, si oresi cumu in-demnatu de patimele trupesci a se induplicã sprè reu, — cu mortea sufletulu scapa de legaturele cele trupesci, se face liberu, capeta o potere mai mare cà si candu s'ar' rennoi; pentru sufletu asia dara mortea e a dou'a nascere; sufletulu se renasce spre o viatia mai deseversita, se inaltia mai susu de cãtu a fostu pana ce erã in trupu; mortea pentru omu e a dou'a nascere si pentru crestinulu, carele a viatiu-itn dupa legile si poruncile lui Domnedieu este o dobenda.

d) Pentru crestinulu bunu si evlaviosu mortea e tempulu respaltirei, tempulu de a culege fruptulu esteneleloru. — Cãtu de mare si mangaitoria bucuria sente lucratoriulu, candu vede cà dupa ce a trecut

diu'a, lun'a seau anulu, in carele s'a ostenitu si a lucratu, a sositu si acum'a nu-i mai stà inapoi de câtu resplata pentru ostenela si truda? Cu totu dreptulu, — cà vrednicu este lucratoriulu de plat'a sa: inse acestea facia cu lamea, nu asia stà lucrulu cu vredniciele nostre facia cu Domnedieu, cà de amu lucratu ori si câtu in viatia, de amu ff facutu tote câte numai ni-au fostu cu potentia, neci atunci nu amu avé dreptu de a possí ceva resplata dela Domnedieu, pentru ca siervi netrevnici suntemu. si fora de darulu lui Domnedieu nu potemu face nemic'a — si totusi câtu de bunu si induratu este celu Atotpoternicu, cà ne-a gatitu none resplata, care ne astepta dupa morte pentru cele, ce eramu detori a le face fora de a avé dreptu la ceva resplatare! Domnedieu celu prea bunu si induratu pentru vredniciele lui Christosu Domnulu ne-a pregatitu si ne astepta cu resplata pentru totu ce amu facutu bene in viatia, — au nu e mortea asia dara buna pentru omulu bunu si crestinulu adevveratu? An nu e aceea dobenda candu dupa ostenela si truda urmeza bucuria si resplata?

Despre resplat'a, care astepta pre crestini in ceriuri, in ceea lalta viatia ne-a aretatu insusi Christosu Domnulu in asemenarea despre domuulu casei, despre vînia si despre lucratorii ei. Lucratorii din asemenarea aceea si-au capetatu plat'a sa pentru ostenela; astufeliu vá dá si Tatalu celu cerescu plata celoru, cari lucra in bene aicia pre pamentu, si precumu aici in lume neme nu capeta plata fora de a ff lucratu, fora de a ff implenitu detor'ia chiamarei sale, asia si plat'a ceresca numai acclor'a se vá dá dupa capetulu acestei vietii pamentesci, cari au lucratu si s'au ostenitu.

Ci nu numai acestea, — mai multe si mai mari sunt bunatatile, cari astepta pre crestianul bun in imperati'a ceresca, cà apostolul Pavelu in cartea I. la Corinteni (II. 9) dîce, cà cele ce ochiulu nu a vediatu, urechi'a nu a audiatu si la anim'a omului nu au intratu, a gatitu Domnedieu celoru ce-lu iubescu pre elu. Asia dara neci intipuire nu potemu avé despre marimea si multîmea bunatati'loru cerescei, cari astepta pre celi drepti. Cele ce potemu precepe, din cele ce ne spune credenti'a si invetiatur'a sunt: cà

a) in ceriuri lacremile, dorerea, intristatiunea si necasulu nu au locu. Câtu de fericitu se crede omulu si aicia pre pamentu, candu este scutitu de acestea, candu dorerea nu-lu apasa, necasurile nu-lu impresora? Cu atâtu mai fericiti voru fi celi din ceriuri, unde starea cea buna si fericitoria nu e supusa la schimbări cá si lucrurile din lumea acést'a.

b) In ceriuri vedemu adevèrul asiã pre cumu este; — si deca si aci pre pamentu avemu cauza de a ne bucurá vre o data, candu amu potutu descoperi adevèrul si amu invinsu indoiel'a, câta cauza de bucuria nu potu se aiba celi ce ajungu in ceriuri, unde Domnedieu adevèrul celu vecinicu se descopere asiã pre cumu este; cà acumu lu vedemu numai cá prin oglinda, éra atunci lu vomu vedé facia la facia, asiã pre cumu este. Ceea ce credemu acumu, atunci nu vomu crede, ci vomu sci si vedé.

c) Omulu si aci in lume se tiene fericitu, candu pote petrece intre celi buni si fericiti, — cu atâtu mai placuta vá se fia petrecerea in ceriuri, unde reii nu au intrare, unde fericiti pururea se bucura, unde petrecu santii si alesii lui Domnedieu.

d) Tote acestea fericiri cresc si se marescu, deca ne aducemu amente, cà viati'a de acolo vá fi fora de capetu, fora de sfêrsitu, cà de si e in stare

omulu a gustá câte o data fericire si aicia pre pamentu, scutitu de totu ce-lu pote intristá si ingrigí, totusi deplenu fericitu nu pote se fía, cà de l'aru parasí tote ingrigirile, i-remane celu pucinu grigi'a si temerea despre nestatornici'a lumei acesteia, sciendu cà fericirea lui e supusa la schimbare si usioru se pote stramutá in nefericire, in ceriu neci ins'asi acést'a grigia nu are locu, pentru cà acolo e imperatí'a vecinica, totu ce se afla in diús'a e nestramutatu, nu se schimba.

e) Strainu si nemernicu este omulu aicia pre pamentu pre cumu díce scriptur'a. — Adeverulu se dovedesce pre tofa díu'a, cà câtí s'au nasentu pana acumu pre pamentu, toti au fostu caletori, toti au trecutu numai prin lume nesuindu la alta viatia, neme nu si-a aflatu locu statornicu. Caletoriulu — lucru firescu — neci pote paúsá de plenu, neci nu pote se-si statornesca locuinti'a sa in pamentu strainu, candu scíe cà alt'a e patri'a, alt'a e tier'a lui.

Patri'a omului nu e lumea acést'a cà nu avemu aicia locu statornicu díce scriptur'a, neci nu pote fí asia dara fericitu pana nu ajunge in patri'a keresca la Parentele seu celu adeverátu, de aceea are dreptu apostolulu candu díce cà Christosu este viati'a nostra si pentru aceea a morí este dobenda. Asta dobenda a aflatu si fratele nostru repausatu. Pentru elu mortea intru Christosu este dobenda, cà a fostu crestinu, a amblatu in càlile dreptatii. *)

Primesce Domne si pre fratele nostru repausatu, care acumu vine la Tene, intru imperatí'a Ta. Aminu.

XIII. Cuventu funebrele.

(La unu mortu, carele a trazu multu in suferintie.)

Suferintiele suntu spre benele sufletescu alu omului, déca le suporta cu rabadare si cu pacientia.

Veniti la мене toti celi obositi si insarcinati, si eu ve voiu pausá pre voi!

Luca XII, 15.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Arare ori se templa cá venindu mortea — venirea ei se nu ffa impreunata cu intristare si cu plansu, — si — ore pentru ce? Pentru cá compatimirea pentru celi morti tota de un'a petrunde in adunculu animei nostre, si fiendu cá toturoru viati'a ne este odorulu celu mai scumpu in lume, nu potemu se nu ne intristamu candu vedemu pre altii cá pierdu odorulu acest'a. — La templarea de astadi — celu pucinu mie mi se pare togn'a contrariulu, cá de si nu potemu retiené plansulu, si nu potemu ff asia de tari, cá se nu ni se molie anim'a in dorere si ochii se se scalde in rîu de lacreme, pentru cá amu pierdutu pre unu sociu alu nostru, carele inca luá parte la neasurile lunei acesteia — totusi in amaratiunea animei nostre este mestecata si ceva bucuria, care e in stare se puna baremi pre unu restempu stabile lacremeloru

nostre. Acestu restempu de câteva minnte voiu alu folosi spre aceea că se ve aretu — că suferintiele suntu spre benele omului, deca le suporta cu rabdare si cu pacientia de crestinu adevveratu.

Prin câte suferintie grele avù de a trece fratele nostru reposatu, e lucru cunoscutu in aintea vostra, sentiulu de compatimire pentru atâtea suferintie nu s'a stersu inca din anim'a unui crestinu bunu si adevveratu. Noi toti l'amu ff ajutatu pre dinsulu, si i-amu ff usioratu dorerile, deca ne-arù ff statu in potentia, ci ne potendu noi face acest'a, a pasfù la midilocu Domnedieu celu Atotupoternicu si l'a ajutatu pre elu, si éta aci e mangaiarea ce se amesteca cu pelinulu amaratiunei nostre. Dar' nu numai reposatulu, carele a trecutu acumu din colo de marginea suferintieloru ci si celi de pre langa elu inca l'aveau de a patimf si a luá parte la sarcin'a suferintieloru amare, pentru că de a rëndulu nu numai bolnavulu patimesce ci din preuna si celi ce stau pre langa densulu inca suferu neincetatu. Astadi au scapatu si acli'a de sarcin'a suferintiei, si acesta impregiurare inca versa unu picuru de mangaiare in pacharulu amaratiunei. Sarcin'a suferintieloru doreroase — ce apesau pre reposatulu in patulu slabitiunei omenesci, astadi s'au curmatu cu totul si cu tote că neci unu omu nu more bucurosu, totusi suferintiele indelungate tramise prin intielepitiunea lui Domnedieu, au potutu face că bucurosu se-si plece capulu candu l'a chiamatu angerulu nedumeritu alu mortici.

Omenii nu prea usioru se desfacu de lumea acesta, si de ar' ff necesarile câtu de multe — rari suntu acelei'a, cari se doresca cu apostolulu Pavelu a ff deslegati de legaturele trupului; la reposatulu togm'a

suferintiele îndelungate au putut fi acelea, — cari se-lu face a urî lumea, a se saturá de ea si a dorî sfersîtu vieticî. Cátu de întieptiesce lucrá Domnedieu spre benele omului!

Domnedieu tramete suferintie asupra omului, pentrucá acestea-lu despartiescu si-lu instreineza de pamentu, sternindu in anima unu doru fierbinte de a se înaltá la ceriu, de a dorî alta viatia pre cumu doriá si apostolulu dupa ce si-a plenu cursulu aicia pre pamentu; cá însusi dîce : (la Filip. I. 23) Postescu a me deslegá si a fi cu Christosu, cá cu multu mai bene este.

Candu omenii celi de antain au calcatu legea si au facutu pecatulu in paradisu, nu au pututu se remana ne pedepsiti de dreptatea cea Domnediesca, dar' de si i-a piedepsitu Domnedieu — voindu totusi se le lase deschisa usi'a mantoirii vecinice, a tramisu suferintie asuprale cá prin acestea se nu-si uite de ceriu si se-si mantuésca sufletulu, asia dara suferintiele suntu spre benele nostru celu sufletescu; ele suntu foculu, care curatiesce sufletulu de materi'a ardatoria a pacatoru.

Pentru ce a suferitu poporul lui Israilu atátu de multe rele in Egiptu, in desiertu in tier'a promisiunei sub regi si sub imperati? Nu pentru alta de cá se remana statornicu in credentia, pentru cá credenti'a tiene pre omu in legatura strinsa cu Domnedieu. Asia dara suferintiele, ori pre ce cale, duc pre omu si lu apropia de Domnedieu. — Suferintiele stêrnescu in omu umilinti'a, increderea in Domnedieu, lu indemna pre omu la multiamita la iubire si la pacientia seau rabdare. Acestea tote suntu vêtuti, cari tienn pre omu aproape de Domnedieu.

De aceea nea poruncitu Christosu in evangelia cá celu ce vre se merge dupa densulu se se lapede

de sene, se-si iee crucea, adeca se porte suferintiele cu rabdare — si se merge dupa elu; dar' nu numai ne-a poruncitu noue acesta ci si Domnulu insusi prin suferintiele sale nea gatitu calea catra ceriu. Prin suferintie, prin morte si prin vredniciele lui ne-a mantuitu pre noi.

Suferintiele si amaratiunile, ce vinu asupr'a-ne panace suntemu aicia pre pamentu, mai au inca si alta parte buna, care torna balsamu de mangaiare pre ranele amaratiuniloru ce ne impresora, ele castiga omului vrednicia seau meritu, deca venindu asupra-le suporta cu rabdare si cu pacientia. Suferintiele le pote omulu suportá in deschilinite moduri. Nu toti suntu in stare a suportá sarcin'a suferintieloru intr'o forma.

Unii in suferintie-si pierdu rabdarea, nu potu suportá sarcin'a loru cu pacientia, múrmura in contr'a lui Domnedieu, se váiera, se plangu si se tanguescu pentru sarcin'a al-de-iva-pasa; pentru unii cá acesti'a suferintiele nu suntu de neci unu folosu, eli-si inmultiescu numai numerulu pecateloru prin acestea.

Altii din contr'a remanu nemisicati, tēmpiti la sentiri impietriti si se supunu cu nepasare la sarcin'a suferintieloru, ce vinu asupra; pentru acesti'a inca nu e de mare folosu sarcin'a suferintiei, cá de si omenii se minuneza de dinsi pentru tar'a loru, in aintea lui Domnedieu nu-si castiga neci una vrednicia.

Aceli'a singuri potu asteptá folosu din suferintiele sale, cari se supunu loru cu tota rabdarea si pacientia, pentru cá unii cá acesti'a se pleca cu totulu vointiei lui Domnedieu, celuia, ce tramete suferintiele asupr'a nostra. Asia se sí cuvine crestinului credentiosu a rabdá suferintiele.

Ci mai pre susu de toti vrednici de lauda suntu in urma aceli'a, cari nu númai porta si rabda cu

pacientia tote suferintiele si amaratiunile din viatia, ce, inca se bucura de ele si multiamescu lui Domnedieu pentru dinsele, ca acesti'a nu se areta contrari vointiei lui Domnedieu, carele tramete suferintiele, sciendu prea bene ca Domnedieu ca parentele celu bunu numai ce e bunu tramete filoru sei; acesti'a urmeza pre apostolulu, care (la Evr. XII. 7) dice: De veti rabda certare, Domnedieu vi se va areta ca filoru, carele e fiu pre carele se nu-lu certe tatalu seu? Ca pre carele-lu iubescce Domnulu, pre acela lu-certa.

Suferintiele suportate cu rabdare, cu pacientia si cu supunere fiesca nu numai vrednicia ci chiaru si lauda castiga celuia ce se supune loru cu supunere de plena, pentru ca:

a) rabdarea si patienti'a neclatita e doved'a cea mai puternica a tarii sufletului. Rabdarea, patienti'a, bucuria si multiamita alini suferintierasunt lucrurile cele mai grele, togm'a asia de grele ca si curati'a animei, ca si iubirea pismasiloru; totu ce e greu e impreunatu cu vertute, vertutea e vrednica de lauda prin urmare si rabdarea suferintieloru e unu lucru dintre cele mai vrednice de lauda, dintre cele mai maretie.

b) Da! Rabdarea deplena a suferintieloru cu atatu e mai vrednica de lauda, cu catu ca ea este un'a lupta, din care omulu ese reportandu invingere stralucita. Firea omenesca se ingretiosieza si se inspaimente de suferintie, si cursulu firescu alu slabitiinei omenesci aduce cu sene, ca omulu se se planga si se se tanguesca in contr'a suferintieloru, celu ce nu face acest'a, acel'a invinge, acel'a e tare si vrednicu de lauda, acel'a se lupta bene ca apostolulu si reporta cununa de invingere, acel'a luandu-si crucea sa -- sarcina suferintieloru -- urmeza lui Christosu

Precumu dupa nori urmeza tempulu serinu, asia de firescu lucrú este, cá si dupa suferintie se urmeze contrariulu, vá se dîca : benele si resplat'a, cá si scriptur'a intaresce acestu adevèru dîcandu (la prov. VI. 8) cá celi ce semena cu lacreme intru bucuría voru secerá. — E adevèritu dara cá dupa suferintie are se urmeze resplata, se urmeze bucuría.

Precumu dupa bola grea si indelungata urmandu insanetosiare — acést'a aduce bucuría, asia dupa suferintia urmeza resplata. Vedemu cá si aci in lume acel'a e cursulu firescu alu lucrului cá dupa ostenela se urmeze repausu, dupa ostenela se-si iee lucratoriulu plat'a s'a, cu atátu mai vêtosu vá se urmeze resplata pentru suferintie dela Domnedieu, carele e mai pre susu de cátu tota dreptatea omenesca? — Cumu-ca resplat'a vá ne gresítu se urmeze, ne incredentieza de plenu Mantuitoriulu prin rostulu seu celu Domnediescu dîcandu : veniti la mene toti celi obositi si insarcinati si eu ve voiú pausá pre voi; cá vrednicu este lucratoriulu de plat'a sa, adauge Pavelu, cá déca patimimu impreuna cu Christosu, cu elu impreuna ne vomu prea marí.

Aceste adevèruri nestramutate avendu-le totu crestinulu inaintea ochiloru sufletesci, se nu scada neci in cele mai grele suferintie ci scotiendu-si mangaiare din dinsele se se intaresca pre sene — precumu a facutu si reposatulu in suferintiele sale, si mangaiandu-se se strige cu Salmistulu Davidu dîcandu : (Salm. XLII. 5) Ce esti intristatu sufletulu meu? si ce me turburi pre mene? Spereza, increde-te in Domnulu, caci inca-lu voiú laudá; elu e mantuirea mea, Domnedieulu mantuirei mele. Astu feliu trebe sé primesca crestinulu sarcinele suferintieloru, ce vinu asupra lui, pentru ca tote acestea suntú numai spre folosulu sufletului : amaratiuni, seracía, bole, gone

bá chiaru si mortea suntu numai midiloce, de cari se folosește Domnedieu cá se ne duca la sene; santulu Jeronimu dîce că neci unu santu nu a fostu coronatu fora de lupta. *)

Ati vedintu vre-o data cumu se intuneca oglind'a, candu se asiedia aburii pre dins'a, si — dupa ce o stergi remane mai mândra si mai frumoasa! — Astu feliu trebe se ffa si sufletulu unui crestinu bunu in suferintie si in neasuri, — cu câtu e impresuratu mai tare, cu atâtu mai curatu are se remana dupa ce trecu acelea. — Crestinulu bunu si tare in credentia neci atunci candu suferintiele se paru preste mesur'a omenesca — nu cade, nu se strancenă, nu se abate dela credenti'a in Domnedieu, pentru că e sciutu lucru cumuca, celui ce se teme de Domnulu, bene-i vá fi lui in cele mai de pre urma si in diu'a sfersîtlui vá aflá daru, că capetulu e mai bunu de câtu inceputulu; celu credentiosu scîe — dupa cumu dîce unu santu parente, că nu ar' lasá Domnedieu neci o data se vina reulu, déca nu ar' poté face cá se urmeze bene din acel'a. Pentru ce ve intristati dar' moritoriloru si ve pierdeti rabdarea candu vinu suferintie asupra-ve? Aduceti-ve amente că rabdarea imprevnata cu lucrare acestea facu pre omu de sevêrsîtu; invetiati-ve a rabdá, dedati-ve la suferintie in neasurile cele mici, cá se fîti tari, candu aru urmá altele mai grele, că vai celoru ce si-au pierdut rabdarea? Ce voru face candu-i vá certá Domnulu? (Sirach. II. 15).

Pentru aceea tramete Domnedieu suferintie asupr'a nostra cá se fimu de plenu si de sevêrsîtu; pentru aceea innoreza Domnulu dîlele vietiei nostre, cá se urmeze serinu, dupa ce voru trece negurele grele. Se fimu tari chiaru si in slabitiunile cele mai mari, se nu ne plangemu neci candu că dora ispita mai multu de câtu omenesca a venit asupra nostra.

Nemicu nu pote fi reu, ce e spre mantuirea noastra, totu ce e reu, e numai la parere; cele ce ni se paru a fi rele, nu-su altu ceva de câtu lupte spre a reesi invingatori si spre a dobendi in ceriuri cunun'a nemorirei; suferintiele suntu medicine, — lécuri — spre a vindecá ranele pecatelor.

Ce esti intristatu sufletu alu meu si ce me turburi? Asia strigá salmistulu in suferintiele sale; — asia potea se strige si reposatulu, pana ce jacea inca in viatia pre patulu suferintieloru sale. Adese ori i se potea intristá si sufletulu lui si se turburá intru sene. Suferintiele lui erá multe si nu potea se nu-lu ajunga intristare, cà asia certa Domnedieu pre celi ce-i iubesc. Suflete alu meu! Speréza in Domnulu! Asia indemná Salmistulu sufletulu seu in suferintie si lu mangaiá dîcandu se se increda in elu. Togma asia a potutu si reposatulu se-si afle mangaiarea si sperarea in Domnulu candu se necasia pre patulu doreriloru amare. Mangaiarea lui nu potea se fía de câtu in Domnedieu si in credenti'a sa de crestinu, cu care se alipise de Domnedieu. Inca voi laudá pre Domnulu dîcea Salmistulu Davidu; elu prevedea cà suferintiele lui voru se aiba odata sfersítulu, si pentru aceea dîcea cà vá laudá pre Domnulu. — Astu felu pote se multiamesca si reposatulu cà Domnulu l'a scapatu de sarcin'a suferintiei. Elu nu are de a mai suferi de acumu inainte suferintiele ce l'au tostu impresoratu, acumu dupa atâtea suferintie se bucura pote cu Domnulu, care l'a chiamatu se-lu pauseze intru imperati'a sa. Aminu.

XIV. Cuventu funebrele.

(La mortea anui pruncu micu).

Fia viati'a pamentesca scurta seau lunga, unulu e scopulu : a viá dupa morte in veci ; celi cari voru fi cá prunculu voru intrá intru imperati'a lui Domnedieu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lasati pruncii se vina la mene, cá unor'a cá
acestia este imperati'a ceriuriloru.

Marcu X. 14-15.

Cá steu'a, ce abia se ivesce pre bolt'a ceresca si indata si cade — asia a fostu si viati'a micutelei pruncutie N. N.

Ati luatu a mente la intiel'a, cu care cadu stelele? Vediutati vre odata acestu fenomenu, acesta aretare incantatoria a naturei? Candu incepu a se ivi, se sfârsiescu, in câtu se pare cá sfârsítulu cursului a fostu un'a cu inceputulu. — Scurta privire, dar' totusi uimitoria pentru unu cugetu omenescu cufundatu in adunc'a tacere a noptiei intunecose! Inceputulu si sfârsítulu in aceeași clipa, in același momentu. Asia a fostu cursula vietiei acestei pruncutie mici, care abia a petrecutu câteva momente pre pa-

mentu. Unu momentu. Momentu am dîsu, nu tempu indelungatu, caci amesurandu vecinicîa cu tempulu de câtiva ani seau de câteva dîle, nu facu neci o clipa din eternitatea fora de sfîrsitu.

Se mira privitoriulu candu vede steu'a cadiendu cu rapediune si cufundandu-se fora de urme in nemesuratulu spaciu alu universului fora de margini, si acêsta vedere rapede sternesce in elu cugetulu de a se intrebá pre sene : Ore ce a avutu de scopu caderea rapede a stelei, ce o-a zaritu? Disparutu-a ore cu totulu, cá se nu se mai ivesca, seau dora vâ resari erasi pre alta bolta ceresca? Fost'a ore caderea stelei numai nelucire, seau dora a fostu adeveru?

Ci in desiertu se intreba astufeliu cugetulu omenescu dupa caderea stelei cu rapediune, cá tacerea cea adunca a noptii nu-si deschide gur'a s'a, noptea e muta si stelele nu-i rîspundu.

Dupa ce a vediu u omulu caderea stelei remane oresi cumu uimitu, cá caus'a nu si-o pote esplicá, cá, de si se incerca a si-o esplicá din cursulu legiloru firesci, celu pucinu scopulu acestei caderi remane pentru moritoriu pururea unu secretu, unu lucru ascunsu si tainicu.

Ore asia stá lucrulu si cu omulu?

Prunc'a reposata dupa câteva momente versandu mangaiare si desfetari in senulu inbitoriloru parenti, precumu desfeta steu'a lucitoria de pre bolt'a ceresca pre privitoriulu de nopte -- a incetatu de a mai fi, lasandu-ne pre toti pusi pre cugete, ca : ore ce a fostu scopulu Creatoriului cu o viatia atátu de scurta, cu unu cursu alu vietiei mai pucinu de cátu unu visu? cá viati'a acest'a este umbra si visu.

Pentru ce s'a nascutu prunc'a? Pentru ce s'a ivitu steluti'a acest'a a vietiei, déca asia de ingraba a apusu si-a disparutu? Trecutu-a ore cu totulu seau dora si

percorre calea și acum'a în altu locu nepatrunsu de ochiulu trupescu alu moritoriului? Au dora și acesta au fostu numai nelucire, nu au fostu nemicu adevèru? Nu. Aici vedu ochii lacremendu, aici vedu lumini ardiendu, amu audîtu cantece domnediesci : semne și lucruri, ce cadu sub sentîri suntu aceste, nu e dar' nelucire, aci este adevèru. Aci nelucirea de noapte nu are locu că la caderea stelei, aci lumin'a credentiei ne desvele adevèrul asià pre cumu este.

Vaiete și suspinuri storse de dorere, pentru ce nu ve opriti odata în cursulu vostru? Anima sangerata pentru ce nu-ti seca odata isvorulu de amaratiune? Leniscitive nu ve caiti ca pruncuti'a acest'a a moritu prea curundu — și betranulu pote prea tardîu. — Nu e de a plange neci pre prunculu celu teneru neci pre betranulu celu garbovitu, deca more; un'a e sortea și la teneru și la betranu amendoi numai unu scopu au; prunculu e mieditia tenera, care înca nu s'a lipitu bene de trupina, betranulu e crenga putreda și uscata, care nu se mai pote tiené legata de trupin'a vietiei. Și pentru ce se plangemu că : fîa cursulu vietiei scurtu seau lungu, unulu e scopulu și un'a e tient'a la care nesuimu, și nu e mai multu folosu în viatia cea lunga, de cîtu în viati'a de cîtiva ani seau dîle.

Luati a mente la asemanare și ve veti convinge :

Se nasce prunculu și abia ajungandu în braciele mamei s'ale — mormea-lu rapesce, nu-lu lasa a gustá din placerile vietiei pamentesci, nu scîfe nemicu despe ele, pentru că în pruncu înca nu s'a sternitu poft'a nu se lupta benele cu reulu în anim'a lui, nu are de ce se-si aduca amente din cele trecute. — Au dora cu betranulu stà lucrulu altumentrelea? neci de cumu. Celea ce nu s'au nascutu în anim'a pruncului, din anim'a betranului au disparutu fora urme, prunculu amu dîsu nu are de ce se-si aduca a mente, betranulu?

acest'a le-a uitatu tote; amendoi au o sorte, amendoi suntu prunci. — Cautati numai la sore! Acest'a neci candu apune, neci candu resare nu e fierbente.

Asia dara prunc'a, care a traitu numai câteva dfile, si betranulu garbovitu sub numerulu aniloru vietiei pamentesci, totu la unu scopu nesuescu, totu pre o cale purcedu; desch'linirea ce si-o ar' poté in-tipni ceneva intre viati'a pruncului si a betranului, ar' fi cà cel'a nu a avutu de a se luptá cu amaratiunile lumei si nu a potutu face reu, éra betranului, deca a traitu multa, i-a statu in voia a face bene seau reu.

Din asemanarile acestea intre viati'a pruncului si a betranului cene nu pote vedé cà unulu e scopulu si tient'a, la care nesuimu, a traí, a viá in veci din colo de mormentu, cà acest'a vá se insemne si scriptur'a candu dice: „de vá morí omulu, vá traí dupa ce-si vá sfersí dilele sale.“

Nu plangeti dar' mutarea pruncutiei de aci depre pamentu, cà ea a moritu pentru cá se vieze in veci, mangaiative cu acéa cà trecandu prin morte, in graba a ajunsu la viatia, unde voru ajunge si betranii cari voru traí ca pruncii, cà insusi Christosu spune dicandu: Lasati pruncii se vina la mene, cà unor'a cá acesti'a este imperati'a ceriuriloru, — adeveru dicu vone, cà cene nu vá fi cá prunculu, nu vá intrá intru imperati'a ceriuriloru.

Asia dara pruncii si celi, carii voru fi cá pruncii, aceli'a voru intrá intru imperati'a ceriuriloru. — Ce mare si nespusa mangaiare pentru crestini in cuventele acestea! Ah! Lipsesca tote de pre pamentu, paresesca-ne tote este lumesci, numai ast'a un'a se ni-se implenesca.

Prunc'a, care cá si o flore de un'a di, abia a resaritu pre campulu vietiei pamentesci, a si ajunsu

la fericire; Creatoriulu din braciulu mamei sale, a si mutat'o in senulu fericirei veçinice; ea a trecutú dintre valurile desiertatiunei lumesci, fora de a portá sarcin'a amaratiuniloru. — Acest'a mangaiare se ne imbucure si pre noi, celi cari ne-amu invrednicitu a petrece mai multu pre pameñtu, cà deca vomu fí cá pruncii si deca pre langa nevinovatia ne vomu nesuí a castigá si vrednicie, atunci ori vomu morí betrani, ori ne vomu stramutá de acì in florea ori primaver'a vietii, cá si prunc'a acest'a *) nu ne vomu intristá cá si celi ce nu au sperare, ci ne vomu intarí in credentia, cà câtú vomu fí cá prunculu — morindu, vomu trece prin morte la viatia. Aminu.

XV. Cuventu funebreale.

(Din predicele reposatului mieu parente M. P.)

(Se pote dîce la mortu din ori ce etate.)

Toti omenii suntu supusi la morte, mortea vine pre ne-asteptate pentru aceea se fimu pururea gata, cã nu scimu or'a candu vã veni.

Rõnduitu este omeniloru a mori (Evr. IX. 27.)

Intogmita midilocire spre a incungiurã tote pecatele este aducerea a mente mai adese ori de morte, cã precumu celu ce uita de morte lesne aluneca spre multe pecate, asia celu ce are pururea fric'a mortiei in anim'a sa, prea lesne se cuntenesce de la pecate; S. Joanu dîce cã neci unulu, care-si aduce a mente de morte pote vre-o data pecatuí. Dreptulu Jobu aducandu-si a mente de morte nu incetã a strigã dîcandu : dîlele mele se voru scurtã, si numai mortea-mi mai este inderetru, dupa acestea adauge apoi dîcandu : nu am pecatuitu. Nu, pentruca pururea si aducea a mente de morte, cã dupa dîs'a unui santu parente nemieu nu trage asia de la pecatu cá si aducerea a mente de morte.

Suntu si alte multe midilociri, cari retragu si retienu pre omu dela pecate, inse intre acelea cea mai de frunte e aducerea a mente de morte, si eu despre acest'a voiú se ve vorbescu, fiti numai cu luare a mente :

E adevratu cumca toti omenii trebuescu se mora, pentruca Domnedieu de toti au dísu prin scriptura : hotaritu este omeniloru a morí. Acesta hotarire e neschimbata si dela morte neme nu pote scapá, fiendu cá totu ce a statoritu Domnedieu este deseversítu si de plenu, altu cumu ar' urmá cá Domnedieu se nu ffa nestramutatu. Vedemu cá in tota lumea prin tieri si prin imperatíe suntu legi si statoriri, de cari se tienu celi ce locuescu intr'insele; ffa care imperatía si domnía are legea s'a deschilínita de altele; asia este si in imperatí'a cea mare a lui Domnedieu, in lume : ceriulu, pamentulu si iadulu suntu cá trei imperatíe deschilínite si au si legi, ce se deschilinescu un'a de alta : in imperatí'a ceriului este legea cá celi cari voru ff acolo in veci se ffa víi; celi drepti in veci voru traf si intru Domnulu plat'a lorú, díce scriptur'a; in iadu este lege cá pre celi ce ajungu acolo pururea i-vá pasce foculu, era in imperatí'a lumei acesteia este lege cá celi ce se nascu in lume, acelia se mora, de aceea ronduitu este omeniloru a morí.

Tote cele-alalte lucruri ale nostre din lumea acest'a suntu nesciute si necunoscuté, mortea singura este sciuta in cátu toturorú omeniloru le este ronduitu a morí. De ne vá intrebá ceneva cá traívomu multu, ff-vomu avuti ori intiepleti, nu vomu ff in stare a respunde, inse de ne vá intrebá ceneva cá morí-vomu vre o data, toti cauta se respundemu cá vomu morí, pentru cá toturorú omeniloru este ronduitu o data a morí. Mor-

tea nu uita pre neme, ci la toti vine, la unulu mai curundu, la altulu mai tardu; nu este neme in lume, carele se scape de morte. Nu — cu adeveratu, — că imperatii celi puternici cá marele Alesandru, carele domniá preste lumea tota, inca suntu supusi la morte. Omenii celi tari si puternici cá Goliatu si Gedeone — inca au moritu; invetiatii si intieptii cá Solomonu, — avutii cá Cresu si cá celu din sant'a evangelia, santii si dreptii cá patriarchii, cá Joanu betezatoriulu toti au trebuitu se se supuna la morte. Asia dara mortea pre neme nu crutia, pre neme nu partenesce, si nu este omu, carele se fía viu si se nu veda morte, cá candu se nasce omulu atunci si incepe a merge spre morte, si cu câtu ni-se lungesce viati'a cu atâtu mergemu mai aproape de morte. Pentruce dara se mai trufescu omenii in lume, candu sciu cá toturoru le vá cautá o data se-si plece capulu la porunc'a cea nestramutata a mortiei — si atunci imperatulu vá fi asemenea cu ostasinu, avutulu nu se vá deschilini de celu seracu, intieptulu vá putredí cá si celu fora scientia? si celu tare vá fi nepotentiosu, cá si celu slabanogu!

Pentru ce dar' atât'a neastemperu dupa cele tre-catorie si desierte? Pentru ce se trufescu moritorii si nu inceta a vená cele ale lumei acesteia — si nu se sbatu dupa cele ce remanu dupa morte? Au socote ceneva cá vá poté duce ceva cu sene din acesteia? Singure faptele bune suntu, cari urmeza pre moritori si-i facu cá se traesca si dupa morte. Intorcetive ochii vostri se nu vedea desiertatiune, — cá atuncia veti viá! Aduceti-ve amente de dis'a scripturei cá multa e pacea celoru ce iubescu legea Domnului si nu este loru smentela, acesta ve vá mangaiá intru umilintia candu veti pazí cuventulu Domnului si alergandu pre calea porunciloru lui se vá desfátá anim'a vostra!

Deprendase asia dara moritoriulu in fapte bune si aceste-lu voru face se traesca si dupa morte.

Forte multi se insiela cu amagitori'a cugetare că voru traí multu aci in lume, credu că nu e cu potentia că se nu traesca multu, pentru ca Domnedieu i-a daruitu cu potere de viatia si cu trupu sanetosu, éra altii se incredu in teneretia si in viosí'a ei, ci forte se insiela cu totii, că mortea nu cauta nece la un'a din acestea; nu la tarí'a trupului, nu la viosí'a junetiei, nu la marirea si onorea in care se afla omulu; bá de multe ori vine mai ingraba la celu tare de cătu la celu slabu; pre teneru chiaru asia-lu obora că si pre celu betranu, nu se sfiesce de imperati si de celi in statu inaltu — ci cu asemenea cutezare se apropia de densii cá si de celi mai neinsemnati si mai neluati in sema. Nu partenesce mortea mai multu la avutu de cătu la celu seracu, pentru aceea la toti suna cuventele scripturei unde (la Eccles.) díce: aduti a mente că mortea nu intardia; de unde si santulu Pavelu apostolulu voidu a aduce a mente de scurtímea vietiei pamentesci díce că: cari au muire se se judece cá si candu nu aru avé; celi ce plangu cá si candu nu aru plange, cari se bucura, cá si candu nu s'aru bucurá, cari traescu in lume cá si candu nu aru traí. — Ce gresiala mare că omenii nu prea cugeta la acestu adeveru, de si vedu că pre tota díu'a se implenesce, că precumu díce dreptulu Jobu: viati'a nostra trece si se strica cá umbr'a; asia trece si piere cá negur'a de inaintea radieloru sorelui, si de o data cu trecerea ei venindu mortea tote cele din lume pieru — remanendu numai parerea de reu.

Atunci vede omulu si se convinge că cele desierte le-a venatu si desierte pre desierte a adausu.

Candu ar' fi cu potentia cá se scole acum'a celi ce au viatiuitu mai 'nainte, cu toti ar' strigá cu cuven-tele scripturei : Desiertatiunea desiertatiuniloru — tote suntu desiertatiune, cáte nu remanu dupa morte.

Domne spune-mi sfersítulu mieu si capetulu díleloru mele, cá se scú de ce me lipsescu eu. In acestu intielesu se rogá profetulu Davidu si cerea dela Domnedieu, cá se-i descoperia díu'a cea mai de pre urma. Acesta aru dorí-o toti omenii, inse Domnedieu dupa intiepleptiunea sa cea nemarginita nu a voitu a descoperí omeniloru acesta, ci ne incetatu striga prin scriptura dícandu : fíti gata, cá nu sciti díu'a neci or'a, intru care ífulu omenescu vá vení. Nu scimu cá venivá mortea atunci candu mancamu, bemu seau ne desfetamu, seau dora chiaru atunci candu facemu pecatulu.

Nu scíe omulu capetulu seu — díce Ecclesiastulu — cá precumu pescii se prindu si precumu paserile cadu in latiu, asia omenii in tempu reu si pre neasteptate — venindu mortea — cadu in ghiarele ei; precumu unu imperatu dupa ce se intorce invingatoriu din lupt'a avuta cu pismasiulu — se socotesce cá e in pace, si atunci nevalesce pismasiulu de non si pre neasteptate asupra lui si-lu turbura in lenisce si fericire, asia vine si mortea, candu omulu se socotesce, cá are pace cu ale sale. Pace este multa celoru ce iubescu legea Domnului si nu este loru smentela.

Precumu caletoriulu, carele se socotesce pre cale fora stricatiune si in locu de pace, atunci nevalindu furulu preste dínsulu lu jafuesce si-lu rapesce — remane golu, ranitu si batutu, bá de multe ori pote si mortu in cale, asia se intempla omului caletoriu.

intru acesta cale a vietiei pamentesci. — Asia este si mortea cá furula, cá atunci vine, candu ne so-cotimu mai tari, mai statornici, mai ne turburati, si asia ne muta de aci nefiendu gata de morte; si cumuca fora de scire vine mortea e adeveratu, cá cene vá dice dintre moritori cumuca scfe candu vá veni mortea la elu? — in care anu, luna, di seau ora! Neme nu vá cutezá a pune tempu la acesta, pentruca mortea e nesciuta, de aceea se cuvine se fimu pururea gata, cá nu scimu candu vá veni mirele, nu cumva se ne afle cá pre fetiorele cele nebune, si morindu se ni se inchida usi'a ca se nu potemu intrá; — fiti gata — striga Domnulu — cá nu scfi diu'a nece o'ra, intru care fiulu omenescu vá veni! — Nu fora de causa, nu fora de temeliu a vrutu Domnedieu, cá omulu se nu scfa candu vá mori, cá deca ar' fi scfuta diu'a si or'a mortiei, celu peccatosu atunci totu rele ar' face pana in diu'a cea de pre urma, si asia din scienti'a despre tempulu mortiei sar inmultf numerulu releloru pre pamentu, éra celu evlaviosu si bunu, ar' incetá de la bene, ar' scapetá spre relesi spre peccate, vediendu cá are multu de a traí, si asia are inca si tempu de a face bene, si tempu de a se indreptá. — Acesta e caus'a de or'a si diu'a mortiei este necunoscuta omeniloru.

Acestu adeveru cunoscutu fiendu si in aintea re-
posatului in Domnulu, asia credu cá pururea l'a avutu
in aintea ochiloru sei, pentru aceea s'a nesuitu totu
de un'a dupa potentia a asteptá pregatitu or'a cea ne
scfuta a mortiei, cu doru si sperare de crestinu ade-
veratu a asteptatu pe mirele, cá se nu remana afora
si se i-se inchida usi'a. *)

Se ne nesuimu si poi in tota viati'a nostra a
petrece in bene, in implenirea porunciloru lui Dom-
nedieu, cá deca nu scimu candu vine mortea, nu

cumuva se vina fora de scire si se ne afle ne pregatiti, ca vai de cel'a, ce venindu mirele lu va afla ne preveghiandu, era ferice de cel'a ce-lu afla prevehiandu-se; vedi dara sufletu alu nostru, ca se nu te lenevessi in deprenderea celoru bune, — nu cumv'a fora de veste se te dai mortii si afora de imperatia se te in cui; era Tu Domne, cel'a ce ai ronduitu omului mortea, primesce si pre servulu Teu acest'a reposatu si resplatesce-i lui si-lu viaza intru imperatia Ta. Aminu.

XVI. Cuventu funebreale.

(Se pote dica la morta, care a avutu a trage multu in suferintie.)

(Din prediccele Rsm. Domnu Joane Dragomiru.)

Cumu se cuvine unui crestinu a se portá in bol'a grea si indelungata? U Cluj / Central University Library Cluj

Bol'a grea si indelungata cá unu leu asia a sfarimatu tote osele mele; — intunecatús'au ochii miei cautandu la inaltínea ceriului spre Domnulu, celu ce m'a mantuitu si a luatú dela mene dorerea sufletului. Isaia XXXVIII. 13—15.

Viatia si morte! Doi stani in marea, ce incungiura lumea intrega, de cari se lovesce si se sparge luntrea caletoriloru de pre pamentu. Corabi'a multoru dintre pamenteni se impiedeca in unulu, pentru cá se prea alipescu de elu; in celu alaltu se lovescu pentrucá totu intru unu sufletu fugu de elu; — doue lucruri sie-si contrarie! A se lipí preste mesura de viatia, — prunesce a tremurá de morte — este asemena ratecire, si de acésta neci unulu dintre moritori e limpede, — curatu. Multi-si punu tota bucuri'a in viatia, se infioreza de morte si totusi viati'a pier-

diendu-o fora de folosu, se trediescu in cleseele, — in curs'a mortiei, si scapa de in ainte-si atâtu desfe-tarile vietii câtu si mangaiarile mortiei.

A traí si a morí, — suntu doue cuvente insem-nate, de câtu cari pentru omu mai mari nu se gasescu, inse dorere! cà partea cea mai mare a omeniloru nu vre a le intielege, seau pentruca spre a sa nenorocire si-intipue ca le ar' intielege, seau pote pentru ca nu scéte unde? cumu? de la cene ar' poté invetiá cumu se cuvine a traí si a morí.

Sciu eu cà mai intieptu invetiatoriu in asta privintia nu avemu de câtu cinterimulu, — elu e scol'a in care ne invetiamu ce insemna a traí si a morí; intru acolo vomu plecá si noi indata — petrecandu remasitiile adormitei in Domnulu; ci pana atunci se ne oprimu pucinu langa acestu sicriu angustu; — in acesta suntu asiediate osamentele pretinei nostre. Ea a fostu crestina zelosa, socia credinciosa de casetoria, mama blanda (— mosia pana erá sanetosa sirgiutoria) — deci se nu ne para lungu tempulu petrecerei langa ea, cà si altu cumu nu avemu cu ce ne aretá recunos-cutori catra dins'a; era noi ne potemu invetiá scienti'a si intieptiunea vietiei si a mortii, — si de me intrebati in ce stà acesta maiestría? respunsulu e de facia: a viatiuí si a morí cu dobenda.

Profetulu Davidu pentru viati'a cu dobenda asia se rogå: Intieptiesce-me Domne si voiu pazí càlile Tale, éra despre mortea cu dobenda asia cetimu in cartea numeriloru (XXIII, 10) se mora sufletulu meu intru sufletele dreptiloru, si se se faca sementi'a mea in sementi'a loru.

Ce amu poté cere si noi altu daru dela Domne-dieu mai folositoriu spre mantuire, de câtu cá se se indure a ne petrece pre marea acestei lumi prin viatia intieptu pana la limanulu mortiei pacinice? — Unu

daru se cuprinde in celu alaltu : — Cene remane credentiosu pana la morte, are cunun'a vietiei — cene petrece in fric'a lui Domnedieu, acel'a repauséza in Domnulu; celu ce vá rabadá pana in capetu, acel'a se vá mantuf, — dice Domnulu. Sciendu dreptu aceea cá intru rabadare-si dobendesce totu insulu sufletulu seu — cumu dice Mantuitoriulu, — ffa ne iertatu in locu de a suspiná pentru petrecerea sororei nostre — se invetiamu mai vêtosu si cu asta ocaziune a viatiuf si a morí cu dobenda aflandu mangaiare si in asta amaratiune.

Reposat'a in Domnulu a avutu parte de rabadare si suferintie, scimu cu totii, — ca pre dreptu potea se strige cu scriptur'a : Bol'a grea si indelungata cá unu leu asia a sfarimatu tote osele mele **) si dupa atát'a amaru de suferintie cu totu dreptulu potea se dfca in urma : Intunecatus'au ochii miei cautandu la inaltímea Ceriului / spre Domnulu Celu ce m'a mantuitu si a luatu dela mene dorerea sufletului mieu.

Noi precumu am dîsu, ne-amu adunatu aci tristilora ascultatori cá nu numai se onoram pre reposat'a la petrecerea din urma, ci si pentru cá se potemu invetiá intieleptiunea vietii si a mortii cu dobenda, ceea ce numai priu rabadare si suferintie se pote castigá; reposat'a a rabdatu si a suferitu in bol'a sa asia cumu se cuvine unui crestinu in asemenea temp-lari.

Fiti cu luare a mente si voiu aretá : cumu se cuvine crestinului bunu si intieleptu a se portá in bola grea si indelungata? Crestinulu bunu si intieleptu 1. bol'a indelungata o privesca cá certare amesurata lui dela Domnedieu, 2. se se roge lui Domnedieu pentru vindecare, 3. se-si cera pacinica trecere din lume,

**) Aci se pote spune tempulu cátu a suferitu.

morte blanda si mantuire sufletésca si 4. se se desparta benecuventandu pre celi ce l'au cercetatu, au grigitu si au preveghiatu pentru densulu — alinandu-i dorerile si mangaiandulu :

1. Bol'a grea si indelungata trebuie primita cá certare amesurata omului dela Domnedieu, pentru ca Domnulu inaltia si umileste, omore si invieza, surupa si éراسi radica. — Sorteá nostra insusi Domnedieu o indrepta, precumu tempulu serinu seau viforosu dá potere roditoria pamentului, togm'a asia adaugu si templarile neprevedite, bune seau rele, — la fericirea nostra dupa svaturile cele ascunse ale lui Domnedieu. Trandafirulu inghimpa, pentru aceea totusi ne place mirosulu si frumose'ti'a floriceleloru lui. Crinulu campului nu inghimpa, in senulu floriceleloru sale cele desfetatióse si mirositorie ascunde multíme de veninu; nu e neci unu lucru pre pamentu, care pre langa dauna se nu aiba si ceva folosu in sene.

Asemenea se templa acést'a si in privinti'a morale, — sufletesca, — Patime, necasuri, doreri, bole grele asuprescu trupulu, cari tote suntu spre mantuirea sufletului, si asia ce e spre scadere trupului e spre folosu sufletului. — Astufeliu fiendu intogmirea porterei de grigia domnedieesci, — câtu e de fericitu crestínulu, carele si pre perinele doreriloru bol'a grea o priveste cá o sarcina benefacatoria venita asuprai dela Domnedieu spre mantuirea sufletului lui. Cátu de norocosu e crestínulu, carele suferé usturimea raneloru cu aceea lenisce, cu care primesce bolnavulu intieptu lécurile cele amare?

F'ia cursulu vietiei nostre pentru necasuri câtu de tristu, câtu de amaru, — intemplese se fimu siliti a vedé cu ochii cumu ni se vescediesce pre incetu florea vietiei si scadu poterile, totusi trebuie se fimu lenisciti in conscientia strigandu cu scriptur'a : Domnulu e

incepatoriulu si midilocitoriulu fericirei noastre, noi cautamu spre dinsulu asteptandu mantuire.

2. Crestinulu bunu in bol'a grea si indelungata are se se roge lui Domnedien pentru vindecarea sa. Dulce este omului viatia! Legaturile ei ne tienu intruniti in lumea acest'a. Pretiuirea ei cá unu daru Domnedieescu se nasce cu noi, crescandu noi cu vrest'a se adauge si ea pana candu prinde radecine asia de profunde in anima, cátu mai multu nu se pote stringe, — ce e mai multu si in or'a mortii inca ne imbucura sperarea cá vomu traf in venitoriu. Daru domnedieescu e viati'a, asemenea e si inbirea vietii, cátu e de maritu daruitoriulu ei, atátu e si de puternicu; cumu ni-a potatu-o dá, asia o pote si luá de la noi. Deci de ora ce amu primitu o data de la Domnedien cele bune, — pentru ce nu si cele neplacute? Deca in díle de desfatare ne-amu mangaiatu intru indestulirea vietiei, sub sarcin'a doreriloru de ce se lapedamu depre umeri, ceea ce a amesuratu portarea de grigia Domnedieesca? Dereptu ce se ne blastamamu or'a nascerei; mai bene se ornamu lui Isusu Domnulu, — si de si osteniti de dorerile dílei de eri ne desteptamu mai raniti astadi, avemu de a ne rogá asia: Parente! de este cu potentia, se treca de la mene pacharulu acest'a; — éra de cumuva nu aflamu usiorare, ci prevedemu, presantímu apropiarea angerului mortiei, se ne rogamu pentru mantuirea sufletului nostru — si — in limanulu curgerei vietiei se ne recunoscemu si marturisimu gresiele, de cari neme nu este limpede, curatu.

3. Crestinulu, carele pote se se destepte in patulu doreriloru sale, se-si cumpanesca de amenantulu statulu seu celu venitoriu, — acel'a-si aduce a mente de pasii celi rateciti in viatia, si se nevoiesce a-i indreptá si a-si spalá tin'a foradelegiloru prin ap'a lacrimiloru parerei de reu. Celu ce leniseitu in con-

scientia alerga cá si unu caletoriu pre pamentu catra imperati'a ceresca si fora neci una mustrare de cugetu privesce spre trist'a clipita a despartirei, — acela adorme in Domnulu. Moritoriulu preste alu carui mormentu reversa radie de bucuria viati'a petrecuta in fric'a Domnului, — ale carui buze vinetite si ochi painginiti se inchidu intru mangaiare, — sufletulu acelaia intru bunatati se vá asiediá.

Omeni suntemu cu totii, — valurile sortii suntu impartite unui fiesce caruia dintre noi, deci deca parentesc'a mana a Atotopoternicului ne certa, ne cerceteza cu bola indelungata, se ne aducemu a mente ca parentele pre fii, pre cari-i iubesece, pre aceli'a-i certa si se ne rogamu pentru vindecare; ér' deca presentimu cá prin doreri puterea trupului scade, se ne midilocimu mantuirea prin parerea de reu si se ne rogamu de capetu crestinescu vietiei noastre, se jefimu sufletulu nostru in manele Parentelui cerescu pana ce este inca dina, cá vá veni întunecat'a nopte a mortiei, candu neme nu vá mai poté lucrá pentru mantuire si pentru viati'a venitoria.

4. Crestinulu bunu-si dá sufletulu beneaventandu pre celi, cari au grigitu de dinsulu. Pre ajutoriu imprumutatu e intemeliata fericirea la ori ce societate omenesca; fericirea societatii casnice inca se adeveresece destulu de apriatu din dís'a Domnului, care de la inceputu a ronduitu cea mai naturale si firesca insocire a casatoriei dicandu : nu e bene se ffa omulu singuru pre pamentu, se-i facemu lui ajutoriu. De aci aterna in cele mai multe casuri inflorirea atátu a neamului omenescu intregu, câtu si a singuraticiloru : decumva scapeteza barbatulu i 'ntende mana de ajutoriu soci'a; decumu-va asta plange, sterge lacremile de pre faci'a ei barbatulu; de se bucura acest'a, muierea-i adauge bucur'a, de unde firesce

urmeza că se nasce multiamita imprumutata si imprumutata recunoscintia, ajutoriu si benecuventare. Si ore cene ar' poté sentí mai bene benefacerile acestei intogmiri prea intiepte, de câtu celu ce a suferitu multe pre patulu doreriloru si pote pre dreptu se se planga cu Salmistulu dicandu: Ostenitum'am intru suspinulu meu, spalatu-am in tote noptile patulu meu, cu lacreme asternutulu mi-am udatu. (VI. 6).

Cene pote sentí aceste benefaceri mai multu, de câtu celu ce si-a uritu viati'a in necasuri si doreri, in câtu pote intrebá cu Jobu (VII. 1—4): Au nu este ispita viati'a omului pre pamentu? si cá a nemitului de dí starea lui? cá servulu, carele se teme de Domnulu seu si nimeresce umbr'a, seau cá neemitulu care astepta plat'a sa, asia si eu am ajunsu luni desierte, si noptile doreriloru s'au datu mie? Candu me culcu dícu: ore candu vá fí díua; si déca me scolu érase, ore candu vá fí séra? astufeliu me implu de doreri de ser'a pana demaneti'a.

Asia este. Suntemu detori cu multiamita si recunoscintia catra celi ce grigescu de noi si ne mangaia in patulu doreriloru amare. In anim'a nostra e sedita iubirea vietiei si infiorarei de morte. Viati'a e flore de mare pretiu, mortea e numai unu vreascu uscatu; — mai voiosi alergamu la cas'a veselfei, de câtu la cas'a plangerei; astufeliu pre incetulu slabescu legamentele puna si in rudeniele cele mai de aproape intre princi si parenti; candu suntemu siliti mai multu tempu a preveghia langa asternutulu dorerosu alu celui ce jace in bola indelungata, ne aducandu-ne a mente că pote si pentru noi este menita asemenea sorte amara si stare infricosiata!? de asemenea sorte ferésca ceriulu pre totu omulu! Inse deca totusi asia

ar' placé celui Preainaltu, nu uite nemene a bene-
cuventá pre acelia, cari-lu sprigionescu si-lu ajuta
in valea plangeriloru.

In acestea se cuprindu detorfele crestinului, care
are de a suferi in bola grea si indelungata, pre care
dorerile intru lungime de díle-lu strapunu in gur'a
mortiei. — Deca din esemplalu si suferintiele fericitei
in Domnulu acestea le-am invetiatu, atunci scienti'a
si invetiatar'a nostra vá fi canuna de flori de asupra
mormentului ei; crucea dela capu totu de un'a vá
remané semnu pentru aducerea a mente, cá se fimu
totu de un'a bene pregatiti spre sustienerea si supor-
tarea necesuriloru vietii, cá asia vomu impleni deto-
rifa nostra de crestinu bunu.

Fericita scientia! In cursulu vietici tale, câtu ai
petrecutu pre pamentu, venit'au asupra-ti intre dílele
cele serine si multe díle de intristare si norose. Fo-
stau tempulu, candu cunoscutii si vecinii tei ti-adunau
flori de bucuria si zavenire pentru faptele tale cresti-
nesci, maretie si frumose, indestulire si multiamita
te impresurá de tote partile in viatia — ci — intru
implenirea temporiloru s'a ruptu norulu fortunei de
asupr'a ta, si dorerile a pottitu dela tene cameta in-
doita pentru orele de mai 'nainte, pre incetulu ti-au
storsu poterile, câtu-ti veniá a oftá cu Jobu graindu :
Cene me vá pune in lunele díleloru celoru de mai
'nainte, in cari me paziá Domnedieu? candu straluciá
lumin'a lui preste capulu meu, si cu lumin'a lui
amblám intru intunerecu? candu esiam demaneti'a in
cetate si in ulitia mi se puneá scaunu? ci si in mi-
diloculu acestoru necesuri ai cunoscutu tu man'a pro-
videntiei Domnedieesci, fora sfiela poteai adauge di-
candu : Víu e Domnulu, carele asia m'a judecatu —
si Atotutienatoriulu, care a maritu sufletulu meu ;
ca pana vá fi in mene sufletu si spiritu Domnedieescu,

nu voru graí buzele mele fora de lege, neci sufletulu
mieu vá cugetá nedreptati, — si acum'a bene gatita
cu faci'a blandetieloru aprinsa in man'a ta — te-ai
asediatu in secrú, pauseza-te dreptu aceea intru le-
nisece si pace, primesca-te Domnulu intru imperati'a
cerésca si daruesca-ti tfe cunun'a nevescedíta a vietii
vecinice. Aminu.

XVII. Cuventu funebrele.

(Din predicele Rsm. Domnu Joane Dragomiru.)

(Se pote dice la unu barbatu, care a petrecutu in viatia activa).

Cursulu vietiei se asemena cu cursulu unei dîle; precumu dîu'a, asia viati'a bene petrecuta aduce bucuria la sfersitu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lupta buna m'am luptatu, cîrgera
am plenitu, credenti'a am pazitu.
II. Tim. IV. 7.

Precumu dîlele anului acumu serine, vesele in indestulire, — acumu norose, inviforate si plene de intristare alerga spre capetulu anului, — astufeliu si viati'a omului une-ori propasiesce intru indestuliri necurmate, de alte ori ingreunata de doreri si neplaceri grabesce spre noptea mortii intunecose — fora cá se lase dupa sene alta mangaiare pentru celi vîi de câtu aducerea a mente, pomenirea, care inca inceta cu tempulu -- in togma cá si candu trecandu prin una tiera placuta si frumoasa, cu câtu ne departamu mai tare de dins'a, cu atâtu mai multu pare

ca se ingrosia cėti'a între noi si ea, că se nu ne fía iertatu mai multu a-o vedé. — Astufeliu si in aseme-nea giurstarti a trebuitu se treca si dfilele reposatului in Domnulu, pana ce a ajunsu la limanulu — la port'a mortiei. — Cugete seriose, cugete adunci. . . . Cene audíndu sunetulu clopoteloru, cari vestescu că a moritu ore care dintre pamenteni — — cene se nu cugete audíndu aceste: ore nu si cu mene se vá templá totu asemenea — acum'a seau mai tardíu? Au nu si eu sum moritoriu?

Că cene a fostu adormitulu in Domnulu — de ar' intrebá ceneva — respunsulu e usioru — e de facia? Elu a fostu moritoriu si cá atare trebuea se mora. — Dar' că ce a fostu e cu multu mai greu a respunde, pentru că omulu privitu in sene e totu de un'a unu misteriu, o taina, unu lucru ascunsu pana candu traesce pre pamentu. A cunosce pre omu dupa cursulu vietiei sale ~~inveci~~ ~~ce~~ ~~este~~ Că fientia ratiunale cu mente si cu precepere numai asia este in cătuva cu potentia, deca vomu cercá, cari santu fa-sele, prin cari are de a trece in viatia. Ce e? Cu ce se pote asemená viati'a pamentesca? Cumu curge ea, care e cursulu vietii omenesci aicia pre pamentu si cene dintre moritori pote díce cu apostolulu la cape-tulu vietiei pamentene: lupta buna m'am luptatu, cursulu am implitu si credenti'a am pazitu. — Se ne oprimu dreptu aceea puciuu cu trist'a mutare din viatia a reposatului si se cercetamu cursulu vietiei omenesci — cumu pote íf — si cumu trebe se fía?

Díu'a ne-amu indatenatu a-o impartí in trei parti: in diori, in díua si in sera; asia si viati'a omenesca are diori seau demanetia — dela nascere pana la 25 de ani, díua dela 25 pana la 50 de ani, si sera de la 50 pana la 70 - 80 de ani, dupa care tempu urmeza nesmentitu noptea cea intunecosa a mortiei. —

Acestea trei : diori seau demanetia, diua si sera vietiei omenesci voru face trei parti ale cuventarei mele, fiti numai cu luare a mente!

a) Omulu se nasce, suferu si in urma more, a se nasce nu stà in voi'a nostra; suferimu cu totii precumu si adormitulu in Domnulu — nu potù remané scutitu de suferintie; inse pentru aceea nu cumv'a se creda ceneva cà dora sortea omului ar' fi singura numai a suferi in valea acesta a plangerei?! departe se ffa! ast'a neci a supune nu ne ierta intielectiunea, dreptatea si bunatatea Facatorului. — Ne nascuramu cá prin noi se se inmultiesca neamulu omenescu — si prin nesuintia amesurata poteriloru nostre se infloresca buna starea tuturoru prin ajutoriu imprumutatu. — Decumva suferimu in lume une ori nevinovati se nu uitamu cà: domn'a lumei acesteia, fortun'a e orba; neci se asceptamu mai multu dela lume, de cumu câtu ne poterdaribary Vomu mori? infioratoria veste! — entrieratoria solia!! decumuva nu potemu storcu din cursulu vietiei nostre baremi unu picuru petrecutu in fapte, ce ne-aru poté mangaiá in or'a mortii; nu e mirare, cà inca cu diorile vietii se desvolta inaintea ochiloru nostri campulu celu largu alu detorieloru, — si care in ser'a vietiei asudandu sub sarcin'a ei cea grea vede cà a lucratu, acela are cauza de a se bucnrà in convingerea sa cà: si-a plenitu cursulu. — Mai intregi de câtu bradulu ne desfacemu din pantecele maicei nostre, dupa aceea sub neadormita portare de grigia, — aparati de tote relele -- ne desceptamu intre jocuri copilaresci, si pare cà uitati de noi insine ne tredimu cu diu'a vietii in spate. Resare sorele preceperei. Scumpu este periodulu acest'a in viati'a omului, decumuva inca de atunci nescine a inceputu a-se jerfi osteneleloru necurmate — produce si face din viati'a sa res-

tempulu celu mai pretiosu, deca prin nesuintia ne'n-
trerupta lucra omulu pentru benele Patriei si alu
Besericei. La astufeliu de intreprinderi insemnate se
poftesce crescere, invetiatura. In sfer'a societatei ome-
nesci bun'a crescere aduce mai multu de câtu pa-
mentulu bene lucratu in tierin'a plugariului; — prin
crescere si invetiatura singura ajunge neamulu ome-
nescu la fericire.

Cercati si vedeti in cartea intemprariloru ome-
nesci de veti aflá acolo vre-un'a dî baremi, petrecuta
intru lucrare din cursulu vietii omului, — carele si-a
predatu diorile vietii petrecundu intru resfacere?! —
Din contr'a celu neobositu in chiamarea benelui
comunu totu de un'a a folositu; si au remasu folosi-
tori toti, câti in data cu resarit'a sorelui vietii prin
crescere buna si prin lucrare s'au dedatu a portá gre-
utatea dilei. . . . Nu numai in scola ci si acasa se
pote omulu prefaca in barbatu Domnului placutu,
bá inca si in singuratate — cumu facù Mantuitoriulu
retragandu-se in desiertu, unde pregatì anemele in-
vetiaceliloru sei spre a pleni lucrulu, ce atâta bucu-
ria câta si fericire respandì preste totu pamentulu;
acésta erá de lipsa pentru unulu fiesce carele pana
inca nu se crepase de diu'a vietii, adeca in fragedele
teneretie.

b) Diu'a vietii lucratorie cumea trebue petrecuta
intru sudori in poterea cuventului. — afora de s. scri-
ptura — si natur'a aréta; dela ea are impartita intre-
prindere totu insulu, fía aceea cu mentea ori cu ma-
nile, prin educatiune ori invetiatura. Serisu e ore
cumu pre fruntea unui fiesce carui'a intru sudorea
feciei vei câstigá pana — inca si fapturele nesentitorie
se cuprindu cu necurmata lucrari. Sorele impramuta
lumin'a altoru planete in sene intunecose, cu de o-
sebi pamentului si caldura, lun'a cu cėti'a sa cea

imbagiuitoria ne servește în locu de lampa într-un tunereculă nopției, însuși pământulu păcinu forte atîpescu în patulu iernei ce-i l'a asternutu; tote îngălbinescu tîmna. Pre scurtu în fruntea tuturoru fapturiloru e scrisu lucră; precumu și suntu lucrătorie cu tote. Ce e mai minunatu pentru omu, — deca e asia? Se lucră și noi iubitoru! Se ostendim asudand! acêst'a e detor'ă — și indemnulu alu totu nascutului din muiere.

Multe și nenumerate sū necazurile — mai multe și frumoșe deregatoriele vieții omenesci, — acêl într-un răbdare suferindule éra aceste cu scumpatate plinindule, pote fi omulu adevératu omu în deplinu întiellesulu cuventului. — Noi, vecinii nostri, patri'a, beric'a, cas'a și famili'a în câtu sū de frumoșe nume — într-un atât'a și îndetor'orie. Cestor'a pote se răspunda totu muritorulu prin credința nefaciernică, iubire împrumutată, zelu ne obositu, moderată guvernarea familiei a casei, și părintesc'a creșcere a fiiloru sei; asia facundu dovedim cumca și în mediloculu celoru mai cumplice suferințe și asupriri merită darurile religiunei, pânea patriei, fructurile pământulu, și onorea contemporaniloru, cari nu-si pregeta a ne învrednici de acesta nece cu ocașiunea petrecerei celei mai de pe urma.

Plăcemi mie de totu insulu. — Cuvinesc respectu ffa cui în ori ce stare fiindu pusu, cându de demanția până ser'a nu alergă numai din una casă la alta — nu-si casca gur'a pe străde ci-si păzescă cas'a — vede de maistri'a s'a; nespusa bucuria-mi petrunde anim'a unde vedu pre totu insulu în suer'a chiamarei sale lucrând ne'ncetatu; astu felu prin viația nevinovată și lucrătoria castigându-si merite pentru imperati'a cerescă spre care e destinat; — Viația acêst'a pământena e școlă de pregătire la vecinicia, dreptu aceea

totu carele cu ea abuséza in contr'a menirei sale, acela nice in intielesula religiunei pagane nu are ce bine asceptá in patri'a ce din colo de mormentu dupa mórte, unde singuri aceili'a potu se imperatiésca, cari s'au facutu vrednici — remanendu statornici in chiamarea ce le a asemnatu provedinti'a. — Se cuvine, precumu si detori suntemu a petrece dílele vietii fratii mei! in fapte bune frumose si corespundiatore scopului la care suntemu meniti — in fapte dícu care potu servi spre marirea întregu genului omenescu — astufeliu nu altmentrea potemu sperá cumca díu'a vietii nostre cea lucratória se vá prerôndá — cu una séra recorosa.

c) Precumu caus'a nasce efeptu — asia díu'a vietii lucratorie o urmeza séra magulitória; precumu lucratoriulu pe dí condusu dorindu doresce a se resuflá pucintelu pre asternutulu serei recoritórie dupa ce a portatu sarcin'a dílei, nu altumentrea insetéza de odichna totu sufletulu, dupa ce între multe suferintie si-a jertfitu viati'a pentru benele comunu; — nenumerate suntu valurile pamentene, — grea sarcina apasa umerii stranepotiloru lui Adamu, — obosesce sub ast'a si celu mai vertuosu barbatu, ah! câtu de recoritoriu balsamu pote se fía pentru dínsulu pausarea in asemenea giurstari!! cu ce feliu de semtîri recoritórie ne ambia séra ce naturale a unei díle binecuventate, cu de acele se imple si anim'a nostra in ser'a vietii, de cumva nu ne mustra cunoscenti'a — nice ne imputa cà amu ff trecutu ceva nefacutu, neimplitu cu ce eramu detori ca ómenii lui Domnedieu Facatoriului, — deapropelui — vecinului — caseniloru nostrii — si Publicului întregu . . . Ser'a dílei' celei mai frumose inca e dulce cugetandu : cà a trecutu, — fortunele au incetatu. Gradinariulu sirguitoriu, carele tomn'a culege frupte cu multa indestulire de pre pomii celi bine cultivati la tempulu seu, acesta-mi infaciosiéza pre totu moritori-

ulu, carele in resplata pentru faptele inmultite su decursulu aniloru, pote se guste din bucuri'a conscientiei in ser'a vietii. — Acesta este séra seriloru care impaca pre celi insarcinati cu greutatile vietiei — pana candu lumea aceasta nemultiamitoria nu vre a recunose nevinovati'a — nice scie resplatí demnitatea cea adeverata. Senta cene cumu-i place, eu convinsu din esperintia, cutezu a díce, cumca lumea mai de multe ori inaltia pre celi nedemni — mai adese ori uita despre celi drepti — adeveratu ca rana venita din asuprire patrunde la anima — dar' se alina in séra vietii, candu uita bietulu omu de strembatatile casinate, — i se ivescu alte cugetari atunci, candu sosescu solii mortiei, din alu caroru rostu precepemu, cumca cauta se ne mutamu din lume, — se paresimu pre celi, pre cari fierbinte-i iubiamu, in alu caroru senu ne versamu suspinurile cu deplena incredentiare, in ale caroru bracie ni-se moliá asprimea doreriloru. — Ce cugetati? dor' in aceste giurstari nu ne remane nice una mangaiare? ba remane acea : cá necasurile vietiei voru incetá odata, atunci mai bene de noi decumva, pusi preste pucine amu petrecutu credentiosi ajungandu se intramu intru bucuri'a Domnului. — Vedeti cumu? si unde apune ser'a vietiei omenesci — de aici'a incolo ne copere intunecat'a nopte a mortiei celei trupesci.

Precumu corabieriulu urmaritu de valurile marei in urma scapa la unu portu siguru, nu altmentrea cu toti cároru mortea numai vre se-le partenesca incetandu a mai ff intre noi, mai pre urma ajungu la limanulu mortiei celu fora frica, unde mai multa nu vá ff viforu — nice venturi nice fortune — unde tote suntu in lenisce adunca cumu si insasi mortea, mormentulu. Locu de repansu este cemeteriulu! Cemeteriulu e patri'a nóstra cea de pace, scandurile aceste pre care iubi-

rea a loru nostrii seau recunoscinti'a midiloci a le clef la olalta in unu sicriu supusu putrediunei impreuna cu partea noastra cea trupesca voru se se prefaca in pamentu, din care era luate; inse noptea mortiei nu e eterna vecinica — asteptamu invierea mortiloru — si vati'a veciloru, in care fiacare va primi resplata dupa faptele sale. — Trista adunare! la acesta nopte infioratoria se abatù si repausatulu, dupace i-a apusu sorele vietii celei lucratorie, ce nice a pomeni era de lipsa — de or'a ce tote cele adumbrite in icon'a vietiei lucratorie si ser'a ei cea recoritoria au fostu mostenirea lui precumu insive sciti, *) si pentru ca a fostu activu a lucratu in viatia, din demaneti'a dilei s'a osteuitu pana la ser'a vietiei, acumu merge se primesca resplata in imperati'a ceresca, unde toti dreptii si celi buni afla indestulire si fericire vecinica. Aminu.

Iertatiuni la inmormentari.

Introducere.

Parerea de obsce este, că celi mai multi dintre omeni in momentul in ainte de morte si-vinu in ori si reculegandu-si sentirile, ce si le-au pierdutu in decursulu slabitiuniloru omenesci, — se trediescu la puntea dintre viatia si morte; aci, aducandu-si a mente de cele din trecutu, cugeta la cele, ce astepta pre moritoriu din colo de mormentu, dar' că ore a ievea se templa acésta cu toti, câti moru morte firesca, nu e lucru de plenu statoritu, pentru că dintre câti au moritu pana acuma inca neme nu s'a scolaru că se ne spuna. — Ceea ce potemu deduce din ins'asi firea omienesca e: că neci unu omu nu pote fi atâtu de nepasatoriu, că in decursulu dîleloru pre pamentu se nu-si aduca a mente vre-o data de cele ce a facutu in viatia, pentruca mustrarea cunoscientiei — dupa cumu dîce s. Chrisostomu, de si nu neîntreuptu, dar' totusi in rēstempuri adese ne aduce a mente cele trecute, pentrucă conscienti'a nostra ę cartea, in care

suntu scrise tote faptele nostre. „In cartea acésta e de a cetí cu sirguintia pentru cà dintre tote ale sale, acesta carte o duce omulu cu sene in vecinicia.“ (S. B. de conf).

Nu este omu crestinu, carele scie cà este rînduitu o data omeniloru a morí si dupa morte judecat'a (Evr. IX. 27) si se nu se sternesca in dinsulu cugetulu impreuna cu grigia, cà ore ce vá fi acolo la judecata — la darea de sema? — Domne, ce lucru mare, ce cugetu ingrozitoriu?! — Pentru cà noi toti trebe se ne aretamu in aintea judecatii lui Christosu, cá se primésca fía care, dupa cele ce a facutu in viatia, ori bune, ori rele, díce Pavelu (II. Cor. V. 10) si de totu cuventulu desiertu, care-lu voru graí omenii, voru se dè sema in dîu'a judecatiei, — adauge Mantuatoriulu (la Mat. XII. 36). Domne ce vá fi acolo, unde argéntulu si aurulu nu ne vá poté mantuf in dîu'a manfei? (Sof. I. 14).

Credu eu, cà reposatulu (N.) cá crestinu bunu, — ce erá, — nu a potutu traí in lume fora de atari cugete, for' cá se-si aduca a mente de cele ce voru se fía la judetiu, fora cá se se incerce a-si usiorá starea la darea de sema, inse precumu de a rîndulu se templa, cà mortea neci odata nu ne afla pregatiti de ajunsu, asia s'a potutu templá si cu reposatulu, seau celu pucinu de nu i-a lipsitu voi'a de a face tote, i-a lipsitu potenti'a de a impení detori'a din urma, carea fiesce ce crestinu voesce a-o impení.

Acesta vointia e remasulu bunu si cererea iertatiunei dela celi, cu cari a traitu in viati'a pamentesca, caci déca s'au indatenatu omenii a-si luá dîu'a buna dela cunoscuti, candu pleca in cale departe cu sperare de a se mai rentorce, cu câtu mai vîrtosu se cade a face acest'a atunci, candu pleca omulu in calea veciniecei, de unde nu mai este re'ntorcere? —

Oh! dar' mortea, precumu vedemu, — ori si candu vine asupr'a moritoriloru, atâtu e de nedumerita, câtu nu astepta pana ce omulu si-ar' implení si detorinti'a din urma, seau dora de astepta lu-face nepotentiosu, in câtu de a rîndulu altulu trebe se suplesca pre bietulu moritoriu.

O impregiurare este, ce insuffla mangaiare si in asta amaratiune, cà la noi crestinii ceea ce nu a potutu implení mortulu prin rostulu seu, pana ce erá in viatia, implenesce parentele lui celu sufletescu, candu-lu petrece la mormentu. — Asia si reposatulu in Domnulu voindu a face destulu detorintiei de a-si cere iertatiune dela celi, cu cari a petrecutu in viatia, dupa ce mortea i-a amortítu graiulu se indrepta prin mene catra iubítii si cunoscutii sei, si intre acesti'a mai antaiu catra soci'a sa — si dîce :

1. Barbatulu catra muiere.

Iubita socia! „Asia a placutu lui Domnedieu, cá omulu se nu ffa singuru pre pamentu“, pentru aceea „a impreunatu barbatului muierea“, cari „amendo suntu unu trupu.“ — Câtu de mare pote fí dara dorerea, candu trupulu acesta „impreunatu de Domnedieu in legatur'a pabei“ se rumpe si se desparte prin arculu celu sfasiatoriu alu mortiei? Ah! mesur'a acestei doreri neme nu o pote spune de câtu celi ce o sentiescu. — Asta dorere a mortiei, ce nu are lécu in lume, sângera si anim'a mea acum'a. — Doritu-asi fí eu cá legatur'a aceea a pabei, intru care amu petrecutu pana acum'a, se ffa lunga, se ffa necurmata, fora de sfersítu, si credu cà acést'a erá si dorirea ta fierbente, inse mortea neinduplicata, cu care toti amu facutu legatura, precumu dîce scriptur'a (Isai. XXVIII. 15) degraba desfacù legatur'a pabei si mi-te facù veduva. Pentru cà nu e in potenti'a omului su-

fletulu lui, neci are elu potere in diu'a mortii. (Ecles. VIII. 8). Oh morte câtu de amara e pomenirea ta, celoru ce au pace intru ale sale? (Sir. XLI. 1). — Ci alinéza-ti dorerea, — mangai-te intru Domnulu, „pentru cà in man'a lui este viati'a si mortea“; elu a pusu asia dara terminulu — otarnulu, pana unde aveamu de a traí la olalta, si cu voi'a lui se templa mutarea mea de aici.

E dreptu, iubita socía, cà prin mortea mea ai potutu se pierdi sprigion'a cea mai tare din asta vale a necasuriloru, ci nu-ti pierde sperarea si increderea in Domnulu, cà deca cu voi'a lui s'a templat mortea mea, elu vá ff acel'a, care-ti vá iutende ajutoriu si sprigiona — lipsindu eu de pre pamentu; elu te-a facutu veduva, cá cu atátu mai multu se-ti ajute de aci inainte, cà scrisu este cumcà „pazitoriulu veduve-loru este Domnedieu (S. XLVIII. 6).

Pentru muiere, — díce scriptur'a, vá lasá omulu pre tata-so si pre mama-sa, si se vá lípi de muierea sa. Si eu o facusem acést'a atunci candu pasísem la tain'a casatoriei cu tene, dovéda dara cà te-am iubitu si iubirea acést'a a tienutu, a fostu neintrerupta pana acum'a, cà pentru cene altulu poteam dorí se mai si traescu in lume, de câtu pentru tene, careia ti-am joratu credentia intru legatur'a pabei?

Nesuintiele mele in viati'a pamentesca nu poteau tîntí in alta parte, de câtu se te fericescu pre tene, — ci tote acestea au incetatu acumu cu mortea, numai legatur'a sufletesca — aceea — vá remané necurmata intre noi si din colo de gelniculu si intunere-cosulu mormentu.

*) (Legatur'a acest'a o voru pestrá pentru tene si pruncii, cari ni i-a datu Domnedieu; acele mleditie

*) Aceste din parantese se voru aplicá numai acolo, unde remanu prunci.

tenerile voru cresce si voru stuplení lips'a mea aicia pre pamentu. Ocrotesc-e-i pre densii cá o mama iubitoria, porta-le grigi'a si-i cresce in fric'a Domnului pentru cá fric'a Domnului e isvorulu vietiei si departeza dela stricatiunea mortiei (Prov. XIV. 26) si celi ce se temu de Domnulu si-pregatescu animele sale, si-si santiescu sufletele sale in aintea feciei lui. (Ecl. II. 20). Ffi-le de acumu inainte mama si tata, cá in grigi'a ta suntu incredentiati de astadi inainte!?

Domnedieu — parentele celu cerescu — porta grigia de toti pana sf de crinii campului, cu atátu mai multu se vá ingrigí parentele cerescu de tene, pentru cá elu intaresce pre veduve, díce scriptur'a (Prov. XV. 25).

Incede-te dar' in Domnulu la tote lipsele si necasurele tale, cá bene-ti vá ff tís, er' de mene adu-ti a mente intru rogatiuni, cá multu pote rogatiunea dreptului, care se face!

Se pote neuitata socía cá pre langa tota buna-vointi'a, ce o aretašem catra tene in dílele vietiei pamentesci, fiendu si eu omu supusu slabitiuniloru si nepotentiei, — se-ti ff gresítu candu-va, ori se te ff superatu, cá viati'a acesta e impreunata cu multe necasuri si amaratiuni, — ci éta astadi au incetatu tote iubita socía, pentru ca mortea este capetulu a totu sférsítulu, — moia-ti dar' anim'a cá o socía buna, si de cele ce ti-am potutu gresí cu cuventu seau in fapta — ierta-me!

2. Muierea catra barbatu.

Prea bene díce scriptur'a prin rostulu intieptului cá muierea buna este coron'a barbatului seu, éra cea rea putredine este in osele lui. Bunatatea si reutatea muierii are mare inriurintia asupr'a barbatului, cáci impreunandu-se barbatulu cu muierea intru legatur'a

pacei — mai multu nu suntu doi, ci amendoi voru fi unu trupu, de unde firesce urmeza că suferindu un'a parte a trupului acestuia — intru-unitu prin legatur'a pacei — totu trupulu cauta se patimesca.

Adamu vediendu pre muiere numai de câtu a dîsu : éta acest'a e osu din osele mele si carne din carnea mea; are totu dreptulu asia dara intieptulu candu dîce că reutatea muierii este putrediune in osele barbatului seu, si că muieria vîtuosa e coron'a barbatului seu. — Că cuprinsulu acestui adeveru in câtu s'a potutu pleni din partea mea mai bene si mai cu dreptate nu pote judecă neme de câtu tu barbate prea iubite, tu sociule credentiosu de casatoria, cu care am petrecutu anii victiei aicia pre pamentu!

Precumu caletoriulu sbatutu de valurile mării si obositu de trud'a indelungata, numai ajunsu la portulu leniscitu, danmalulu linu potey aflá usiorintia, asia si barbatulu obositu de trudele lumii viforose numai in muieria credentiosa, in socia buna pote aflá lenisce si mangaiare. Muieria buna, muieria vîtuosa si morale e limanu de mangaiare, e portu de lenisce pentru barbatulu seu. Atare muierie, — socia de casatoria m'am nesuitu se fin si eu pentru tene prea iubite barbate, si decumva totusi tu nu ai aflatu aceste bunatati in mene, ierta nepotentiei femeesci, că numai potenti'a a potutu se lipsesca, nu inse vointia, cu care totu de un'a am fostu gat'a a-ti fi spre mangaiare!

Braciele barbatului suntu tari, suntu poternice — ci braciele unei femeie au fostu si suntu totu de un'a fragede, nepotentiose, si deca nu am potutu totu de un'a a fi sprigion'a ta de ajunsu in suportarea sarciniloru lumii acesteia, tu ai potutu cunosce — că nu necredienti'a ci fragedîmea firei muieresci a pusu pie-

deca bunei vointie si credentiei neclatite. — Ci pre langa tote acestea, scfu eu iubite barbate, cá tu totu de un'a m'ai iubitú m'ai pestratu credentia, si precumu tu obositu de valurile lumei alergai totu de un'a la mene cá la limanulu mangaiarei, asia si eu in braciele tale cele barbatesci am afflatu ajutoriu si sprigiona; bá se pote cá mai de multe ori am potutu se-ti fíu spre greutate de cátu spre ajutoriu, cá ce ajutoriu pote si ff in braciele fragede ale unei muieri; si deca totusi tu prin mortea mea ai pierdutu multu, ai pierdutu dora totulu, — mangaiate in Domnulu — suporta cu taría de barbatu si acésta sarcina a veduvei; nu desperá cá numai ispita, numai lovitura amesurata poteriloru firei omenesci tramete Domnulu asupra fía carui omu in lume.

E dreptu cá mam'a e anim'a familiei, ea e cran-gulu pre langa care se intorce totu cerculu casnicu, totu cerculu familiaru; acestu cran-gu, acestu focu-lariu de iubire — prin mortea mea vá lipsí de aci inainte din cuprinsulu casei tale, si togma prin acesta de astadi inainte indoita sarcina se pune pre umerii tei, — dar' Domnulu, carele asia a benevoitu cá sarcin'a ce o portámu doi pana acum'a, tu singuru se o porti in cursulu mai departe a vietiei, acela ti-vá dá si taría si putere indoita; puneti dar' credenti'a in dinsulu si elu te vá ajutá; alerga la Domnulu si elu vá aliná marimea dorerei ce te ranesce.

*) (Cauta in amaratiune pentru pierderea mea la pruncutii ce ni-i-a datu Domnedieu — si in eli vei affá mangaiare. Aduti a mente cá acestia suntú rema-sítiele sociei tale, eli me voru supléní de aci inainte; bunatatea, blandeti'a si sinceritatea nefaciarnica in

*) Cele din parantese se voru aplicá numai unde remanu prunci.

care ti-am crescutu si invetiatu pana la acesta stare, totu de un'a voru sterni evlavia in anim'a ta facia cu mene.) Er' decumva in cursulu aniloru vietii, cati am petrecutu la olalta, nu am potutu se facu totu de un'a si intru tote pre placulu si vointi'a ta, — am potutu se te separu se te machnescu — cugeta iubite barbate ca nu reutatea animei, nu necredienti'a, ci nepotenti'a si fragedimea firei femeiesci a potutu se intrevina, deci nu me uitá intru rogatiunile tale, si de cele ce am gresitu me ierta.

3. Tat'a catra prunci.

Cumu voiú poté iubitoru prunci, pre cari ve iubiam cu nespusa tarfa a animei mele de parente, — cumu voiú poté se plecu acumu la calea vecinicieii, si se nu-mi aducu amente de voi? Voi surcele tenere, — voi erati bucuri'a animei mele; la voi alergám din asta lupta necurmata a necasuriloru totu de un'a cu sperare de a-mi afla mangaiare in iubirea vostra nefaciarnica. — Cu cata bucuria primiatu voi pre parentele vostru celu iubitoriu de prunci. Fericirea mea sta numai intru aceea ca se portu grigia de voi, ca se adaugu in tote dile la benele vostru. Tote nesuintiele mele nu erau alta de catu iubire neobosita ce o aveam catra voi.

Ah! Acesta numai fiulu bunu — fiulu in a carui anima inca nu s'a incuibatu reutatea lumei, acel'a e in stare se spuna, cu cata ardore iubescu parentii pre pruncii sei, si catu suntu de iubiti parentii de catra acesti'a! De astadi in ainte, iubitoru prunci, — parentele vostru celu iubitoriu nu va mai fi intre voi; astadi v'ati facutu sermani, orfani fora de tata. Ci nu ve superati iubitiu miei, ca tata-lu celu cerescu, acel'a e si tat'a vostru; elu s'a ingrigitu de voi si pana acuma, cu atatu mai multu va portá grigia de aci

inainte, candu lipsesce ajutoriulu mieu de pre pamentu.

Intristarea vostra pentru pierderea parentelui vostru e mai dorerosa de câtu intristarile, câte potu ff, cà v'ati lipsitu de totu ajutoriulu si sprigion'a. ce o poteati avé in mène, — ci nu desperati, — mangaiative in mam'a vostra, care cu iubirea s'a cea neastemperata vá portá grigi'a vostra si in lips'a mea aicia pre pamentu, si candu ve voru impresurá necasurile si amaratiunile lumei acesteia, rogative lui Domnedieu, cá se intaresca animele vostre cele nevinovate. (Col. III. 13.) — Invetiatura lasu voue, care deca o veti urmá intristarea vostra se vá preface in bucuria. Fiiloru aduceti-ve amente de Ziditoriulu vostru in dílele junetiei vostre, inainte de a vení dílele nenorocirei. (Ecles. XII. 1); ascultati pre mam'a vostra si nu-o nebagati in sema, onorati-o in tote dílele vietiei vostre, faceti pre placulu ei si nu-o intristati (Tob. IV. 3.) cà acést'a este cu dreptate, asia ve vá urmá darulu benecuventarei si ve veti face vrednici de viatia indelungata. (Efes. VI. 1.)! Cà de si aveti voi acuma intristare — se vá bucurá erasi anim'a vostra, si bucuria vostra nemene nu o vá luá dela voi. (Joann XVI. 22.)

*) (Aduceti-ve a mente in viatia de parentele vostru si nu nitati ostenel'a si benefacerea care am aretatu catra voi, panace v'am crescutu si v'am adusu pre voi la starea acést'a in care sunteti acum'a, si v'am datu potere cá se ffi sprigiona si proptea tare la mam'a vostra cea intristata si strancenata de trudele si necasurile, câte le-a pusu intru crescerea si ocrotirea vostra de pana acum'a! Resplatiti acesta cu iubire fiesca catra mama vostra.

*) Cele din parantese se voru aplicá numai la casulu candu ffi remasi voru fi ajunsu la stare de sene.

V'am datu voue aripi ffi miei si v'am psu in calea vietii pamentene; am aretatu voue ce e bunu si ce e frumosu cá se urmati in calile Domnului, paziti poruncile lui, cá se dee voue dupa avuti'a marirei lui; (Efes. III. 16); eu sperezu de voi in Domnulu cá alta nemicu nu veti intielege (Gal. V. 10.) de câtu cele bune si drepte, amblandu iu fric'a Domnului cele de susu grigiti si nu cele pamentesci — (Coles. III. 2.) Paziti pacea si urmati-o pre ea, portati sarcin'a unulu altui'a (Gal. VI. I.) fiti in pace cumu se cuvine ffiloru acelui parente, iubiti-ve unulu pre altulu, cá de ve veti imbracă in iubire, pacea lui Domnedieu vá ff cu voi (Col. III. 14.) Rogati-ve si pentru mene cá se mi se dee cuventu de a dobendí iertare in aintea judecatii lui Christosu.)

E lucru adevéritu, iubitoru ffi, cá detorinti'a parentiloru ~~ce a si cresce~~ prunciu in fric'a lui Domnedieu, cá se fia crestini buni si membri folositori omenimei. — Acesta detorintia e impusa parentiloru pentru fragedîmea si nepreceperea prunciloru; si atâtu e de strinsa acesta detorintia, câtu din man'a parentiloru vá cere Domnedieu sufletulu pruncului, deca cumuva acest'a a ratecitu si s'a stricatu. S'a potutu templá vre odata cá si voi cá fragedi si nepreceptuti se scapetati in gresiele, ce trecandule eu cu vederea, m'asi ff facutu si pre mene vinovatu la neimplenirea detorintiei mele de parente, si voi inca mai usioru ve poteati plecá spre reu.

Bene sciám eu acest'a, si pentru cá ve iubiam pre voi, — pentru cá ardea anim'a mea de iubirea si fericirea voastra, — s'a potutu templá cá nu arare ori se me ffu aretatu aspru facia cu voi — si se ve ff certatu, ori chiaru si piedepsitu. Ci tote acestea, sciti voi pre bene, — nu le am potutu face de câtu

din iubire parentésca si spre benele vostru, deci tie-
nendu acestea in mente-ve, nu uitati cà viatiundu
la voi, tote spre benele vostru am graitu si am facutu
voue, (Sol. II. 5.) — si bene cuvntandu-mi aduce-
rea a mente — iertati pre parentele vostru!

4. Mam'a catra prunci.

Precumu nu este mai mare dorere mameloru de
cátu candu-si pierdu pre ffi sei, pre cari i-au nascutu
si i-au crescutu, asia nu se pote casiuná mai dore-
rosa intristatiune si amara prunciloru, de câtu candu
vedu cà a amortítu braciulu celu ce i-a crescutu si
i-a scutitu de tote relele pre lóme. — Éta acésta in-
tristatiune, acestu amaru fora picu de mangaiare sfasíá
si animele vostre cele fragede, iubitií miei prunci, de
cari me desparte preste vointi'a mea angerulu celu
nedumeritu alu mortici. Voi sunteti orfani, de astadi
in ainte — fora de mama — fora de mangaiare.
Braciulu mien obositu de iubirea vostrá, e rece a
amortítu de astadi in ainte nu vá mai stringe pre voi
la sinulu si la anim'a mea; mam'a vostrá cea, ce v'a
nascutu in doreri, v'a aplicatu si v'a laptatu la senulu
celu iubitoriu si crescandu-ve v'a adusu pana la acésta
stare — inceta de a mai ff in midiloculu si in giu-
rulu vostru.

Ah! Cene vá poté spune in câtu v'am iubitu pre
voi pana ce er'am intre voi? Cene vá poté descrie
ardorea de care erá aprinsa anim'a mea spre a ve
fericí pre voi? Cene ar ff potutu apretiuí trud'a si
necasulu câtu la aveam intru crescerea vostrá, cà voi
erati in lume obiectulu, voi lucrulu, si odorulu intru
care se petrecea cu placere anim'a mea, si sarcin'a
ce-mi erá pusa pre umeri pentru voi — pre langa tota
greutatea erá usiora, erá dulce suportarea ei, cà tote
ce faceam pentru voi purcedea din iubire. Intre voi si

midiloculu vostru si cele mai grele sarcine mi se pareau usiore, in midiloculu vostru si cele mai nesuferite amaratiuni mi se prefaceau in dulcetia; totu ce faceam in viatia pentru voi erá placerea animei mele, erá mangaiarea sufletului meu, si de ar' ff' fostu cursulu vietiei mele câtu de lungu, de aru fi fostu trudele si ostenelele fora mesura, fora capetu — neci candu nu m'asi ff' obositu a ve iubí si a me ingrigí de voi. — Voit'asi fi eu, iubítii miei prunci se mai traescu in lume, dar' nu pentru mene ci pentru voi, cà a ve fericí pre voi a fostu singur'a si unic'a dorire a animei mele.

Oh! dar' mortea cea neinduplicata nu a cautatu neci la vointi'a mea cea fierbente, neci a crutiatu de dorere anemele vostre cele fragede, — m'a rapitu cu necrutiare din' midiloculu vostru — v'a facutu seraci fora de mama — v'a lipsitu de mangaiare. — Tirana morte cumu nu-ti este tie mila, cumu nu scíi crutiá pre mame pentru anemele cele nevinovate ale prunciloru tenerei!!

Ce ámaru! ce dorere fora de mesura! — Mam'a se ffa silita a se despartí de ffi sei, de cari a-o despartí a-o desface nu erá in stare neci o potere in lume! Mam'a se nu-si mai veda pre pruncutii sei, si pruncutii mici, fragedi plapandi se nu mai pota priví la dins'a — la care a priví erá tota bucurí'a, erá tota placerea si mangaiarea loru in viatia! — Oh dorerosa sorte a nemului omenescu candu astufeliu se joca mortea cu sortea prunciloru nevinovati, — candu mangaiarile lumii se potu stramutá in amaratiuni atátu de cumplite?

Tirana morte! Ce ai facutu mie si prunciloru miei? Ce dorere ai casiunatu casei mele? Ce intristatiune animeloru nevinovate?

Ci nu desperati iubitoru ffi, intariti animele vostre, mangaiati-ve cu sperarea si increderea in Domnulu, cà de si eu ve parasescu pre voi, nu ve lasu pre voi singuri, nu me despartu de voi cu totulu; invetiaturile mele cele de mama iubitoria voru remané si voru ff pururea cu voi. Parentele vostru, cu carele impreuna lucrám spre benele si spre fericirea vostra, acest'a remane cu voi, elu vá supliní si lips'a mea aicia pre pamentu; elu vá ff tata si mama de aci in ainte. — Ascultati-lu pre acest'a, iubiti-lu pre elu cá pre odorulu celu mai scumpu alu vostru, si mangaiati-lu in dilele intristatiunei sale. — Iubiti pacea si urmati-o pre ea, fiendu unulu catra altulu cu tota umilinti'a, blandeti'a cu in delunga rabdarea si cu iubire unulu catra altulu (Efes. IV. 2.)

Se pote inse iubitií miei prunci, voi odorulu celu de multu pretiu alu animei mele, — se pote — cà pre langa tota iubirea si fragedínea animei ce o aveam catra voi, pana ce er'am in midiloculu vostru, — se nu ve ff facutu voue tote pre placulu si dupa vointi'a vostra — ci aduceti-ve amente cà mentile vostre suntu inca fragede — dorintiele vostre au potutu se ffa copilaresci — fora de folosu, si eu din iubirea ce o aveam catra voi — numai ce e bunu si folositoriu poteam se ve implenescu; deci deca nu tote s'au implenitu dupa dorirea animei vostre, numai ce a potutu ff stricatosu si ne trebnicu am departatu dela voi!

*) (Cumú cà numai binele vostru am doritu si am facutu in viatia, doveda este starea la care v'am adusu pre voi pana acuma; pusetiunea in care ve aflati astadi — au nu aveti de a-o multiamí acesta

*) Cele din parentese suntu de a se aplic'a numai acolo, unde ffi au ajunsu la stare de sene.

mie si parentelui vostru, cari neamu obositu in viatia cá se ve crescemu pre voi, se ve punemu pre voi in statu de a poté viatiui in lume. Caci cui si au de multiamí ffi starea loru din viatia, de câtu ostenelei parentiloru loru, pentru cá nu este parente, carele se dæe piætra in locu de pane ffului seu. — Anim'a buna, conscienti'a nevinovata, modesti'a, cuveninti'a si tote insusîrile bune, — nu mam'a cea buna, crestin'a cea adeveratu evlaviosa le sedesce in anim'a prunciloru? Nu uitati acestea iubitoru prunci, aduceti-ve a mente cá mam'a vostra cea iubiitoria le-a seditu in stratulu animei vostre.)

Si deca, implenindu-mi detori'a de mama facia cu voi — am potutu se me aretu vre-o date si contraria vointiei vostre cele copileresci — deca pote nu tote le am facutu pre placulu vostru — fiendu pururea intre voi — fiti recunoscatori — incredentiati — cá tote leam facutu spre benele vostru; bene cuventati-mi aducerea a mente — pomeniti-me in rogatiunile vostre catra Domnedieu, si decumva din cele facute facia cu voi, a potutu se fia si ceva gresiela — iertati pre mam'a vostra, care cu benecuventare ve lasa acumu si se desparte de voi.

5. Fii catra parenti.

Nu este mai dorerosu lucru si mai cu intristare de câtu candu parentii-si pierdu pre ffi sei. — Oh! Acesta dorere a parentiloru neme nu o pote spune! Asta dorere si intristatiune a cuprinsu si animele vostre acum'a, iubiti parenti, candu vedeti cá eu — lumin'a ochiloru vostri, — odorulu animei vostre — sum silitu a me departá de voi. Dorerea vostra, iubite tata si mama cresce cu atátu mai tare, candu vedeti cumu-ca firea si legile firesci — mi se pare — si-au schimbatu cursulu — silindu-ve cá voi parentii

se înmormntati pre fiulu vostru, acel'a, in care sperati că veti avé odata proptea si sprigiona la aduncile betranetie.

Bene scfu eu iubiti parenti că in mene erá pusa increderea vostra, dela mene asteptati ajutoriulu candu vá apesá sarcin'a betranetiei, pentru aceea me iubiate pre mene cá pre odorulu animei vostre celu mai pretiosu, celu mai scumpu pre pamentu. — Iubirea vostra spre mene erá fora astemperu, mesur'a ei nu avea margini; tote lucrarile vostre, tote nesuintiele, trudele si ostenelele vostre incependu dela leganu pana acuma — tote erau indreptate numai a me ferici pre mene — fiulu vostru — lucrulu celu prea iubit alu animei vostre, si éta acuma tote acele se pare a fi fostu in desiertu — in zedaru; — mortea neindurata a nemicitu tote sperarile vostre — a resipitu planurile cele maretie ce le aveati intru fericierea mea — si v'á rapitu odorulu animei, v'a despoiatu de mangaiarea, de propteu'a, pre care credeati că veti radimá odata slabitiunea adunciloru betranetie!

Çene vá poté pretiui, cene vá poté spune câte trude, necasuri si amaratiuni au de a suferi parentii intru crescerea fiiloru loru? Ah acestea nu le pote spune numai fiulu bunu, fiulu evlaviosu, fiulu crescutu intru fric'a lui Domnedieu! — Nemicu din acestea nu ati crutiatu voi iubiti parenti pentru mene — fiulu vostru celu iubit!

(Braciele cele puternice ale tale, tata, parente prea iubit — au fostu acela, cari nu numai m'au scutitu ci m'au si sustienutu si mi-au castigatu tote cele de lipsa; tu ai fostu scutul — tu ai fostu pazitoriulu mieu, câtu am petrecutu aicia pre pamentu; tu nu crutiai pentru mene neci o ostanela neci o truda — neci o întreprindere, prin carea credeai că m'ai pote

ferici. Semnu că m'ai iubit, semnu că mi-ai fostu parente adevratu, mi-ai fostu tata iubitoriu.)

(Dar' apoi senulu celu dulce alu mamei mele pre care me leganám cu atât'a fragedíme in anii prunçiei nevinovate, braciule cele fragede de mama, pre cari adormiam in somnu de fericire, — Domne! care pruncu vá poté merge din lume fora cá se-si aduca amente de ele?!)

Voi nu traiati decatu pentru mene in lume nu sciati alta de câtu a me iubi a lucrá si a face totu pentru mene, si éta că acumu, candu ati fi fostu in stare a ve versá tota iubirea animei vostre pentru mene, — acumu se ffiti siliti a me petrece la momentu, a astupá cu glie obiectulu pre care nu se saturá a-lu iubi anim'a vostra. — Oh dorere fora de margini! intristatiune fora de asemenare, rana nevindecata a parentiloru miei! Domne Tu singuru esti in stare, pentru că esti atotu puternicu, Tu poti usiorá atât'a amaratiune — tramete in loculul meu mangaiare parentiloru intristati, vindeca animele ranite de dorerea mortiei amare!

Nu ve intristati, opriti cursulu lacremeloru storse de dorere — mangaiati-ve iubiti parenti — incredeti-ve in Domnulu, aduceti-ve amente că deca cu voi'a lui m'am nascutu voue, elu e cel'a, carele m'a luat acum'a de la voi, că in man'a lui este viati'a si mortea, ci aducu-mi a mente că in anii vietii mele pamentene, de si ve iubiám pre voi si totu de un'a me nesuiam a fi spre bucuri'a vostra — totusi fiendu si eu omu — carele potea gresí — s'a potutu templá cá pote mai adese ori se ffiti spre greutatea vostra, se facu in contra vointiei vostre; inse ori si ce din acestea — a potutu se ffiti — voi sciti bene — că a fostu din neprecepere seau din slabitiunea firei omenesci, si iubirea vostra e cu multu mai mare de câtu se nu le ierte. Dom-

nedieu întărească-ve că se poteti susţine şi acesta lovitura amara — şi resplătească-ve cu bunătăţile sale, era după cursul vieţii acesteia primescă-ve la sene, unde era veţi vede pre fiul vostru, ce acum se depărta dela voi.

6. Cătra fraţi şi sorori:

Éta acumu, ce e bunu seau ce e frumosu de câtu a locuî fraţi şi sorori împreuna. Astufeliu cugeţá anim'a mea până ce erám în midiloculu vostru iubirii miei fraţi şi sorori, — oh că neci nu pote fi ceva mai dulce şi mai placutu pre pamentu', de câtu candu fii aceluiasi parente — fraţi şi sorori petrecu în pace şi traescu în armonia şi în unire! — Cumu se desfeta anim'a mea candu petreceam dălele vieţii mele împreuna cu voi în cas'a parentilor nostri; cene pote descrie placerea diu dălele copilăriei, candu petreceam cu nevinovăţia întru un'a, — candu ne iubiam împrumutatu unulu pre altulu, şi éta că acelea tote le-a curmatu morţea — la tote a pusu capetu — ne lasandu alta de câtu parerea de reu după cele trecute.

Morţea m'a rapitu din midiloculu vostru şi prin mutarea mea a stirbitu coron'a aceea, ce o formamu în giurulu mesei parentilor nostri.

Dar' nu ve întristati preste mesura iubiti fraţi şi sorori, nu fii fora mangaiare că şi celi necredentiosi, cari nu potu avé sperare, că de şi mergu în calea, de unde nu mai este rentorcere, nu me despartu de voi fora credenţia de a ne mai revedé — şi precumu aicia pre pamentu petreceamu candu-va la olalta în cas'a parentilor nostri, asia vomu petrece odata şi în cas'a parentelui nostru celui cerescu, că în cas'a tatalui meu suntu multe locuentie dăce scriptur'a, acestea locuentie suntu deschise şi pentru

voi deca ve veti face vrednici de ele; nesuiti dreptu aceea in viatia a pazi calile dreptatii, a petrece in legea Domnului si a urmá in poruncile lui si in rogatiunile vostre aduceti-ve a mente si de mene.

Cercati prin portarea vostra cea cuvenintiosa si buna a mangaiá pre parenti si pentru pierderea ce o sentiescu prin moartea mea, fiti drepti cu totii, — pentru cá dreptatea pazesce calile celui fora de reutate, ér' necredenti'a face pre peccatosu se dèe in cursa. (Salm. XXXIII. 18, 19). Acestea pazindu-le in lume veti fi nu numai fericiti, ci totu de odata si laudati si mariti, cá lumin'a dreptiloru straluce, éra fact'a celoru rei se vá stinge.

Iubiti-ve unulu pre altulu; paziti-ve cá se nu dèe careva reu pentru reu (Sol. IV. 13) pace se aveti cu totii si viatia santa, fora care neme nu pote vedé pre Domnulu (Tim. XII. 14)! Astufeliu facandu si traindu in lume veti fi in stare a vindecá, veti integri coron'a acea fratesca, care altu cumu s'ar' paré a fi rupta prin mutarea mea de aicia.

Acestea suntu dorintiele mele iubiti frati si sorori — in momentulu candu me despartu de voi, voi sciti prea bene, ve aduceti amente, cá acestea le cercá ne incetatu anim'a mea, dar' cu tote cá iubirea mea catra voi erá nespusa, erá nemesurata — s'a potutu totusi templá, — pentru cá omu erám si eu cá si voi — s'a potutu templá cá ori cu cuventulu ori cu fapt'a — se ve fi superatu si intristatu vre-odata in viatia, — ci cugetati cá totu ce am vorbitu si am facutu voue din anima si din iubire fratesca au purcesu — nu din reutate — si iertati-me, cá se flu mantuitu candu stau judecandu-me.

7. Catra consangeni — némuri.

Omenii, — pamentenii toti suntu fii unuia si aceluiasi parente — ai Tatalui, — carele este in ce-

riuri, si din asta parte toti omenii suntu consangeni santu nemuri intre sene; singura acesta legatura e de ajunsu spre a tiené pre toti omenii in iubire imprumutata si in pace, in armonia si in unire, — dar' nu numai acest'a ci mai este inca, ce lega pre omeni intru un'a, legatura trupesca seau dupa sange; legatur'a acesta trupesca m'a tienutu si pre mene intru un'a cu voi iubiti consangeni si nemuri de aproape si de departe. Legatur'a acest'a nemicu nu a potutu-o desface in lume de câtu puterea mortiei, care e ne invinsa; acesta singura a fostu in stare a me desface de voi iubiti miei consangeni si nemuri. — Voit'asi fi eu cá intruunirea nostra cea pamentesca se fia mai lunga, se mai petrecu in midiloculu vostru celu placutu, inse sciti voi prea bene cá mortea nu cerca dupa vointi'a nemenui, ea este nedumerita, ea este ne'nduplicata — si acum'a-mi cauta se urmezu chiamarei.

Pre câtu de placuta mi erá viati'a a petrece in societatea vostra — pre atâtu de dorerosa este despartirea mea acum'a. Ah dorere a mortiei câtu esti de amara! Ci nu ve intristati iubiti consangeni, iubite nemuri, cá bene sciati voi cumu-ea moritoriu m'am nascutu — si ori si candu, dar' totusi odata trebuiá se urmezu si eu legeri firesci puse de Creatoriulu.

*) (Deca m'ati iubitu pre mene sinceru si din anima, credu cá legatur'a aceea, ce a fostu intre noi, pana candu si eu erám in viatia, — aceea legatura o veti pastrá-o si facia cu celi remasi de mene — soci'a si pruncii; deca facia cu acesti'a veti pestrá aceea legatura nestramutata, prin aceea vá cunosce

*) Cele din parentese suntu de a se aplicá acolo, unde dupa mortu a ramasu vedua seau orfani.

lumea că m'ati iubită pre menea. — Mângâiați-i pre acest'ă, sprigioniti-i, intendeti-le mană de ajutoriu, si astufeliu legatur'a aceea vă remané si vă tiené ne curmata).

Éra decumu-va in cursulu vietiei pamentesci plene de valuri si amaratiuni — s'a potutu intemplá cá se ve fíu vre-o data spre grentate, se ve fí superatu pre voi cu cuventulu seau cu fapt'a, nu uitati eă nepotentia si slabitiunea omenesca a casiunatu acest'ă, iertati tote cele din trecutu si ve aduceti a mente si de sufletulu mieu intru rogatiunile vostre:

8. Catra cunoscuti, amici si catra crestinii adunati.

Frumoseti'a si bunatatea lumii acesteia stă intru aceea — că ea este cá si cas'a unui parente — ai carui fii suntú toti omenii din dins'a; societatea omenesca e familia — unde casanii nu potú se nu fía in atingere baremi unii cu altii; — oh si câtu e de frumosu candu omenii traescu in pace si in unire cá fratii — câtu e de bunu si de frumosu a locui frati inpreuna! — Cumú vá poté omulú se nu sentá stramutare — se nu se misice intru anim'a sa — candu se vede silitu a se despartí de celi alalti frati — de celi alalti pamenteni, cu cari petrecea inpreuna! Astufeliu de mutare nu pote fí fora intristatiune — nu pote fí nedorerosa. — Si éta a sositu or'a acestei despartíri si la menea iubittii miei cunoscuti, pretini, amici si crestini adunati aicia.

Multi pote suntú intre voi de aceli'a, cu cari seau că am statu in legatura mai de aproape, seau am avutu de a face in cursulu vietii pamentene. Semnulu e că v'ati adunatu la petrecerea mea in numeru asia de frumosu si insemnatu. Primiti multiamit'a mea si pentru acesta ostenela si bunavointia aretata, si pentru cele ce mi-ati facutu in viatia; éra decumu-va traíndu si eu in lume si viatiundu intre voi — am potutu se ve gresiescu candu va — iertati, că nu e n'ai frumosu de câtu candu fratele ierta pre frate. Noi toti suntemú fii unuia si aceluiasi parente, careie este in ceriuri, si cu tôte că pre rōndu ne despartímu si ne departamu de aci din cas'a cea pamentesca, este gatita pentru noi alta locuentia in ceriuri, — unde éra ne vomu vedé.